

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MOHÁCSY (MAHÁCS) LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekk számla: 25.342
--	--	---	---------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában*

Amen.

Búcsúzó.

Úgy emlékszem reá, mintha tegnáp lett volna. Pedig idestova huszonhét esztendeje.

A nagyvakációban nagyon összebarátkoztam a szomszédságunkban laktanyázó csendőrökkel. Szabad lett bejárnom a laktanyába, szabad volt velük portyázni menni és — ez volt a legnagyobb kiváltságom — szabad volt olvasnom a Csendőrségi Lapokat.

Ettől kezdve nem volt a Csendőrségi Lapoknak nálam hűségesebb olvasója. Külön öröme lett a vakációknak. Legénységi szobában lábatlankodva, bőröndös kamrában megbújva, az udvari farakáson kuksolva vagy a kerti szilvafa alatt hasalva habzoltam egyik számot a másik után, az első betűtől az utolsó bajuszpedró-hirdetésig. És a betűk nyomán, az új világ nyomán, amelyet megnyitottak előttem, gyermekálmaim mindinkább egy irányba terelődtek: ha megnövök, én is csendőr leszek. Sőt: én is írok majd cikkeket a Csendőrségi Lapokba. Még nem tudom miről, de írok.

Most itt ülök egy decemberi este késői csendjében s valóravált gyermekálmaim ezernyi emlékével búcsúzó a régi baráttól: a Csendőrségi Lapoktól. Bőkezű volt a sors: tíz és fél évig voltam szerencsés szerkeszteni ezt az olyan korán szívemhez nőtt ujságot.

Nem munkát, de örömet jelentett számomra életemnek ez az évtizede. Pedig jól érzem, hogy annál, amit nyújtani szerettem volna, kevesebb volt, amit adni tudtam. De azt, ami hiányzott, mentse mélységes szeretetem minden iránt, ami csendőr és csendőrség. Az első betűtől, amit immár tíz éve a neki-indulás bátor lendületével, de a feladat komolyságának szorongó átérzésével is papírra vetettem, végig a tízkötetnyi betűmillión, az elfutott évek küzdelmei, gondjai, tervei és akadályai, reménységei és csalódásai, de szépségei és örömei közepette is mindig egy meggyőződéstől feszültem neki az útnak újra meg újra: a csendőrt pihenésének óráiban sem szabad magára hagyni, mint embert, mint magyart is szeretni és gondozni kell, mert megérdemli.

Szerkesztő nem kívánhat hűségesebb, hálásabb olvasót a csendőrnél, ha megtalálják a nyelvet, amelyen megértik egymást. A szolgálat merev szempont-

jai által kevésbé feszélyezett, közvetlenebb szellemi kapcsolat, amelyet még annakidején a Csendőrségi Lapok teremtett meg és tart fenn a testületben, magyar fajunk minden rejtett értékét feltárja a csendőrben. Minden nemes iránt fogékony lelkét, felszínes, megemésztetlen féltudományoktól nem bódult agyát könnyen, gyorsan és szívesen telíti hivatásának eszményeivel és szellemi tartalmával, ha abban okos mértéket tartunk. Hibái felszínesek, könnyen lecsiszolhatók. Ha tehát nem dolgoztunk hiába, nem a mának az érdeme, hanem a talajé, amelybe vetettük. E közös munka szerény részesének lenni nemes élvezet; célkitűzéseit egy szerkesztő hivatása szerint személytelenül, mások minden jó írásának, minden sikerének önzetlenül örülve szolgálni megtisztelő feladat.

Szívesen, örömmel végeztem a szerkesztésnek ezt a nekem jutott feladatát. De most már a testület iránt való kötelességemnek ismerem a belátást, hogy e munkakört nem szabad csak a magam számára lefoglalnom. Az évtizedes határkő nemcsak állomás, hanem figyelmeztető is, hogy azon túl már nem azzal szolgálom igazán a testületet, ha magam folytatom a megkezdett munkát, hanem önként és engedelmesen meghajlok a természet bölcs váltógazdasága előtt. Másirányú szolgálati és önkéntes elfoglaltságom megnövekedése mellett az önbírálatnak ez az elemi követelménye is indított tehát arra, hogy a lap felügyelőbizottságától szerkesztői meghíratásom alól felmentésemet kérjem, amit a Bizottság a folyó év végével el is fogadott.

Búcsúzó tehát az én kedves csendőrolvasóimtól. Köszönöm a szeretetüket, bizalmukat és ragaszkodásukat, amelynek annyian, annyiszor és olyan felejtethetetlenül kedvesen adták tanujelét. Engedjék meg a lap kiváló, lelkes munkatársai is, hogy odaadó, igen értékes munkásságukért, amellyel lapunkat mindig támogatták s tartalmát mai magaslatára emelték, szintén hálás köszönetet mondjak. S ha szabad névszerint megemlítenem: Mohácsy Lajos százados, segédszerkesztő, dr. Miskolczy Ágost kir. főügyész-helyettes, Olchváry-Milvius Attila őrnagy és Rásy Barna ny. százados urakra, a lap régi, belső munkatársaira el nem múló hálával gondolok, mert amit elérnünk sikerült, nekik köszönhetem.

Átadom hát a tollat. Megnyugvással, bizalommal s a Csendőrségi Lapok jövőjébe vetett erős hittel teszem ezt, mert tudom, hogy kipróbált, hivatott kezekben fogja tovább szolgálni gyönyörű testületünket.

Pinczés Zoltán őrnagy.

Végszükség, jogos védelem.

Írta: ZSOLDOS BENŐ kir. ítéltáblai bíró.

A címünkben megjelölt két büntetőjogi fogalom, — melyeknek egyes jellegzetesebb példáival akár elméletben, akár hivatásuk teljesítése közben, tehát gyakorlatilag is már többször találkoztak a „Csendőrségi Lapok” olvasói s e lap hasábjai is bizonyára már sok esetben tárgyalták azoknak az élet alkotta különböző megnyilvánulási módjait: — nem véletlenül került most így egymás mellé. Minden jogcímünk megvan ahhoz, hogy néha így egy kap alá jussanak, lévén ők valójában eléggé közeli rokonok a büntetőjogi fogalmak tágas birodalmában. Épen azért a laikus közönség sok esetben szereti is őket egymással összecserélni: a végszükség esetének minősíti a jogos védelem gyakorlására alapuló veszélyes helyzetet és viszont. Így hát nem fog ártani velük nagyobb vonásokban e helyen kissé közelebről is megismerkedni.

A végszükség büntetőjogi jelentőségének meghatározásával polgári büntetőtörvénykönyvünknek 80. §-a foglalkozik. Ez a törvényszakasz ugyanis teljes büntetlenséget biztosít az olyan cselekmény elkövetőjének, melyet a tettes vagy a saját, vagy hozzátartozói életének véletlenül származott, más módon el nem hárítható közvetlen veszélyből való megmentése végett, végszükségben hajtott végre. Amint már ez a törvényes rendelkezés is egészen világosan mutatja: a büntetőjogi végszükség (mert van magán-

jogi végszükség is), olyan véletlenül, tehát az illető tettesnek saját hibáján kívül keletkezett helyzetben állhat elő, mikor valamely jogos érdekünk, a törvény szerint az élethez való jogunk legkomolyabb veszedelmét csakis más idegen érdekek megsértése által vagyunk képesek elhárítani. Amint látjuk tehát: a törvény a végszükség eshetőségének terjedelmét nagyon is szűk körre korlátozza, mert annak jogosultságát kizárólag csak az emberi élet megmentésére szorítja, eltérőleg több külföldi állam törvényhozásának idevágó intézkedésétől, így p. o. a német birodalmi törvénykönyv a testi épség veszedelmének esetében is megállapítja a végszükséget. A mi jogunk szerinti korlátozás még tovább is megy annak kifejezett hangsúlyozásával, hogy a végszükségnek csakis abban az esetben van a büntetlenséget eredményező hatása, ha vagy maga a tettes, vagy ennek hozzátartozói kerülnek olyan másként el nem hárítható helyzetbe, mely tapasztalatszerűleg az életüknek komoly veszedelmét jelenti. Ilyen véletlen helyzeteket idézhetnek elő például a különböző elemi csapások által természetszerűen bekövetkező katasztrófális állapotok: hirtelen árvízveszedelem, tűzvész, hajótörés, pusztító éhínség stb. esetén. De már a tettesen, vagy hozzátartozóin kívül álló idegen, harmadik személyek bármilyen életveszedelem esetén elkövetett büntetendő cselekménnyel szemben a végszükség nem eredményez mentességet a büntetőjogi felelősségrevonás alól, legfeljebb a cselekvővel szemben nyomatékos enyhítő körülményként vehető figyelembe.

Betlehemi csillag.

Betlehemi csillag:
Napkelet csodája, —
Boldog, aki már kereste,
Boldog, aki várta!

Betlehemi csillag:
Jósjel — büszke zászló,
Borulaton, vak homályon
Fénylőn — átsugárzó!

Betlehemi csillag:
Örök, égi fáklya,
Szent örömet, megváltást hoz, —
Minden hívő áldja!

Betlehemi csillag:
Hit világozása, —
Dús király és kósza pásztor
Egyformán csodálja!

Betlehemi csillag:
Útjelző tűzcsóva,
Sugarát — nem palotákra, —
Kis jászolra szórja!

Betlehemi csillag:
Új élet forrása,
Míg világ lesz — fent tündöklök,
Ki nem alszik lángja!

Betlehemi csillag:
Milliók reménye,
Nézünk, nézünk s imás ajkkal
Mondjuk: béke, béke!

Vályi Nagy Géza százados.

Ellenőrzőben.

Írta: BEÖTHY KÁLMÁN százados.

Akkora volt csak a dombocska, hogy három-négy falusi ház, ha elfért volna alatta. Egy szemölcs a végtelen síkon. Ilyen téli időben meg úgy tűnt, mintha hókupac volna, óriások kölykeinek játéka. Itt mégis hegy volt, a „Törökhegy”. Az öregek szerint ide temették egyik basát a testőreivel, akiket éjjeli nyugtuban kardélre hánytak az úkapák. Jó hely most a szánkázó gyermekeknek, őszi estéken meg a csósznek és minden időben a csendőrnek. Aki innen végigláthatott az akác-sorokon és be a tanyák közé.

Mikor Szabó Janika felszuszogott a tetejére, szinte kisiklott alóla a föld, mert a domb tulsó aljáról akkor kaptatott felfelé, egyenesen neki, lóháton, egy csendőr.

— Ne ijedezz, Jani!... Hová tartasz?

Szabó Jani szólhatott volna, mert csak a váratlan-ság csuklatta meg, nem a csendőr, akit jól ismert. És mert tudta, hogy nehéz kérdést, szorító faggatást nem kaphat, nem szólt mindjárt. Nézte ragyogó szemmel a lovat s a csendőrt. Apróra mind a kettőt.

— De szép!... Istenem, de szép!... — szólt valaki benne s a gyönyörűségben fürdő kis szíve rózsavirágokat melegített az arcára.

— Iskolába megyek, tiszthelyettes úr! — motyogott, míg a sarkantyúra pihentette szemét.

A mi büntetőjogunk szerinti végszükség fennforgásához tehát szükséges elsősorban a tettesnek vagy hozzátartozóinak az életveszedelem. Hogy ilyen esetben is kiket tekint a törvény hozzátartozóknak, azt a BTK. 78. §-a határozza meg. Ilyenek ugyanis a fel- és lemenőágbeli rokonok és sógorok, a testvérek, unokatestvérek és ezeknél még közelebbi rokonok, az örökbefogadó és tápszülők, az örökbefogadott és tápgyermekek, a házastársak és jegyesek, testvérek házastársai és a házastársnak a testvérei. Egy felmerült esetből kifolyóan vita merült fel joggyakorlatunkban abban a tekintetben, hogy a mostoha atya, ki a törvény szerinti, most megjelölt hozzátartozók között nincs felsorolva: a végszükség kérdésében szintén hozzátartozónak tekinthető-e? A jogvitát aztán joggyakorlatunk annak megállapításával döntötte el, hogy miután a Kúria a 24. számú teljes ülési döntvényének indokolásában kijelentette, hogy a hozzátartozóknak a BTK. 78. §-ában foglalt megjelölése által nincs kizárva a polgári és más törvényeknek azon hatálya, hogy az ezek által hozzátartozóknak minősített személyek a büntetőtörvénykönyv szempontjából is ilyeneknek vétessenek: helyesen jártak el a bíróságok akkor, midőn a községi bizonyítvány szerint szülői hatalom alatt álló vádlottnak mostohaatyját vádlott hozzátartozójának tekintették.

A végszükség törvényszerű fennforgásának megállapításához szükséges továbbá az, hogy a tettes vagy hozzátartozói életét veszélyeztető helyzet *vétlenül* álljon elő.

— Iskolába? — Ma nincs tanítás, te!... Hát karácsony van!

— Nem tanítás lesz, hanem a tanító úr tart ünnepet, aszonta ajándékot ad.

— Tyű, te a' szép lesz!

— Tessék megnézni, tiszthelyettes úr! — bátorodott a fiú.

— Hogyne!... Majd elmegyek, csak haladj, mert még elkésel, fiam!

Köszöntek. Amaz leült a hóra, rugott egyet magán:

— Hóó-rukk! — kiáltott vígan és hangja még csengett, már a domb alján volt, visszavigyorogva, fülig szaladt szájjal. Aki fent maradt, levette kalapját, megtörölte homlokát. Szétnézett.

Csendes idő volt, a határ tiszta. Csak messze, ahol az eget érte, szürkült. Szerte nyugodtan aludt a magtele föld a fehér takaróval, itt-ott kopasz fák álltak sorjában és kőkénybokrok lapultak vékony, szürkés vonalban. A havon, a tányérlapos határban, a tanyák felől apró, eleven pontocskákat, fekete, élő göröngyök mozogtak egy irányban. Bizonyosan az iskolába, ajándékosztó ünnepre, Petrás tanító úr szívéhez sorjázta a kis rongyból, ruhából való gomolyagok így messziről. Gyülekeztek a szürke ég alatt, karácsony délelőttjén. E nagy és városi ember előtt ismeretlen, csöndes tanyavilág lámpása köré gyülekeztek e szívcsöppségek. Sokszor oly messziről, hogy csak órai út után lehet ily téli, kopasz időben meglátni az iskolát, pedig akácmagas a teteje.

De mások is, nagyok is erre tekintettek és ide szereztek be, ha baj járt a ház körül és vigasz nem mutatkozott sehonnán másfelől. Pap, orvos, jegyző, jóbarát együtt lakott a tanító úrban, aki szíve aranyszálai között tartotta a tanyás elhagyatottakat.

Kárpáti tiszthelyettes sokkal jobban tudta ezt, mint akárki, talán Petrás tanítónál is jobban. Az úttalan és nyáron ömlő-meleg tengerben, a télen bezárt,

Vagyis a védelem nem vitathatja a végszükség esetét akkor, ha a keletkezett veszélyes helyzetet a tettes vagy hozzátartozói szándékosan vagy gondatlanul maguk idézték elő. Itt a legvilágosabb példa megint csak az, ha a házat ők maguk gyújtják fel, amelynek tüze aztán valamelyiküket bennéggel fenyegeti. Lényeges feltétel aztán az, hogy az életet veszélyeztető állapot közvetlen legyen, amihez tehát az életnek azonnal való megsemmisülését kelljen feltételezni. De talán a leglényegesebb feltétel mégis csak az, hogy a veszedelmet, mely ellen az élet megmentését célzó cselekmény irányul, más módon ne lehessen elhárítani.

Eddigi joggyakorlatunkban a büntetőjogi végszükség bekövetkezésének nélkülözhetlen feltételeit legjellemzőbben az a kúriai döntés világítja meg, mely már mintegy 20 évvel ezelőtt keletkezett. Abban az elbírálás alá került esetben a Kúria határozottan megállapította, hogy vádlott a vele szemben vád tárgyává tett bűncselekményt végszükségben követte el. A vonatkozó ítélet indokolása szerint ugyanis a vádlott annak láttára, hogy a különben is gyengédkedő felesége önhibáján kívül származott két fejsebből vérzik, tántorog és hányóingerekkel küzd, joggal tartotta azt életveszélyben levőnek. Ekkor tehát neki joga, sőt házastársi kötelessége volt nejét a veszélytől megmenteni. A vádlott ezt három módon is megkísérelte. Először a fürdőházban keresett kötőszereket, de ott ilyeneket nem talált, azután a fürdő ren-

halotti csendes hórengetegben, ahol ilyenkor a varjak is, mintha csak lengő koporsók volnának, ez az ember volt a fény sugarzó iránytű. A csendőr legtisztább barátja és a csendőrökön keresztül biztos támasz a jó cselekedethez.

Sokszor mondta Kárpáti:

— Olyan, mint a csendőrnek kell lennie. Vele együtt tartjuk a tanyákat. Egymáshoz tartozunk.

— Igen, úgy van, — bólintott ereszkedve a dombról Kárpáti János tiszthelyettes, az újvári örsnek kevésszavú, sokkezű parancsnoka. Ma, karácsony délelőttjén, ellenőrzőben. Hajnal óta „Jó ünnepeket” beköszöntő barátja a tanyák szegény, jószándékú lakóinak. Előbb, hogy felkaptatott a dombra, még érezte a Madai Imre tanyás kérge keze melegét. Aki visszatarthatatlan boldogsággal az arcán köszönte meg azt a pár csipetnyi dohányt, amit tőle kapott. Adott anélkül, hogy hozzátette volna: — Adtam másnak is. Semmiség... Nektek itt, a magatokra borult csendességben és a rátok esett szegénységben arany ez, tudom — fényes dísz a karácsonyfátlan pitvarotokon. Adok, ahogyan az örsöm adott, drága, jó embereim, tüzelőt, mit, meleg holmit...

Tán Petrás tanító is örült neki, hogyne, biztosan gyűlt elég a városból a mai napra... Elég?...

Nem!... Annyi nem gyűlhetett. Mert sokan vannak, kiknek ezt kérdezni illenék, de kevesen, akik kérdik is. Ő is megtehette volna, hogy ne lássa mások szükségét, mert sokszor szinte fáj is azt nézni, de ő nem tehette ezt, mert nem az a csendőr volt, akinek sok csendőrt sokan hisznek, a törvény kemény vagy komisz embere, hanem az volt, aki a legtöbb: ember elsősorban, segítő, földből lett, anya-adta ember, aki a ruha alól nem hajnathatja el a szívét. És ember, aki nem azért keresi fel őket, hogy figyelmeztessen a törvényekre, hanem mert érezte, hogy segíteni akar és tud, ha keveset is. És ember, akinek egyformán szíves cselekedet ide kijönni friss, jó májusi hajnalon és az

delőorvosához sietett, ott arról értesült, hogy az a faluba ment, — végre a faluba, az orvoshoz kívánta vinni még folyton vérző feleségét, kinek a vér már a ruhájára csurgott, ekkor pedig az egyedüli utat a vasúti sorompónál elzártan találta, mert éppen tolattak. A vádolt a tolatást végző sértettet előbb kérte, majd attól durva szavakkal követelte, hogy őt át-bocsássa. Mikor ez sem használt, a vádolt a sorompón átmászott, nyilván azért, hogy azt felemelje és feleségét átsegítse és minthogy az előzmények szerint méltán hihette, hogy a sértett őt ebben akadályozni fogja: rajta az orvosilag megállapított erőszakot és testi sértést követte el és a KBTK. 111. §-ában meghatározott tilalmat is megszegte. Vádolt jogerősen felmentetett.

És ha már benne vagyunk a példában: abból indulva ki, hogy az összes tényálladási elemekkel rendelkező minden egyes példa sokkal meggyőzőbben világítja meg az éppen szóbanforgó bűncselekmény fogalmát, mint akár egy egész kötetre terjedő tudományos értekezés: mindjárt meg is ismentetem olvasóinkat a „Mignonette” nevű yacht embereinek esetével, melyet az egész művelt világ büntetőjogi irodalma mindegyikéig a végszükség iskolapéldája gyanánt fogadott el és alkalmaz. Annakidején, — már éppen kerek ötven évvel ezelőtt — nagy szenzációként tárgyalta sokáig ezt a nem mindennapi esetet az egész európai időszaki és

jogi sajtó, a vélemények a legellentétesebben oszlottak meg, míg végre is az angol királynő kegyelmi ténye tette rá az egész kérdésre a minden irányban megnyugtató pontot.

1884. évi július hó 5-én ugyanis hirtelen ki-ör. viharban hajótörést szenvedett a „Mignonette” nevű yacht legénysége. Teljes három héten át, kimondhatatlan nélkülözések közt és rettenetes lelki állapotban, egy kisebb csónakban hányódtak az emberek a tenger nyugtalan vizén. De eközben történt aztán, hogy a hajótöréstől számított nyolcadik napon a szerencsétlenek már nem bírták tovább a kínzó éhséget és szomjúságot, mert hiszen a maguk részére semmi legkisebb ételt és ital-remüt sem tudtak az elsüllyedt yachtról megmenteni: hogy a pusztá életüket legalább még egy darabig fenn-tartsák, a „Mignonette” kapitánya és kormányosa a fiatal hajóinast, ki a borzasztó nélkülözések miatt már betegesen feküdt a csónak fenekén: már maguk is fél-őrülten, leszúrták s valamennyien ennek a leölt fiúnak a testéből táplálkoztak, mígnem aztán a huszonkettedik napon egy hajó a fedélzetére szedte a már félig halott embereket, kiket csak a legodaadóbb ápolás tudott megmenteni az életnek. Ezután következett aztán az életben maradt hajótöröttek ellen folyamatba tett nagy bűnügyi főtárgyalás, melyet ötven évvel ezelőtt újszól-ván az egész művelt világ érdeklődése kísért. Miután az angol büntetőjog a mi törvénykönyvünkben ismert

őszi, szüntelenül hulló esőben is. Mikor más senki nem tenné meg...

Jobban szeretted e világot, mint bármelyiket, ahol eddig szolgált és gondolatban csodálta azt, aki egyszer, valamelyik ujságban azt írta erről: E drága föld a csönd világa itt — Meszelt viskóban az Isten lakik — Tűzhely világa hív, biztat, ragyog — Az Úr arcát itt jobban láthatod...

Ezért nyílt meg előtte minden ajtó a házakon és minden ajtó az embereken. Ezért vitte magával mindenhol az apróablakos tanyaházak embereinek szíve kiáltotta háláját.

*

Petrás két kézzel nyúlt eléje, mikor belépett a zsvajos örömszavak és kacagások virágozta tanyaterembe.

— Jöjjön, jöjjön, tiszthelyettes úr, nézze azt az örömet!

— Akkor boldog vagyok — felelt Kárpáti.

— Gyerekek! — csattant a figyelmeztető.

— Ne bántsa! — igyekezett volna a csendőr visszatartani szándékában a tanítót, de már csend lett. Negyven arc fordult ragyogó, tiszta szemmel ékítve Kárpátira és negyven száj üdvözölte csengő, tiszta hangon:

— Éljen a haza!

Mert itt ez volt a köszöntés. Reggel, mint hazainduláskor.

Ráfelelt a két deres ember valami enyhe remegéssel a hangjukban:

— Éljen!

Aztán újra nekiindult a vidámság tiszta patakja. Megindult a csicsérgés, a morzsákat kapott ember-madárkák bodogság muzsikája. Legtöbbje szürke, kopott madárka. De piros arcú és csillogó szemű mind. Apró fiókák, a betük görbéivel most küszködők s a nagyobbak: a nyáron már boronálók. Együtt, egy teremben, egyfajta szóval neveltek... És ahogy pró-

bálgatják, kapdossák a meleg kesztyűket, kötött sapkákat, mikor megérintik félve a szivárványszín cukorkapapírokat, táncos törpékkel telik meg a várostól messze esett iskolaterem s köztük két óriás áll meghatott szívvel és valahogyan összetalálkozott kezekkel.

Gyöngyöt, fonált, pirosnyelű bicskát, meleg sapkát, lajbit, petrolt, csokoládét és száz más dolgot rakott ki a mult éjszaka a jóság tündére a padok szélére és valami írődeákféle ráírta aranyszélű papíron mindegyik nevét a csomagocskákra.

Babos Juliskának nagy kötött kendőt terítene nyakába az öccse, Jóska, de ügyetlenkedik, mert nem néz oda, csak félig, mert minduntalan az új cipőjén a szemé. Az új cipőjén, amit csak akkor hitt a magáénak, mikor a tiszthelyettes is rámondta:

— A tiéd az, Jóska, vedd csak fel!

Forgatta, nem hitte. A cipő fényes, fekete, belül meleg volt s amíg kezében tartja, látszik, remegnek az izmai, mert remeg a cipő lelógó fűzője. A szeme könyörgött: Igaz-e?... Hogyisne hitetlenkedett volna, hisz tán nem is látott olyat, mert erre a szegénység párja úszik a levegőben sűrűn és a barázda mélye sem biztos... ha annak is látszik. Cipő? Kesztyű? Utoljára marad a tenger gondban, sor sohse jut rá, városi dolog marad hát s így aztán érdes az felnőtt keze és piros örökké a gyermek lába...

— Látod, Julika, aranyos angyal küldte! — lépett melléjük Kárpáti.

Julika szipogott. Lenszőke haja kibújt a foszlott szélű, álla alá csomózott kendő alól, gombkerek fekete szemében a hála készülődött szólni s mert az ajkakon hangoskodón utat találni nem tudott, belebújt a mosolyába, mellyel tele volt az arca. Mosolygott, ahogyan Petrás iskolájában mindenki most, e karácsony dél-előttön s ahogyan bizonyára mosolyogtak most túl az iskolatétől, túl a szürke égen is, fent az elképzeltetlen magasságban az angyalok...

Talán Petrás legjobban. Bentülő, apró, bogárszín-

s fentebb már megjelölt külön végszükséget nem állapít meg, hanem az ott teljesen egybeolvad a jogos védelemmel, az esküdtek pedig az utóbbit a vádlottak cselekményében nem látták fennforogni: a londoni főtörvényszék úgy Dudley kapitányt, mint Stephens kormányost gyilkosságban mondotta ki bűnösöknek és mindkettőt halálra ítélte, kimondván azt, hogy fennáll ugyan az emberi élet fenntartására irányuló jog és kötelesség, de ebben az esetben vádlottaknak az önfeláldozás lett volna a legfőbb kötelessége. A szigorú ítélet nemcsak az angol, hanem az egész európai közvéleményben olyan nagy feltűnést keltett, hogy Viktória angol királynő aztán az elítéltek büntetését kegyelem útján egyenként hat hónapi könnyű (vagyis az angol jog meghatározása szerint nehéz munka nélküli) fogházra változtatta.

Ebből a példából egyben azt is láthatjuk, hogy a vádlottak terhére milyen végzetes következményekkel járhatott volna a végszükség fogalmának a jogos védelemmel való egybeolvasztása. De hát valójában mi is ez a jogos védelem? Ennek lényegét büntető törvénykönyvünk 79. §-ának második bekezdése határozza meg: jogos védelem az, mely akár a megtámadottnak, akár másnak személye vagy vagyona ellen intézett, vagy azt fenyegető jogtalan és közvetlen elhárítására szükséges.

Egy adott esetben a hivatalos működésben levő rendőrök abban a téves feltevésben, hogy a billiárd — makaó

játék a törvény által tiltott szerencsejáték: a billiárd asztalon levő pénzt a törvény nevében lefoglaltak jelentették ki. A játékban résztvevő vádlottak ennek ellenszegültek, sőt a rendőröket tetteleg is bántalmazták. A bűnyűben aztán jogos védelemre hivatkoztak. Végeredményben a Kúria kimondotta ítélete indoklásában, hogy a rendőrök eljárása nem jogosította fel vádlottakat a rendőri közegek bántalmazására, hanem csak arra, hogy az azok által okozott jogsérelem orvoslását a rendes törvényes úton követelhessék. Hivatalos eljárásban levő rendőri közegeknek hatáskörükön belül tett, bár tévedésen alapuló cselekménye, jogtalan támadás jellegével nem bír s így a vádlottaknak az ellen kifejtett ellenállása jogos védelemnek nem minősíthető.

Egy másik esetben már a Kúria, — az alsóbíróságokkal ellentétben — megállapította vádlott javára a jogos védelem fennforgását, mert — ítélete szerint — abból, hogy a sértett a fegyverét ismételt felhívás dacára sem eresztette le, de felemelt fegyverével a vádlott felé futott s őt 10—15 lépésre megközelítette, — az orvvadászok közismert veszélyességére és vakmerőségére való tekintettel — joggal lehetett abban a hiszemben, hogy a sértett vadászó őt közvetlen közelből lelövi vagy pedig a fegyver agyával leüti, ily helyzetben pedig a vádlott cselekménye az ellene a sértett részéről intézett fenyegető, jogtalan és közvetlen támadás elhárítása szükséges volt.

Már ezekből a példák közül is láthatjuk tehát, hogy a

szeme lázban égett, csontos arcán piros foltok tüzeltek. A sok meleg szótól kopott, szürke bajusza remegett a megindultságtól. Minduntalan odahajlott valamelyik aprósághoz. Buzogott a szó lelkéből, mint csodaforrás a földből:

— Viseld Laci egészséggel!

— Anyádnak add, Marika, tudom, beteg a lába!

— Ócsédnek nem hagysz, Józsi?

— De ügyetlen vagy, Fekete... Persze, na várj, megmutatom, hogy bánj vele.

— Szabó Ilonka, azt a kupás pipát apád szereti, vigyázz rá, míg hazatérsz!

Járt-kelt a padok között szerényen. Újra meg újra megszorította Kárpáti kezét:

— Nekem szerzett legtöbb örömet, tiszthelyettes úr, — mondta — mert ha én mást boldognak látok, magamat érzem a legboldogabbnak. Mióta Bandi fiam odaveszett a szibériai erdőkben, azóta csak ennyit igyekszem elérni a magam számára. Ordó, kitüntetés, ünneplés, ami annyiaknak a vágya, nekem mindennap kijut a gyerekek szeméből és én minden mást annyira taksálok, amennyit azok érnek majd, ha lecsukódik a szemem.

Amikor Kárpáti búcsúzóra nyújtotta kezét, látszott rajta, hogy sajnálja örömsztó társa távozását.

— Nem maradhatok tovább, még elég utam van — tért ki Kárpáti a marasztalás elől.

— Mondja meg a csendőr uraknak...

— Tudom, tanító uram, mit akar mondani, — szakította félbe — s engedje meg, hogy a köszönetet elhárítsam a városban levő másokra. Ne említse sehol kérem ezt a segítséget, csekélységet, tudja Isten, azt mondhatnám, egy kicsit kötelességet is teszünk, ha valamicskét adunk...

*

— Éljen a haza! — úszott utána a csengő szó, ahogy kifordult az udvarról. Lovának elég volt, hogy a szárra tette kisujját. Kényeskedve dobálta fel a

fejét, zenélt rajta a szíj, csatá, karika, látszott: örül, hogy a szár hazafelé útra tartja. És mert nem érezte, hogy feszül a zabla, tudta, hogy gazdája most rábízta magát. Mint ahogy éjjelenként szokta, avagy nagy melegben. S ha nem irányítja, már úgy is tudja a tanyák sorját. A pihenő istállóját nyerítve üdvözlí s ahol az hideg, vagy a szénatartó üres, ott rosszkedvű és szinte sértve érzi magát, mintha azt mondaná egész tartása:

— Gazdám után nem ezt érdemlem!

Kárpáti vitette magát. Elmerült a világban, amit átgönyörködött az imént. Csodálatos dolgokat művel itt ez a Petrás. Kiemeli az embert a méltatlan és kárhozatos magárahagyatottságból és felemeli magához... Mindehhez nem kell más, mint szív. Amit a fajta szeretete permetez. Csodálatos ember...

Kárpáti régóta érezte, hogy ha mindenféle ilyen emberekkel dolgozna együtt a törvény embere, a csendőr, talán nem is volna dolguk... És nem tudta megmagyarázni magának, miért van, hogy ez nincs úgy...

Elmerült a gondolatokban és szinte megrökönyödött, mikor egy nagy fehér pehely az ég felől puhán, csendben lova sörényére lebbent. Felkapta a fejét: egy pillanatra gyönyörűnek találta, amint ezernyi pehely billegett, jött lefelé nesztelenül. Van ebben valami félelmetes, egy legyőzhetetlen hatalom üzenete ez: a tengeré. Az esőcseppből tenger dagad, a hópihéből fehér temető. Sokszor egyre megy...

Közelebb jött a határ. A tanyák távolabbika ködökönyt vont maga köré, valahonnan zöldes fellegek ültek tetejükbe. A ló lába alól elkapta a porzást a szél. A pihék táncolni kezdtek a levegőben s egyre inkább megdült a hulló, fehér szőnyeg.

— Uram, a gyerekek! — riadt egyszerre Kárpáti.

— Ott tartja őket Petrás?... Elnézett vissza: már nem látszott az iskola.

Az iskolában egyedül ült már ekkor a tanító úr, már csak a hülő parázs a kályhában, volt a társa s a

megtámadott egyénnek a jogos védelem eseteiben is olyan kényszerhelyzetbe kell kerülnie, melyben az egyébként bűncselekményt megállapító védekezés a jogtalan megtámadás elhárítására szükségessé válik. Mert, amint szintén a Kúria mondja egy másik esetben, az olyan támadást, mely a megtámadottra nézve a bántalmazásra használt eszköz veszélyességénél fogva súlyosabb következményeket is vonhatott volna maga után, — senki sem köteles elviselni, az elől *menekülni sem tartozik* s arra sem köteles várakozni, hogy őt a jogtalan támadás ellen mások védelmezzék meg, hanem joga van azt magától elhárítani s e célból a rendelkezésére álló módon védekezni. Vagyis az érzésben kifejezett joggyakorlat szerint a megtámadott fél jogosítva van mindazokhoz az eszközökhöz nyúlni, melyek adott esetben a támadás visszaverésére éppen szükségesek, — következésképpen a támadó félnek becsebb java is megsemmisíthető, mint amilyet a jogtalan és közvetlen támadás hozott veszedelembe.

Ez utóbbi helyzettel kapcsolatban érdekes és a jogi irodalomban is többször vita középpontjába került kérdés az, hogy a *végsszükséggel szemben* van-e helye *jogos védelemnek*? Végsszükség esetén, ha a veszedelembe került egyén a veszély elhárítása tekintetében akár félelemből, akár ijedtségből túlmegy a törvényben megszabott határokon és bizonyítva van, hogy akkor nem volt öntudatlan állapotban, sem elmetehetsége nem volt megzavarva, az

padok felett apró szívek piros tüze villódzott. Mikor az első szöllökés megrázta az ablakot, az öreg tanító felugrott, kiszaladt a kerítés mellé s úgy kiáltotta volna gyermekei után:

— Jaj, gyertek vissza!...

De a hangját visszalökte a szél a szájába és veszedő pihéket vágott az arcába. A tetőn, a kémény száján hujjzott a készülő vihar... — Behúzódtak-e valahová?

A mező felett hóporfátyol úszott. Belekapaszkodva a szélbe, mintha száz meg száz menyasszonyi fátyol versenyezne egymás mellett a fagyos barázdákon keresztül-kasul.

— Uram, várj még haragoddal! — jajdult a tanító szava. A hideg kályhán zörgött az ajtó. A kéményből leorgonált valaki és az ablakon követelődzve dobolt a vihar.

— Uram, várj még haragoddal! — sóhajtott Kárpáti. Fülébe, arcába éles, pici nyilak vágódtak. Olykor hócsomók. A lova gőzölt s a határ egyre szűkült.

Két örömszerző ember egyszerre aggódott a végtelen síkon, a vályogfalú, szalmakalapú, hideg tanyák között.

— Jóska, ne siess! — sírta Babos Juliska a Laposdülő göröngyein bukdácsolva. — Had-e fogóznak beléd?!

Vitte a szél a szót a fiú felé, mellette rohant el és csak belevijogott a fülébe, így az nem értett semmit. Előre fúrta fejét, nézte, hogy új cipőjén egyre nagyobb a hógubanc és érezte, hogy hiába, az új cipőben is fázik a lába és hogy a szél oldalról nagyon veri, zúg, bög és csak ezt hallotta és csak azt tudta, hogy nagy, szúrós csomókat vagdosnak hozzá és a nyakába hideg lé csurog. Küszködött és nem állt meg, hogy visszaforduljon, vagy megvárja Juliskát, mert annyival is messzebb a tanya... Pedig Juliska arcán is nőtt a pirosság, folyt a pára a szája előtt, szeméből elindult a szélverte könny, amely nőtt, egyre nőtt — piros

így keletkezett bűncselekményeért büntetőjogi felelősséggel tartozik, — míg a Btk. 79. §. harmadik bekezdésének rendelkezése szerint a jogos védelem határainak félelemből, ijedtségből vagy megzavarodásból származott túlhágása büntetés alá nem esik. Miután a végsszükségben cselekvő egyén nem áll szemben közvetlenül támadó jogtalansággal, sőt a saját vagy hozzátartozói életének védelmében ő sérti, habár büntetlenül, — másnak jogos érdekeit, s így helyzetében, azt alaposabban átgondolva, higgadtan határozhatja el magát a mentő cselekvésre, addig a jogos védelemben levőnek rögtönös akarati elhatározással kell az őt, vagy mászt fenyegető jogtalan és közvetlen megtámadás ellen védekeznie, kétségtelennek kell elfogadnunk a veszélyeztetett egyénnek azt a jogát, hogy — amennyiben a jogos védelem fennforgására törvényileg megszabott feltételek valóban meg is vannak, — a végsszükség esetére előírt határokon túlmenő, tehát őt szintén jogtalanul és közvetlenül támadó egyén ellen a törvényes büntetlenséggel védekezhessék. Vagyis helyesnek kell elfogadnunk azt az álláspontot, mely a Btk. 79. §-ában megengedett védelemnek a végsszükséggel szemben is s ennek túlhágása esetére való jogosultságát vitatja.

Jogos védelem határainak menthető túlhágását illetően legjellemzőbben világítja meg a kérdést előttünk a Kúriának egy adott esetben, még húsz évvel ezelőtt hozott ítélete, mely a támadó fél azonnali halálát előidéző veszé-

almán fehér gyöngy — és mind a kettő ott, a Laposdülőn féloldalt talpig fehérben. A menyasszonyi fátylak beléjük vágódtak, teleszórták őket, a szél kapdosott utánuk ujjongva és óriás lapát-tenyerével verte őket fehér szilánkokkal, lábuk elé öntötte láthatatlan vederből, hogy belefáradjanak a tenger taposásába, alábújt vihorászva az ajándék kendőnek, megcibálta és a kiizzadt hátakon úgy marcangolta őket, hogy elfeledték az ünnepet, a meleg szobát...

*

— Gyerünk, Bánát! — Kárpáti visszafordította a lovát: hamar a Nagy Pistáék tanyájára! Tíz perc ügetésben... talán nem lesz késő?...

A száratat balkarjára lökte s ugyanazzal magához szorította a nagykendőbe bugyolált gyerekeket, jobbkezével a nyeregtáskaszíjon babrált. A fagyos, kemény szíjakat bogozta ki, míg a ló teste gőzölt alatta sebes ügetésben. Minden lépésnél rántott egyet a táskaszíjon, míg sikerült fedelét felcsapni. Kivett belőle egy hőtartó üveget, melyben még maradt tea.

Benyúl a zuzmarás kendő alá, még jobban szorítja az ölébe mentett apró lelkeket s az üveg száját odanyomja sorban a gyermekekéhez, mint szoptató anyá, mikor életéből ad...

— Gyerekek, hát miért nem húzódtatok be Madariékhoz, vagy a Gulyásék tanyáján, mint máskor, ha eső zuhog? — mondta a szívével. — Siettetek úgy-e az ajándékokkal, adni a szüléknek is az örömből?...

Tíz perc... Tán azóta el is telt?!... Nem lesz késő?... Türelmetlen lett:

— Bánát! — s a ló hűségesen újított a kettős teher alatt és Miatyánknyi időre aztán feltűnt balra néhány fa ég felé tárt ágakkal, mögöttük szürke tömb: ház, istálló, félszer, a tanya.

A lámpafényben megjelent egy asszony.

— Jézus! — sikoltott. Tán mert a vihar majd visszalökte, tán mert a csendőrtől ijedt meg, aki úgy tört be hozzá, hogy be sem kopogott...

Éjféli miséről.

Báró Wallburg Egon rajza.

lyezetett egyén teljes felmentését mondotta ki. Ebben az adott esetben a Kúria megállapítása szerint, — mint azt ítélete indoklásában kifejti, — a vádlott a jogos védelem terén állott akkor, midőn a sértett kezében levő kaszát nyelénél fogva megragadta és annak birtoka felett sértettel dulakodott, a kaszának ide-oda ráncigálása közben pedig a sértettet a kaszával többször megsértette és még mindig a jogos védelem terén állott akkor is, amikor a sértett kezéből a kaszát kiragadta, — a szükséges védekezés helye és megengedhető mértékének alkalmazását és általában az adott helyzet és viszonyok nyugodt és higgadt megítélését pedig nem lehet elvárni oly egyéntől, aki testi épsége, sőt élete ellen állhatatosan törő támadásával szemben sokáig védelmi helyzetben volt; a vádlott azért, hogy a jogos védelem határait érthető megzavarodásából és ijedtségéből túlhágva, jogtalan támadóját a kasza elvétele után is, annak azonnal halálát előidéző módon tovább bántalmazta, a Btk. 79. §-ának 3.bekezdése értelmében nem büntethető.

Csendes üzenet.

Írta: DIENES ANDOR g. hadnagy.

*Testvér, testvérem, hol legyen e hon,
Melyről rab éjen álmodom?*

(Gyóni.)

Talán este lesz, Testvérem, mikor a kezedbe jut ez a levél, este lesz és ablakod alatt a decemberi szél sétál, az órainga leng álmosan a falon és te a lámpa sárga fénykörébe teszed az írást.

S ha olvasod az írást, szelid Testvérem, érzed-e, hogy mögöttem állok most és látlak téged?... Hogy látom most lehajtott fejedet, fehér arcodon az otthoni lámpa meleg fényét, fiatal homlokod alatt a szemüveg fekete keretét, halántékodon a kis keresztbefutó kék eret, szőke hajadat, huszonkét esztendődet és látom magadbasüppedésedet, a csöndbe és az estébe való néma figyelésedet, a téli lámpagyújtások idejének furcsa szomorúságát, amelyben testvérem vagy nekem... Mögöttem állok most, Testvérem, de ne fordulj te felém, mert nem látsz meg engem: nincs arcom és testetlen vagyok, mint a szelek zúgása a kéményekben, mint a tarlók felett járó déli harangszó, mint messi ének a dülömtakról, csendes éjfél muzsika egy sötét ablak alatt... Csak hang vagyok, szó vagyok, halk beszéd, köszöntés, távoli írás, egyszerű üzenet... Tudod, hogy messziről jövök hozzád, Testvérem, és titokban jövök, léptem nem hallotta talán senki: alkonyatokban jöttem, elhullott levelek sodrásában, mezőkön át és ködökben jöttem, útszéli fák árnyékában, házak falánál, csorgó ereszek alatt...

Most itt állok a szobád barna homályában, a langyos csendben és lépek feléd: kályhatűz pattogásában, egy régi óra ütésében, régi-régi bútorok percegésében lépek feléd, a válladon hajolok át és a füledbe mondom:

— Testvérem, tegnap álomban otthon jártam...

Én tudom, Testvérem, hogy te most felemeled arcodat és elnézel az ablak felé... A fehér függönyökön és a párás ablakon túl, szitáló esti ködben, kékesfeketén látod a várost. A város hallgat, csak az új ívlámpák hunyorognak az utcák szögletén, a parkban egy tegnap emelt szobor lendíti a sötétségbe súlyos bronzkarját. A város hallgat: a városháza erkélyéről ázótan lóg egy kék-fehér zászló; az új kaszárnya nehéz

tömbje előtt meredten és mozdulatlanul állja a vártát egy lapossapkás katona. Autók futnak el, lakkozott testtel, puhán, nesztelenül és sápadt lámpákkal világított rendszámablakokon könnyedén és természetesen ülnek az új ország betűi. És piros táblákban nevetnek a karácsonyi kirakatokban a könyvek, a piros táblákon idegen írás. Idegen írás az újságokon, a színlapokon. A cégtáblákon és villamosjegyeken... A hirdetőoszlopokon egy utazási iroda plakátja feszül: kék ég és a Szent Hegy, a Tátra három havas orma s alatta az írás, mint egy kinyújtott kéz:

— Postojte! Kam cestujete?...

A város hallgat.

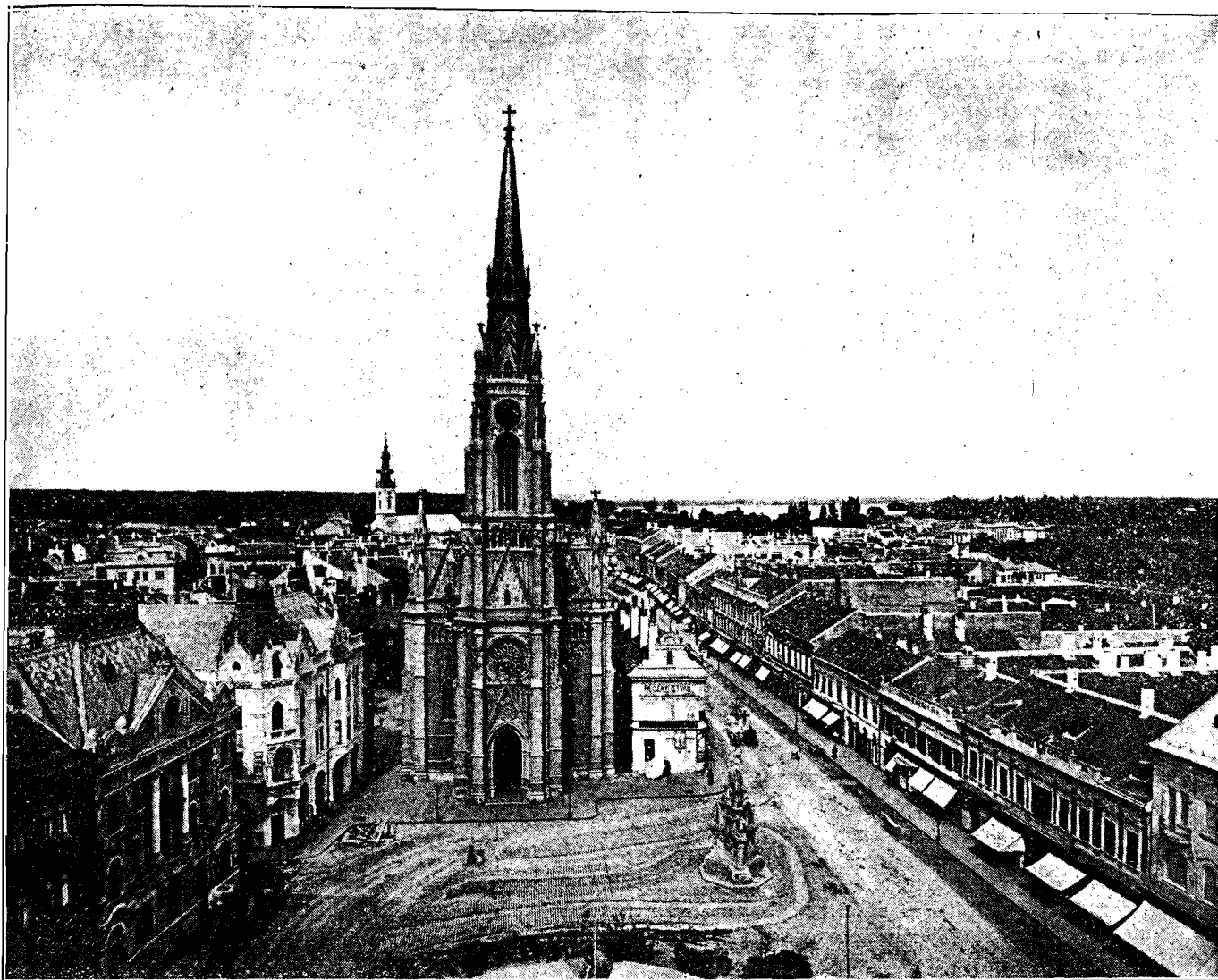
Testvérem, te erős vagy és szigorú, te most szét húzod ablakodon a fehér függönyt és megmutatod nekem a várost: megmutatod új fényeivel és friss házaival, idegen arcával, hangjával, szobraival, katonáival, új utcaneveivel és minden ismeretlenségével. És így szólsz hozzám, Testvérem:

— Látod?... Ez a város, ahol születél, ahol beszélni tanultál, ahol gyermek voltál... Mondd, ráismersz?... Látod, most állsz az új paloták és kaszárnyák előtt és zavartan keresgéled őket emlékeidben. Most állsz az új szobrok előtt, mint egy idegen és riadtan nézed az ismeretlen nevű utcákat, mint egy eltévedt gyerek... Mit vártál? Romokat, sötétséget, dacos, fojtott szavakat vártál?... Látod: itt ívlámpák égnek, autók suhognak, villamossinek nyikorognak, emberek járnak és beszélgetnek a tőzsdei záróárfolyamokról, a karácsonyi gondokról, vagy a portugál kormányválságról... Itt esténként vacsoráznak az emberek és szivarra gyujtanak, vagy koplálnak és a semmibe bámulnak, itt van bőség, van polgári jólét és van nyomor; mert város ez, olyan, mint a többi, mint Páris vagy Kisujszállítás, ahol hétköznapokba fúlnak a fájdalmak, a háztetők felett kegyetlenül futnak az évek és feltartóztathatatlanul él az élet... És most mond: mit álmodtál tegnap éjszaka?...

Így szólsz, Testvérem, a szelid emberek szigorúságával és elfordulsz az ablaktól és a várostól. Elfordulsz tőlem is, aki csak hang vagyok és láthatatlan.

Hallgass rám, Testvérem. Ebben a levelemben mögöttem marad minden nagy kiáltás, a sírások, az átkok, a rímek és jóslatok. Este lesz talán, ha hozzád ér ez az írás, küszöbünkön a karácsony strázsál, az óra ütésében messi-messzi csöngetyűk szavát hallom és béke fekszik az otthoni lámpa sárga fénykörében. Testvérem, én ma jó akarok lenni, nem lázítok, senkit sem bántok, csak fáradt vagyok és jó így halkán mesélni, jó így a kályhatűz pattogásában és régi bútorok percegésében tegnapi álmodni...

...igen, most is a hídon álltam álomban. Ezen a hídon álltam az utolsó télen, mikor kürtészó és zászló nélkül, francia egyenruhában, vállra emelt puskákkal jött a város felé az első légionista század. Régen volt... Most, álomban, a híd üres volt. Üres volt, csak a víz, a folyó futott lenn, mélyen, tisztán, csillogó feketén, hangtalanul. Csak az álombeli folyók tudnak ilyen némán és szépen futni. Tél volt, a folyópart havas; a bokrokon élesen ült a zuzmara, a hídon túl a liget törzsei néztek felém sötéten és mozdulatlanul... Elindultam a város felé, és amint mentem, kongott alattam a föld, mintha régi vermek felett járnék... Az utcákon egy lélek sem volt, csak a házak álltak a napsütésben, elhagyottan és álmosan. Mentem barna kapuk mellett és hóval vattázott ablakpárkányok alatt,

Amit vissza kell szerezniünk: Ujvidék.

a vén kalmárváros kinyúló cégerei és boltajtói alatt... Néha megálltam és vártam, vártam, hogy talán nyekeregve most fog megnyílni egy öreg boltajtó és élesen, kalimpálva szólal meg egy rugós csengő... Senki... Csak az utca nyílt felém vidékies szélességében és az álmok ködös kékségében, a tetők felett messze, téli hegyoldalak feküdtek.

És akkor megláttam régi iskolámat. Büszkén és tisztán állt a napsütésben, mint egy fehér templom és úgy éreztem, hogy a csukott nagykapu mögött most talán örökmécses ég. Csend fogta át az iskolát, hallgatott a sok ablak és szótlanok voltak a nehéz falak. És a csukott kapu árnyékában megláttam akkor Sztankó bácsit. Sztankó ott állt a kapuban, vésztlőn, borúsán, hivatalosan és pedellusi minőségben. Hivatalos sapkáján most is egy szál cérnán lógott a sapkarózsa, a nyakkendője görcsre volt kötve, mint régen és tudtam, hogy hátrahatót kezében papír van és tintaceruza, amit most mindjárt megnyálaz, hogy felírjon, mint notórius későnjövőt... Elébe álltam akkor Sztankó bácsinak és azt mondtam neki ijedten:

— Kérem... kérem, Sztankó bácsi, ne tessék engem a tintaplabásszal felírni a papírra... Teccik tudni, Sztankó bácsi, késik az óránk... Sokat késik: tizenhat esztendő... Tizenhat esztendő késtem, kérem, de nem igazolatlanul... Jaj, én mindent igazolni tudok,

Sztankó bácsi, mindent, az egész tizenhat esztendőt... Én nem voltam hibás...

De Sztankó bácsi csak néz mereven előre, az arca éppen olyan, mint régen-régen, csak most fehér, mint a halottaké és nem merek feléje nyúlni, mert félek, ha megérintem, meginog és végigzuhan régi iskolám küszöbén...

Elmentem és tudtam, hogy nem szabad visszanezennem... Mentem és bámultam a várost, az álmomat. A régi udvarokat és ismerős kapualjakat, a tornyokat és az utcasarkokat bámultam... Gorai tanár urat a Posta-utca sarkán láttam meg. Ment csoszogva és a járdát piszkálva botjával.

— Bocsánat, tanár úr...

Nem nézett rám, csak sietett apró lépésekkel, bő köpönyegében.

— Pardon, tanár úr, — mondtam az álomembernek — nem tetszik rám emlékezni?... A második padban ültem, tanár úr kérem, a Kardos mellett és tanár úr mind a kettőnknek dupla szekundát adott, megcsillagozva és háromszor aláhúzva, mert nem tanultuk meg Magyarország hegy- és vízrajzát... Bocsánat, tanár úr, de tessék a noteszből kigumizni a szekundát, mert azóta már megtanultam... nagyon-nagyon jól megtanultam... Bocsánat, tanár úr, hogy itt az utcán, de... Tessék meghallgatni: Magyarország határai...

Magyarország határai mindenhol természetesek: délen a Száva és a Duna határolják, északon a Kárpátok... északon a Kárpátok... Jaj, tanár úr kérem, északon a Kárpátok... Tessék kigumizni a szekundát, mert már nagyon megtanultam, hogy északon a Kárpátok...

A tanár úr ment hangtalan csoszogással és nem felelt. Én, rossz diák, álltam az utca szegletén és néztem, hogy eltűnik valami mély kapualjban...

Délután lehetett akkor már, álombeli, sápadt délután és hófelhők jöttek a hegyekből. Az utca ásitott felém és én vártam a feszült csendben... Valaki jött messziről... Kopogva jött, nem néma lábakkal, keményen, gyorsan... Egy katona, sárga bőrlábszárvédővel, kopott térképtartóval, mellén megfeszül a pisztolytáska szíja... Megy-megy hosszú, ismerős léptekkel, mert úgy lép, mint én...

— Apám!...

— Apám, — szólok hozzá szédülten — hová mész, apám?... Ne menj el, mert nem látod többé a várost és a hegyeket. Te is itt születél...

De ő megy tovább a hosszú léptekkel és semmit sem szól. A lengyel mezőkre megy és Szibériába; az állomáson talán most fűtik a vonatot. Csak megy tovább és eltűnik az időben...

És ez itt, ahol most járok, már a Kálvária-utca: görbe és macskakövekkel kirakott. Az esőcsatornákról vastagon lóg a hó, az ablakok sötétben fénylenek, az ablakok mögött talán mindenki, az egész utca, alszik...

De rengeni kezd most a föld és remegnek mind az álmos ablakok. Jönnek a széles, görbe utcán, jönnek nóta nélkül és komoran a csukaszürke fiúk... Jönnek a tizenhétéves hadnagyok és negyvenéves zászlósok, jönnek a szőke önkéntesek és barnára égett parasztok, jönnek fegyverekben és százhusz éléssel, tornyozott hátizsákokkal és plakettekkel kirakott sapkákban... Lépnék döngve, a menetszázadok lüktető erejével és amint mennek-mennek, mellettük süvöltve zúgja három trombita az utolsó marsot...

És én maradok egyedül a macskaköves utcán és tudom, hogy üres a város és már nem jön senki és nem megy el senki... Most már egyedül állok a Kálvária dombján, ahol a temető kezdődik, ahol kripták állnak rozsdás ajtókkal, korhadt fejfák, havas kereszttek, süpedt sírok... Lent hallgat a város.

És így szóltam az álombeli dombon:

— Köszöntlek város a halottak hegyéről... Köszöntlek csendesen és egyszerűen. Sem házad, sem tornyod, sem szobrod, sem földed nem az enyém. De itt fekszenek mind a halottaim és itt élnek mind az emlékeim. Csak a halottak és az emlékek erősek... Köszöntlek város, mert te vagy az ország, az én országom...

Látod, Testvérem, így láttam álmot a városról, ahol születtem, beszélni tanultam s ahol a folyó tükrében talán még benne reng gyermekarcom.

Testvérem, este lesz talán, ha hozzád ér ez az írás, a kapuban jár a karácsony és béke lobog a kályhatűz felett... Testvérem, tépd ezer darabra ezt az írást és vessed lángra minden levelét. Húzzad szét, Testvérem, a fehér függönyöket és szóljal át a párás ablakon a tornyok és háztetők felé:

Város, város... valaki tegnap rólad álmodott...

Viszontagságos karácsonyest.

Írta: SZENTJOBBI JÁNOS tiszthelyettes
(Kemece).

A hóval takart nyírségi falu nádfedeles házainak ablakából karácsonyfák fénye világított ki az utcára.

Varga csendőr egyedül ünnepelt a laktanyában. Örsparancsnoka a családjánál volt, két bajtársa szolgálatban, a törzsőrmester pedig kiment a faluba. Az asztalon kis karácsonyfa díszlett. A szakácsnő kihordta a vacsora maradványait, megkérte Varga csendőrt, hogy éjjeli misére felhúzhassa a nyári csizmáját, azután elcsoszogott a szobából. Varga csendőr kihalászott a zsebéből egy botnagyságú szivart, körülményesen belepróbálta a papírszipkába, rágyújtott és nézte, mint száll a kék füst a menyezet felé. Szidi, az „idomított” farkaskutya a szögletből mindezt figyelmesen nézte. Varga csendőr abban a hiszemben, hogy Szidi is szivarozhatnék, magához intette, kihalászott még egy szivart a zsebéből s mosolyogva nyújtotta a kutya felé, másik kezében a gyufát fogva, hogy ha kell, tűzzel is tudjon szolgálni. Szidi megszagolta a szivart, azután rádöbbenve, hogy rossz tréfát akartak vele üzni, hátat fordított és rosszaló morgással visszafeküdt a szögletbe.

Varga csendőr mosolyogva szivarozott tovább s elővette a Csendőrségi Lapokat. A törzsőrmester mondta neki, hogy igen szép karácsonyi történet van benne. Mivel azonban a történet azzal kezdődik, hogy karácsony estéjén egy járőrnek szolgálatba kellett mennie, Varga csendőr letette a lapot.

— Ilyet még olvasni sem szeretek! — dörmögte. — Inkább levelet írok. — Aztán mosolyogva szivarozott tovább, félálomba merülve, míg végre úgy rémlett neki, hogy már nem is keil levelet írnia. Lelki szemeivel állományparancsot látott s abban azt olvasta, hogy Varga István csendőr nejeinek Elemér nevű fia született...

— Sábád ázs Istent dicsírni? — bögött be egy vas-tag, érdes hang az ablakon, végét vetve az álmodozásnak. Varga csendőr megismerte a hangot: a Szárca cigányé volt.

Szárca hatalmas kancigány volt, magasabb egy fejjel az egész faluban mindenkinél s mert a falubeliek elnyűtt ruháit viselte, a kabátja ujja csak könyékig, a nadrágja szára pedig térdig ért. A lábára zsákdarab volt kötve, mert olyan csizma nem volt a faluban, ami az ő lábára felment volna. Kalapot is inkább csak a tekintély kedvéért viselt, mert a fején lévő keskenyperemű női szalmakalap se a hideg, se a meleg ellen oltalmat nem nyújtott. Valamikor ez a szalmakalap fehér színével a postáskisasszony lelkének fehérségét és ártatlanságát volt hivatva hangsúlyozni, mostani gazdájánál azonban semmi reménye sem lehetett, hogy ezt a hivatását betöltse, de nem is kívánta tőle senki.

Hanem, ha ruhája nem volt a cigánynak, volt egészsége, hogy egy ökörnek is sok lett volna. És volt ahhoz mért hangja is. Ez a hang árnyalatokra nem forgácsolódt szét soha, hanem a maga teljes erejében harsogott, hogy elhallatszott a harmadik faluba is.

A velejött másik két cigány csak olyan rongyos volt, mint Szárca, hangjuk is kicsinyített mása volt amazénak. Az egyik — Pukács — a Szárca veje volt, pipaszárlábú, hosszú, görbe cigány. A másikat — Kukhadó — szintén valami rokonság szálai fűztek Szárcahoz. Mesterségre vályogvető cigányok voltak, bár abból a vályogból, amit ők fabrikáltak, nem igen épített még házat senki, mert a munkában sohase jutottak többre az előleg felvételénél. Rongyosságukat csak lustaságuk multa felül és lustaságu-

Nagy gondolatokkal tápláld lelkedet. A hősiességben való hit nevel hőseket.

DISRAELI.

kat is felülmulta az étvágyuk. A másik faluvégen lakó magyar cigányok — muzsikások — szóba sem állottak velük, sőt Kesely, a primás, aki ünnepnapokon néha félre-taposott sarkú lakkcipőt is szokott viselni fejetlen női harisnyával, ha találkozott velük, mindig kiköpött és félrefordította a fejét, hogy ne is lássa a fajtáját.

Aki nem ismerte őket, lehet, hogy meg is hatódott volna: Ni csak, még a cigány is Istenre gondol ezen a szent estén. Varga csendőr azonban ismerte, éppen ezért arcátlanságnak tartotta, hogy Szárca még karácsonyestén is a szeme elé mer kerülni. De azért van karácsony, hogy még az efféle felháborító merénylet fölött is szemethúnyjon az ember, így aztán kiszólt az ablakon:

— Szabad az Istent dicsérni!

Mire a három cigány torkaszakadtából rázendített az énekekre. A jó ég tudja, hol szedték össze:

*Nyitva van, nyitva van
Mennysország kápuja,
Ábbá van, ábbá van
Egy zárányos kárszék.
Ábbá il, ábbá il
Ásszonyunk Mária,
Mária, Mária,
Allé-állélujá! . . .
Most fújják, most fújják
Zárányos trombitát!
Csillágok, csillágok,
Szípen-rágyogjátok!
Zángyálok, zángyálok
Szípen repdessetek!*

Ezután pár lélegzetvételyi szünet következett, utána a köszöntő:

*Sok karácsony napokat ilhessenek,
Né ilyen szomorút, ervendetesebbeket!
Ezt is kívánom szívemből:
Telcsik el erével, egéssíggel!
Dicsírtessik a Jézus Krisztus!*

Lehet, hogy az égből csakugyan meghallották ezt a csodálatos éneket, mert a cigányok ordítani aztán tudtak. De már abban kételkedni lehet, hogy az égbeliek gyönyörködtek volna is benne.

Varga csendőr kinyújtott az ablakon át a cigányoknak 10 fillért s rájuk szólt, hogy de most már aztán hordják el magukat a pokolba. A három cigány egyszerre kezdte tőle kunyerálni a félig szívott szivart. Olyan meggyőzően, hogy maga is legcélszerűbbnek látta, ha odaadja nekik.

Azután nekifogott levelet írni annak a bizonyos aranyosnak (azóta rájött, hogy kár volt, dehát: késő, késő...). Nagy betűkkel ráírta a borítékra „Szépreményű”, de tovább nem jutott, mert valahol a közelben kint megint felharsant az ének:

*Nyitva van, nyitva van
Mennysország kápuja . . .*

Nyilvánvaló volt, hogy a szomszédot, János bácsiékat örvendeztetik a cigányok. A szomszédék gyermektelen házaspár voltak, negyven év körüli galambszívű népek. Varga csendőrnek eszébe jutott, hogy mikor ma délután valamiért át volt náluk, Kati néni nagyban, készült a „kántálók” fogadására. Egy kosár aszail gyümölcsöt és egy marék kétfillérest készített az asztalra a gyermekek számára, egy komlószárító pedig hurkával volt megrakva a „szegínség” részére.

— Lehet, hogy egy kis szaga is van már ennek a

hurkának, de azért jó lesz az a szegényeknek . . . — mondta Kati néni, mikor Varga csendőr megkérdezte tőle, miért pocsékolja el azt a tengersok hurkát.

*Zángyálok, zángyálok,
Szípen repdessetek!*

harsogott a figyelmeztetés a hurkáskosár felé. Az ének végeztével a felköszöntő hangzott fel újra, befejeződve egy hatalmas „dicsírtessik”-kel. A végszóra Kati néni megjelent az ajtóban, egyik kezében félróf hurkával, másik kezében nagy késsel, hogy avval igazságosan annyifelé vágja a hurkát, ahányan a cigányok lesznek. A hurka végét Kukhadó felé nyújtotta, gondolván, ha a cigány megfogja a hurka végét, a késsel belevágja a markába a hurkának a cigányt megillető egyharmadát. Kukhadó, miután a hurkát megmarkolta, a hurkán keresztbefektetett kés pengéjét visszatolta egészen a Kati néni kezéig, ott a mutatóujját vágást utánozva keresztülhúzta a hurkán s jóakaratólag rászólt Kati néniére:

— Cság itt! — Ha a néni ott vágta volna el a hurkát, ahol Kukhadó mutatta, a másik két cigány nagyon meg lett volna rövidítve. De nem maradt rá ideje, hogy a két cigányt megrövidítse, mert mire észrevette, mi történik körülötte, Pukáncs a hurkát kitepte Kukhadó kezéből és nyomta volna be a szájába, mire azonban a szájához ért, fele már a Szárca markában volt. Aztán gyürte befelé mind a kettő, hogy a képe majd kirepedt, így bosszulta meg a Kukhadó aljasságát. Kukhadó átkozódva kapkodott hol az egyikhez, hol a másikhoz, de azok erőteljes rugásokkal adták tudtára, hogy most ráillik a nóta:

*Nem én, nem én, nem én csaltam,
Hanem engem csaltak meg . . .*

Kati néni kis ideig sóbálvánnyá dermedve nézte a morogva hadonászó cigányokat, mikor pedig magához tért, beugrott a konyhába és bevágta maga után az ajtót.

Mindezeket Varga csendőr már az udvarról, a kerítésen át látta. Látta azután azt is, hogy amikor a cigányok a hurkát lenyelték, hadarva tanácskoztak cigányul. A hurka izgathatta őket, mert hamarosan a János bácsiék ablaka alá álltak megint, ahol ezúttal Kukhadó tudakolta meg, szabad-e az Istent dicsérni?

Hogyne lett volna szabad! Fel is harsant nyomban az ének s mikor Kati néni kihozta a zsákmányt, csak Pukáncs maradt ott, a másik kettő hátrahúzódott. Pukáncs odavitte nekik a hurkát a sövény mellé, ahol rögtön fel-falták. Azután ártatlan pofával megint az ablak alá álltak. Most Pukáncs kérdezte meg elfátyolozott hangon, hogy János bácsiék milyen állásponton vannak az Isten dicséretét illetően.

Mikor azután Kati néni már hatodszor hozta ki a hurkát, úgy rémlett neki, hogy — bár tévedni emberi és csunya dolog a szegénységet ártatlanul meggyanúsítani — mégis „a nagy marha cigány” mindenkori jelenlétéből arra kezdett gyanakodni, hogy egész este ugyanazok a cigányok zajongtak az ablakuk alatt. Gyanúját közölte János bácsival is.

— Nézz ki János az utcára, nehogy csúfot üzenek belőlünk ezek a betyár cigányok!

János bácsi ki is nézett s a kapu mellől jól megfigyelhette a végét annak a kézitusának, amivel Szárca és társai egy másik csapat cigányt éppen eltanácsoltak az ablaka alól. Ezek szintén az Istent akarták dicsérni a János bácsiéknál. Am Szárcaék nem adták a zsákmányt. Mikor az új csapat a sarkon befordult, Szárcaék elhúzódtak a kapualjba. Alkalmas pillanathban Szárca nekifutással belesürgött a konkurrencia egyik tagjába, hogy az ki tudja,

meddig futott volna a kölcsönvett lendületől, ha Kukhadó eléje nem tartja a lábát és galádul el nem gáncsolja. Mikor azután a cigány felbukott, Kukhadó belenyomta a fejét a hóba, ráült s miközben az prüszkölve átkozódott, sziszegve kérdezte tőle:

— Mit keresel te itt, he? Ki hívott ide téged, he? Kell hurka, he? Na nese, há kell! — Ez utóbbit már Szárca mondta, aki rongyba tekert lábával olyat rúgott rajta, hogy kirepült Kukhadó alól s átkozódva menekült, annál is inkább, mert társai már rég kámforra váltak.

A győztes csapat pedig újra az ablak alá állott:

— Sábád ázs Istent dicsírni?

— Nem szabad! — hallatszott ki a szobából a nem várt felelet.

— Azst kírdesztük, hogy sábád-e azs Istent dicsírni! — próbálta Szárca jó irányba terelni a dolgot.

— En meg azt mondtam, hogy nem szabad! — hangzott a János bácsi zord válasza.

— Há nem sábád, hát ákkor egye meg á fíreg ázst á pohos háását! — felelt vissza Szárca, azután vihogva megindultak.

János bácsit elöntötte a méreg. Kiment s a szekérszínből egy kedvére való rudat véve magához, a kapu mellé állt. Lesbe.

A cigányok kódorogtak darabig a faluban, de a hurka csak visszavonzotta őket. Látva, hogy egyik csapat a másik után énekel az ablak alatt, odaállottak újra s Kukhadó a lehetőségig megvékonyított hangon tolmácsolta a szokásos kérdést. Megkapván az engedélyt, rázendítettek. Éneklés közben bedugták a fejüket az ablakba, hogy lássák, van-e még hurka a komlószáritón?

Mikor látták, hogy van bőven, hangjuk új erőre kapott.

Szól az ének, hogy zúgott bele az utca. Ezalatt János bácsi markában a rúddal, lábujjhegyen az éneklők háta mögé sompolygott. Felemelte a rudat, kiszemelte a közepen bögő Szárca hátát.

A dorong nagyot csattanva csapott le a Szárca hátára, aki iszonyatosat ordítva futásnak eredt s vele rohant a másik kettő is vágatában. János bácsinak nem is volt ideje másodszer lecsapni, hát utánuk vágta a rudat. A rúd bűgva repült a levegőben, majd földet ért, csikorogva siklott a havon, végre nagyot dördülve nekivágódott a deszkerítésnek, még vadabb futásra serkentve a cigányokat.

János bácsi pedig most már harci tűzbe jött. Rohant s a dorongot újra utánuk hajította, miközben nagyokat kiáltott.

A sarkon éppen akkor fordult be egy három pásztorból és négy angyalból álló betlehemes csapat. A betlehemesek nagy suhancok voltak s egész sereg gyermek kísérte őket. Ezeket a menekülő cigányok egyszerűen legázolták, hogy szanaszéjjel görögtek a hóban. János bácsi észre sem vette a betlehemeseket, csak rohant vak dühében, míg az egyik, a földről feltápázkodni akaró juhászban el nem vágódott.

De erre már egészen megvadult. Talpra ugrott, a dorongot megforgatta a feje fölött, káromkodott egy borzalmasat s abban a hiszemben, hogy a cigányokat dolgozza meg, szétütött maga körül. Mire észrevette, hogy mit csinál, a betlehem telibe találva ezer darabban repült széjjel, s mialatt angyalok, pásztorok jajveszékelve fetrengtek a hóban, János bácsi ütött-vágott, míg csak a falubeliek meg nem kötözték, mivelhogy „elvette az Isten az eszt”.

De térjünk most vissza Varga csendőrhöz. Mikor a dorong Szárca hátára lecsapott, ő már tudta, hogy számára a karácsonyest befejeztetett. Mivel azonban Szárca még kibírt volna ötöt-hatot, amelyet kapott, a késelemben nem látott veszélyt, inkább kárörvendve, lassú lépésekkel indult meg az őrsparancsnok lakása felé, hogy az esetet jelentse. Ekkor érkezett meg lihegve a törzsörmester.

— Maga itt andalog, mikor a fél falut lepedőben hordják haza, olyan verekedés van? Jelentette már a tiszt-helyettes úrnak, mi történt? Gyorsan, szereljen!

Mire felszereltek, Varga csendőr felvilágosította a törzsörmezt a dolog mibeállításáról. Az őrsparancsnok egykettőre eligazította őket. Megvirradt, mire kibogozták, hogy János bácsi hány darab nyolc napon alul gyógyuló sérülést ejtett, csak úgy kutyafuttában. Álmosan tértek be a laktanyába pihenőt tartani, felhajtottak egy csésze meleg kávét, azután buzgón vetköztek lefelé. Varga csendőr előbb nagyot nyújtózott az ágyon, majd befordult a fal felé, beletekergőzött a pokrócba a fejebúbjáig. Mikor ezzel elkészült, nagyot fújt és már hortyogott is volna, ha az ajtón erősen nem kopogtattak volna.

— Szabad! — szolt ki Varga csendőr baljós!atúan a pokróc alól

Szárca, Pukáncs és Kukhadó társigálták egymást előre, hogy felköszöntsék Varga csendőrt és a törzsörmester urat azzal a szép rigmussal, amit maga Szárca költött, egyenesen erre a célra.

Erre egy tölténytáska nagy csörömpöléssel vitte ki az üvegajtó egyik ablakszemét, mert Szárca, akinek a tölténytáskát Varga csendőr a fejéhez akarta vágni, fűgén félreugrott előle, majd társaival együtt megfutamodott. Volt is rá okuk, mert Varga csendőr vadul kapkodott tölténytáskához, puskához, miközben a szemét víziesen forgatta és eltorzult arccal tádogott valamit Szidinek. Szidi azonban szűkülve bűjt az ágy alá. S miközben a törzsörmester szakértő szemmel vizsgálta, hogy a Varga csendőr állapota elérte-e már azt a fokot, mikor a cselekmény nem beszámítható, Varga csendőr kiugrott az ágyból, kirántotta a kardját a hüvelyéből s kirohant a szobából.

Mikor borzas fejjel, mezítláb, hosszú fehér hálóingében megállott a tornác végén és kardjával megfenyegette azt a tájat, amerrefelé Szárcsát a köd elnyelte, a szakácsnő, aki a nagy lármára kíváncsian kidugta fejét a konyhából, a lenge ruházat láttán azt hitte, hogy valami kózsza kísértet garázdálkodik a laktanyában. Nagyot sikított, visszarántotta a fejét, bevágta az ajtót és keresztet vetett magára...

KI TUDTA?

Ultramontán: ultra montes-ből ered, magyarul: a hegyeken túl. Egy politikai párt elnevezése. A német kultúrharc idejében (1872—1887) alakult e kifejezetten katolikus jellegű párt, melynek alapítója és első vezére Windthorst Lajos, hannoveri miniszter volt. Ők a pápai politika harcosai, politikai súlypontjuk Róma s mert Róma a hegyeken (Alpokon) túl fekszik, képletesen ultra montes, hegyekentúliaknak nevezték el őket.

A szerbek 3000 magyart utasítottak ki, köztük ezt a népes családot is. Minden vagyonuk, amit magukkal hozhattak, hever.

Legenda.

Írta: ORMOS GERŐ.

...és akkor csillogó fények gyúltak az éjszakában, a sűrű égből szikrázó hócsillagok hullottak s két helyt megnyílt a föld.

Lerázta vastag hóruháját, kifordult fagyott gyomra, alul haragosakat morgott a sötét titokzatosság s kilépett a két földhányásra két szürkeruhás katona.

Jobboldalt Sógor István tábori csendőr, baloldalt Barna András népfőlkelő káplár. Amaz szépszál, barnabajszú ember, a káplár aprócska, vékonycsontú legény. S mindeniknek hamuszínű, jeges volt az arca. Szakadt köpeny lógott kemény vállukon, a lábukon meg nyíltbőrű csizma.

Kinyúltak magasan a hóval bevont földből s belenéztek a földi éjszakába.

Akkor Barna András népfőlkelő káplár kihúzta keshect, vékony mellét és tisztelgett Sógor tábori csendőrnek.

Felettük nyihogó téli szelek jártak, hókristályok csapták arcukat s köpenyükhöz szárnyát elkapta a szél.

Odaszólt akkor földöntúli hangon Sógor István Barna Andrásnak.

— Testvér, valami csoda történt velünk. Nézz csak körül, egészen új világ ez.

És Barna azt mondta vacogó fogakkal.

— Ez az, ahonnan húsz éve elmentünk. Amott hegyeket látok. Ismerősek.

És Sógor csendőr arra nézett.

— Igazad van. Ott ért a gránát. De nézd csak, idefent ünnep van most ...

A messzeségben kis gyertyák égtek. Ezer karácsonyfán angyalképek lógtak s millió apróság örült a Jézusnak. Ők pedig csak álltak, egyre fagyosabban. Valahol a hegyen felzendült az ének. Hallgatták csendesen, aztán beszélni kezdtek.

— Halloč, testvér?

— Hallom. Karácsony van.

— Mindenki ünnepel Odahaza tán most gyujtják meg a gyertyát ...

— Jó lenne ott lenni. Igaz-e testvér?

S akkor megrázkódtak. Leléptek a sírról. Elöl ment keményen Sógor István csendőr, mögötte hajlottan Barna András káplár. Meg se süppedt a hó lépéseik alatt és fakó arcukra hócsillagok szálltak.

S beszéltek egymáshoz vontatottan, halkán.

— Jó, hogy egy faluba megyünk, könnyebb lesz ketőnknek.

— Bezörgünk az ajtón ...

— Nem kell nekünk ajtó ...

— Örülnek majd az asszony, a gyerekek ...

— Mekkora lehetnek, mit gondolsz testvér? ...

— Nagyok. Sokáig pihentünk.

S akkor fenyőerdőt értek el az úton. Hópárnák pihentek minden fenyőágon, mintha csak az Isten angyalai díszítették volna.

Megállott hirtelen Sógor István csendőr s azt mondta a Barna Andrásnak.

— Nézd-e testvér. Nem jó lenne megfogni egy ágat s elvinni magunkkal?

Jönnek a fenyők...

Keletről, nyugatról, északról, délről,
Jönnek a fenyőfák hosszú sorokba.
Ahogy nézem őket fel-felzokogva,
Milliárd gyémántszem száll-hull az égről.

Magyar Testvérek! Mi már régen ismerjük őket,
ezeket a szép szál magyar fenyőket.
Valamikor velük együtt dacoltunk
zúgó szelekkel, vad viharokkal,
bérces Kárpátok őrei voltunk,
mindent kivédő izmos karokkal.

Sok vérünk elfolyt.

Virágos mára, szörnyű csalódást hozott a holnap,
testünkbe vágott a sors kegyetlen ökle.
Ezek a fenyők azóta, véresen, nyögve,
a csonka hazába zárándokolnak.

Ők jönnek hozzánk!
Tudják, hogy a rács még itt van a magyar ablakon.
De hiszik, tudják és hirdetik vakon,
hogy a Megváltó új ezerévet hoz ránk.

Ezt jönnek hirdetni, minden magyarnak,
Kárpátok vérét hozva erükben.
Ezer év lángja lobog szemükben,
De véresen, nyögve is élni akarnak.
Ennek a fénynek drága sugára
Legyen most úrrá kunyhón, palotákon.
Akkor e fenyők nem jöttek hiába,
Boldog karácsony lesz! Magyar karácsony!
Csányi Károly g. százados.

Barna András káplár kapva kapott rajta.
— Jó lesz bizony, úgyse viszünk semmit.

S kihúztak két apró fenyőfát a földből. Rajtuk maradt minden hócsillag szépen, megfogták a tövét s elvitték magukkal.

Akkor az ágakon szikrát vetett a hó, mintha millió gyertya világított volna. S vezette őket a fény a falujuk felé. Túl hegyeken, völgyeken, befagyott vizeken, száz falun és ezer házon.

Aztán megállottak, merthogy odaértek. Legelső volt mindjárt Sógor István háza s szembe vele Barna Andrásé. Nagy volt a nyugalom, a csend körülöttük.

— Itt volnánk testvér.

Szólott Sógor csendőr.

— Itt bizony.

Felelt rá remegve Barna népfölkelő káplár.

Sógor István házán világos az ablak, kutya csahol az udvaron s a kéményből szürke füst kanyarog az égnek.

Barna Andrásé sötét, mint a mélység. Megrezen a káplár s azt mondja ijecten.

— Az enyimek talán éppen lefeküdtek...

Hallgat erre Sógor, azután azt mondja.

— Az enyimek, látom ébren vannak.

És szembe állanak egymással feszesen.

— Azután majd innen indulunk vissza. Éjfélkor várunk lak testvér.

S benyit Sógor István a sötét udvarra. A kutya elhallgat s nagy ijedten bújik meg egy ólban. Sógor pedig belép csendben a pitvarba. Feltartja magasan havas fenyőfáját s behallgat az ajtón. Odabent vékonyka gyerekhangok érekelnek.

S nyílik akkor előtte az ajtó, odalép havasan a kopott küszöbre. Meleg van odabent. Asztal körül ülnek. Főhelyen öszhajú, görnyedt hátú asszony, régi szép felesége. Mellette kislánya, most már az is asszony s ölében egy csöppség. Szemben vele magas, barnaarcú csendőr. Nem mai gyerek, de keménykötésű. Arrébb egy kis széken macska alszik lustán s mellette egy apró fiúcska vesződik cifra játékával.

Felnéznek most sorba Sógor Istvánra s azt mondja fehéren az öregasszony:

— Jézus Mária, István!

S felugrik a székről, majd hogy összeomlik, úgy remeg a lába. Sógor István csendben azt feleli erre:

— Én vagyok, asszony. Ül le csak nyugodtan.

S felugrik másiknak a menyecske lánya.

— Édesapám, drága!...

— Maradj te is, lányom.

Tiszteleg feszesen a csendőr.

Sógor István felel jóságos szavakkal:

— Maradj fiam. Ül le.

Aztán közelebb lép a havas fenyővel s odaállítja az asztal közepére. Megcsókolja előbb felesége arcát, azután a lányát, a fiatal csendőrt s két kis unokáját. És csak áll, áll, úgy beszél rekedten:

— Eljöttem hozzátok rövid látogatóba... Asszony, de fehér lettél, szegény feleségem...

— Édes uram... István!...

— Hogy megnőttél, lányom!... Ez a fiú férjed?...

— Férjem, édesapám...

— Ezek az aprócskák meg az unokáim?

— Azok, édesapám.

Mosolyog már sírva Sógor István, öreg tábori csendőr. Megsimogatja a báméskodó aprók selyemhajacsáját s megáll az asztalnál.

— Hát hogy vagytok, asszony?

Az asszony fehér már, remeg a szája s könnyesek öreg szemei.

— Megvagyunk, küszködünk édes uram.

— Hát té lányom, mióta vagy asszony?

— Nyolc éve, édesapám.

— Szépek a porontyaid... Kisfiú, kislány... Hát te, édes fiam?

Megint összeveri bokáit a veje s azt feleli csendben.

— Ugye nem ösmer meg István bácsi, apám?

Sógor fürkészi kemény arcát, azt feleli erre:

— Nem bizony, fiam...

— Én vagyok a Barna András fia, ugyancsak András.

Sógor elkomolyul s azt mondja ijedten:

— Akkor hát apád most kit talál a házban? Merthogy ő is eljött, együtt küzdünk eddig s ő átment hozzátok. Anyád odaát van?

Ifjabb Barna András torkán elakad a szó is.

— Apám... is... megjött... volna?

— Meg, fiam...

— S átment... a házba?... Hiszen nincs ott... senki... Mi lakunk most benne... Anyám... régen meghalt... Akkor én átnézek...

Ezalatt odaát Barna András káplár hiába nézegetett, hiába kiáltott:

— Örzse!... Feleségem!... Édes fiam!... András!...

Csak a szél felelt rá dohogó zúgással s a kutyák vonítottak félelmükben gyáván.

Barna András keze lecsúszott a kilincsről s összeomlott a hóban. Kiejtette kezéből a havas ágú fenyőt és elterült a földön. Szürke arca ráesett a küszöbre, fagyos szeméből könnypatak csorrant ki. Rázta őt a sírás.

„Ha az ügy érdeke azt kívánja, hogy a nyomozó csendőr kiléte rejtve maradjon, polgári ruhát kell viselnie.”
vitéz Dobó Sándor g. szds. rajza.

Akkorra odaért egy szem fia, András, felvette ölébe a fagyos apját s vitte Sógorék meleg szobájába.

— Édesapám! Édesapám!... Én vagyok, a fia! Ez meg itt a feleségem... a Sógorék lánya...

Barna András észbekapott lassan. Körülpislogott a világos szobában s azt kérdezte csendben.

— Hát az édesanyád?

— Meghalt.

Mellére hullott öreg Barna feje. Sógor István átka-rolta gyengén.

— Ne sírj, testvér... Nézd, milyen derék legény lett a fiad... s nézd az asszonykáját... nézd az unokáinkat... Ne sírj testvér.

Felengedett lassan Barna András káplár.

— Ezek az unokáim?

— Azok, édesapám.

S beszélgetni kezdtek. Barna András káplár a me-
lgre húzódott s azt mondta rekedten.

— Hát megházasodtál?

— Meg, jó apám.

— Suttó gyerek voltál, amikor elmentem.

— Régen volt az testvér, — felelt reá Sógor.

— Anyáé mikor halt meg?

— Hat éve lesz nyáron.

Eltűnődött ezen Barna András káplár.

— Hat éve... Nagy idő... S mikor házasodtál?

— Nyolc esztendeje.

— S két kis unokám van?

— Kettő, édesapám.

Akkor öreg Barna odament menyéhez s megcsókolta forró arcát szépen, azután Sógornét ölelte át s mondta:

— Hogy megfihéredtél, édes lelkem, Mária!

— Bizony, öreg vagyok, — felelt rá az asszony.

Barna András pedig leguggolt a földre s maga elé vette két kis unokáját.

— Húzzátok meg bajszát jól a nagyapának!

S nevetett is hozzá.

Azután azt mondta vidámodó hangon:

— Gyere testvér s válassz, melyik kéne inkább. Mert, hogy most itt vagyunk, eljátszhatnánk velük. Igaz-e aprócskák?

— Azok csak szipogtak, pöszögtek ijedten. De Sógor István is nevetett már erre. Körülnézett a nagyokon s azt felelte vígan:

— Hát, mivelhogy nekem csak leányom volt, add ide a kislegényt énhozzám s te a kislányt tartsd meg. Ugye jó lesz, testvér?

Leültek most ők is, térdükre vették az aprócskákat s elkezdték hintázni.

— Ugye, hopp, hopp, nagyapátok játszik veletek!

A nagyok szemébe könny csorrant már erre. Nézték a két rongyos katonát, amint nevetgélnek a kicsinyeknek. Az aprók pedig megjuhászodtak szépen, szembefordultak az öregekkel s azt mondta a legényke:

— Hol volt eddig, édesapám, édes... nagyapám?...
Sógor felelt erre.

— Hohóhó! Hol voltunk? Messze, nagyon messze!
Túl a csillagokon, túl a kék égen, aranyos felhők közt,
apró angyalkákkal!

S megtoldotta Barna.

— Arra sok virág van, hó sohase hullik s mindig gyémántos a képünk, nem ilyen szürke... Ott aranymezőkön aranycsibék járnak, kristályból csinálnak kocsikat, hintókat...

Csofálkozásra nyílt a két gyerek szája.

— Aztán mi van még ott?

Sógor felelt erre.

— Hohó! Nagy fehér trónuson ott ül az Ūristen. Magas, nagy szál ember... olyan, mint a többi... csak hogy mindenkinél nagyobb... S apró angyalkák is vannak...

Erre felkapta fejét a fiúcska s azt kérdezte vígan.

— Aztán nem hoztak onnan semmit?

Sógor azt felelte:

— Ezt a szép fát hoztuk, csak hogy ezt útközben találjuk az erdőn...

— Mást nem hoztak?

S majd eltört a mécses. Erre Sógor István megfogta köpenyén az egyik kopott gombot s gyorsan lecsavarta. Amint lecsavarta, szikrázó arany lett.

— Nesze fiam, hoztunk... Nézd-e, jól vigyázz rá.

És leszédtek sorban kopott gombjaikat, egész halom volt már s csillogva szikrázott, mintha arany lenne.

Akkor Barna káplár levette gallérfájáról a négy fehér csillagot s azt is odaadta.

— Ha majd katona lész, varrjad fel magadnak...

Aztán mind a ketten a zsebükbe nyúltak s apró rozsdás golyókat vettek elő.

— Fiam, András, ezt meg neked adjuk. Hátha hasznát veszed egyszer.

Olyan volt a szoba, akár a menyország. Fénylött benne a sok aranyos gomb, csillag. S akkor kívül harang kondult.

Kihúzta most magát Sógor s Barna András káplár. Megcsókolták szépen az egész családot, könnyes szemű öregasszonyt, fiatal s a többi.

Azután elmentek. Ūgy, ahogyan jöttek.

Azt mondta még kívül Barna András sírva.

— Hanem az én fám meg ott esett le, nálunk. Gyere testvér, visszamegyünk érte.

Amint felemelte Barna András káplár, megint telehullott csillogó, sok hóval.

S mentek a nagy útra. Azt kérdezte egyszer csendben Sógor István:

— Hát most visszaviszed ezt a fát magaddal?

S felelt sírva Barna.

— Nem. A temetőbe a feleségemnek.

S betértek az apró sírhantok közé. Olvasgatták a sok fakeresztet s megtalálták egyhelyt Barna Andrásnéét.

Barna káplár odatűzte mellé a havas fenyőfát s azt mondta Sógornak:

— Én most ittmaradnék, úgy lenne a legjobb.

De Sógor megfogta.

— Gyere testvér, vissza kell mennünk.

És lépkedtek nesztelenül a puha hóban. Messze kihunytak a csillogó fények s a fekete égből szikrázó hócsillagok hullottak.

Két helyt bezárult a fagyos föld...

Jézus születése

*Nem palotába küldte el
bíborban, gyémánt hintóján, —
s nem selymek drága köntöse
simult e szegény bús anyán!
Szakadt ruha és sok tövis, —
erőtlen fáradt, tört tagok, —
lázkutak mélyén ült szemek...
Mária volt és ballagott...
Mária volt és szenvedett...*

*Palota helyett istálló
ajtója nyílt meg csendesen,
hogy a jászol szent oltárrá
s a zord tanya templom legyen!
Hogy legyen fagyban is meleg,
friss remény, új hit, új ima, —
s a rongyos pásztorok között:
Jézus anyjává Mária, —
Szűzmária az üldözött!*

*Jézus, Jézus Te nagy Kereszt,
kit hordnak büszkén vállaink,
magyar-Bellehem ünnepén
Szűzanyád jászol-ágya int...
Mi tudjuk, hogy a Golgota
Isten-sorsoddal összenőtt, —
ne hagyd el hát e nemzetet,
e sorsod útjain levőt,
ki mindig érted szenvedett!*

*A pásztor-szív és koldus-hit,
ami számunkra megmaradt, —
karácsony zengő ünnepén,
szeresd e krisztusi-magyart!*

Dr. vitéz Gereöffy Géza százados.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Nagyságos Őrnagy Ūr!

Felháborodva olvasom, milyen kegyetlenséggel üldözik a szerbek szegény magyar véreinket. Még a szülöktől eltépett gyermekek is vannak a kitasítottak sorában.

Nagyon átérzem szegény véreim sorsát s bár vagyontalan ember létemre, magam is a zsoldomból tartom el családomat, mégis készséggel vállalom el a szegény sorsüldözte menekült, szülők nélkül maradt gyermekek közül egy 8—10 év körülit, akit azután a családom körébe fogadva mindennel ellátok, míg csak a sorsa jobbra nem fordul.

Kérem tehát ennek a levelemnek illetékes helyre való eljuttatását.

KI TUDJA?

Mivel foglalkozik a numizmatika?

Mély tisztelettel vagyok Örnagy úrnak alázatos alattosa:

Hajduhadház, 1934 december 8.

Nagy József III. törzsőrmester.

Nagy József III. törzsőrmester levele beszédes és fel-emelő bizonyosság arra, hogy a magyar csendőrben van szív, de van áldozatkészség is. A levelet a belügyminisztérium illetékes osztályának átadtuk.

Csendőrhistóriák.

Galambpaprikás.

Közvetlenül a forradalmi idők után bizony gyengén álltak a közgazdálkodások, koplalt akkoriban az egész kiraboltszegény országunk. Többnyire azt mondta hát az őrsparancsnok a gazdálkodásvezetőnek:

— Főzessen jófazék babot, legyen mit enni a héten...

Ilyen körülmények között érhető annak a két bajtársnak a meglepetése és csiklandós öröme, akik paprikás-illatot szimatoltak már a harmadik utcából, mikor bevonulóban a laktanya felé közeledtek. S mikor beléptek az udvarra, azt mondta a járőrvezető:

— Na, pajtás, ilyet se szolgáltunk itt már vagy két éve...

Gyorsan leszereltek, megmosakodtak s letelepedtek a terített asztalhoz. Aztán türelmetlenül, izgatottan várakoztak, mint a gyerek a karácsonyfára. Mikor az őrsfőzőnő bejött a sótartóval, sejtelmesen mosolygott s a járőrvezető megkérdezte:

— Birkapaprikás?

— Annál is jobb! — felelt a főzőnő.

— Borjúpörkölt?

— Annál is...

— Csak nem tyúk? — kérdezte a járőrvezető, de akkor már le s fel futkosott az ádámcsutkája.

— Majd meglássák az urak!

Tejfölös, párolgó galambpaprikás került az asztalra. A két éhes csendőr kitágult orrcimpáival beleszagolt a tálba, aztán nekiestek. Kicsit kemény volt a galamb húsa, de megrágták s végigszopogatták a csontocskákat is.

— Hááá... — mondta a járőrvezető, — ez jó volt!

Csak most vették észre, hogy a gazdálkodásvezető nem vacsorázott velük. Nyomban megkérdezték, hogy hát talán ő nem szereti a galambot?

— Szeretem én! De már megettem a részemet.

Minden rendben is lett volna, ha ebben a pillanatban be nem lép a szobába az őrsparancsnok s azt nem kérdezi:

— No, hogy ízlett a tarpai galamb? — A tarpai fákön ugyanis sok varjú fészkel. Ezeket csúfolják tarpai galambnak.

Erre a szóra a két bepaprikásozott csendőr felpattant az asztaltól s kirohant az udvarra. Jóidő multán jöttek vissza. Azt mondta ekkor a gazdálkodásvezető:

— Kár... kár!

— Pontosan úgy mondta, ahogy a varjak szokták...

Szegény község.

A tanalosztálynál a segédoktató fegyverfogást gyakoroltat. Az egyik újonc vállán minduntalan ferdén lóg a puská, a segédoktató elvesziti a türelmét:

— Mi volt maga civilben?

— Ci-civilben? A községi bíró fi-fia...

— Nahát! Sajnálnivaló az a szegény község, amelyik bírójának ilyen a fia!

„... sem kérésem, sem panaszom nincsen...”
vitéz Dobó Sándor g. szds. rajza.

Természettan.

Oktatás az őrsön.

— Próbacsendőr, mondjon egy légnemű testet!

— A golya...

Alföldi csendélet.

Lovas járőr közeledik a tereptárgy felé. A tanya gazda örömmel üdvözlöli a csendőroket s bekiált:

— Pista te! A csendőr urak helyére kötötted a tehenet. Kösd el onnan...

A segítség.

A régi világban egy járásőrmester híres volt a szigorúságáról, meg arról, hogy nem éppen kiméletesen szokott szemlélni. Egyszer váratlanul érkezett az egyik őrsre, ahol a próbacsendőr, aki még sohasem látott szemlét, egyedül volt otthon.

A járásőrmester bemegy a legénységi szobába és megszólal, se beszéd, az ágyakat kezdi vizsgálni. Még pedig úgy, hogy sorra rántotta le először a zöld ágytakarót, aztán nyári takarót, a lepedőt, stb. Mikor az egyikkel véget odalépett a másikhoz s elkezdte azt is ugyanígy „vizsgálni”.

Egyszerre nagy serénységet hall a háta megett. Viszszané, hát a próbacsendőr meg a harmadik ágynak esete neki s dobálja szerte nagy buzgalommal.

A járásőrmester reákiált:

— Mit csinál ott maga?

— Alázatosan jelentem — segíték!

Csendőr — csendőr.

Ellenőrző járőr keresi a rendes járórt. A tereptárgy közelében egy atyafivai találkoznak.

— Nem látott erre csendőröket, bácsi?

— De ippeg most mentek errefele.

Az őrsparancsnok tudni szeretne volna, hogy az ő járőre volt-e:

— Aztán milyenek voltak?

— Olyanok, mint maguk.

A tegeződés veszélyei.

Egy csendőr ellen feljelentés érkezett, hogy állásához nem illő növel szerelmi viszonyt folytatott. A járásörmeszter részletesen kivizsgálta az esetet s a kivizsgáló jelentésben arra is kiterjeszkedett, hogy:

„... Nevezettek között a viszony később oly bizalmasá fejlődött, hogy egymást tegezték, minek folytán a nőnek fiúgyermekke született.”

A felelősség.

Szemle alkalmával a szárnyparancsnok iszonyú nagy pókhálót talál a bőröndöskamrában. Felelősségre vonja az őrsparancsnokot, mire az védekezik:

— Százados úr, alázatosan jelentem, az nem az én hibám, mert mikor az örsöt átvettem, már ott volt.

Psychologia.

Bevonul az őrsparancsnokképző iskolából a vizsgázott törzsörmeszter. Első szolgálata alkalmával nagy örömmel üdvözlí a községi bíró. Megkérdi tőle, hol volt ilyen sokáig.

A törzsörmeszter elmagyarázza, hogy az őrsparancsnokképző iskolában.

— Hát osztán mi mindent kellett tanulni ott abban az iskolában?

A törzsörmeszter elmondja, mi mindent tanult s többek között megemlíti a psychológiát is.

— Hát ammeg mi? — kérdi a bíró.

— No, azt nehéz így röviden megmagyarázni. De mondja, bíró úr, ha kendet valaki jól pofonvágja, megtudja-e azt kend?

— Honne tudnám.

— Érzi is?

— Érzem hát!

— Vissza is adja?

— Abba a minutumba.

— Eddig érte a dolgot, ugy-e?

— Értem.

— No, már most, ha én ezt úgy magyaráznám meg magának, hogy egy szót se értene belőle — az már psychologia.

Felirat.

Az őrsparancsnok-helyettes nagyban készülődik a szemlére. Már minden rendben lenne, csak még a felirati táblákat kell ellenőrizni. Észreveszi, hogy a sertésólon nincsen felirat. De rövidesen ott díszlelegnek már az új feliratok:

NŐS DISZNOÓL ÉS NÜTLEN DISZNOÓL.

Kopacz Dénes tiszthelyettes.

A világháborúban a legendás hírű Russ-féle különítményben teljesített harctéri szolgálatot. Válogatott, megbízható, hősiességgel küzdő harcosokból állott ez a különítmény.

Az oroszok külön jutalmat tűztek ki annak, aki ehhez a különítményhez tartozót fog el.

Kopacz tiszthelyettes a különítmény minden harcában részt vett s annyira megszerette a harcot, hogy sebesülése után sem ment kórházba, hanem ott maradt küzdeni az ősi rögökért.

1915 március 12-én Russ Viktor százados különítményparancsnoktól azt a parancsot kapta, hogy a 350 főből álló különítmény számára 4 napra való élelmet Czernowitzban vételezzon fel és azt szállítsa el. Egy huszárt és hat polgári fuvarost kapott. A négy napi élel-

met Czernowitzban fel is vételezte és kellő gondoskodás mellett, a terepet állandóan figyelve haladt előre, vissza a különítményhez. Azonban este 20 óra tájban egy 12

főből álló orosz kozák járőrre bukkant, melyet kikerülni már nem tudott. Dacára annak, hogy csak ketten voltak, — mert a 6 fuvarost az élelem biztosítására rendelte, — hősiességgel vetette magát a kozákokra, kiket megfutamtított és a négy napi élelmet sértetlenül átadta a különítmény parancsnokának.

Bátor magatartásáért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

Vesebajok.

Testünk túlnyomó részét — 85%-át — egyszázalékos (1%) sós víz alkotja. Ebben a sós vízben van feloldva minden táplálék, hogy a test sejtjeihez eljuthasson; ebben a sós vízben úsznak a vörsejtek, a nyirok stb. Hogy ez az 1%-os sós víz a szükségesnél se több, se kevesebb ne legyen, azt legnagyobb részben a vesék szabályozzák. Ha pl. valamilyen oknál fogva (sok sör, víz, tea stb. ivása) a rendesnél több víz halmozódik fel a szervezetünkben, akkor ezt a fölösleget túlnyomó részben mint nem szükséges anyagot a vesék gyorsan kiürítik. Ezzel szemben pl. ha nagy kánikulai melegben, vagy bármilyen nagyfokú izzadással járó munkánál a bőrünkön át az izzadás következtében nagymennyiségű folyadékot veszünk, akkor a vesék majdnem teljesen beszüntetik a működésüket. Munkájuk csak a szervezetben felhalmozódó anyagoknak kiürítésére szorítkozik. Ezért olyan kevés és látszólag sűrű a vizelet a nagy izzadások ideje alatt.

A vesék tehát az emberi — állati test vízforgalmának a szabályozói, zsillipjei, szűrői. A rajtuk átmenő nagymennyiségű folyadékot tehát nem termelik, hanem csak megszűrrik. A vér-áram útjain a vesékhez jutó folyadékból a két vese mindazt, ami a testre káros és fölösleges, vizelet alakjában eltávolítja belőlünk. Ezzel szemben a szükséges, a nem ártalmas és értékes anyagokat szűrés közben visszatartják, nem eresztik ki belőlünk, hanem a vérárammal visszaküldik testünk sejtjeibe.

A vesék nélkül pár nap múlva halál következik be azért, mert az ilyenkor rohamosan felszaporodó mérgező anyagcsere-termékek megmérgezik a szervezetet. Nagyjában és kisebb-nagyobb mértékben ugyanilyen mérgezés történik a vesebetegségek alkalmával is. A beteg szűrők nem tudják jól végezni munkájukat: a jó és rossz anyagok osztályozását és így a test lassú, fokozatos mérgezés folytán fog elpusztulni.

A két vese hátul a keresztcsont felett és a gerincoszlop mellett jobbra-balra helyezkedik el, tehát valamivel a hely felett, ahol ruhánkat megkötjük. Az orvosi tapasztalat azt mutatja, hogy egy vesével is el lehet élni, de az egyik vese eltávolítása után pár évig az orvosi előírások szerint kell táplálkozni addig, amíg az egyedül maradt és megnagyobbodott vese az elveszett társa munkáját is át tudja venni.

A bab-alakú vesék egyenként kb. 150 gr.-nyi súlyúak. Alsó csúcukból 30 cm. hosszú, vékony csatornák vezetnek lefelé a hólyagba, ahová ezeken át jut le a vizelet. A többnyire nagy fájdalmakat okozó vesekövek a legtöbbször ezt a csatornát szokták eltömeszelni valahol a lefutásukban. Egészséges embernél a vizelet tiszta, átlátszó. Átlagos mennyisége 24 óra alatt 1½ liter, faj-súlya 1018—1020; vegyhatása savanyú. A vizelet színéből is lehet megközelítőleg a fentálló bajra következtetni. A normális, egészséges vizelet tiszta, átlátszó, világos sörbarna színű. Lázas betegnél sötétsárga. Erősen vöröses-sárga, ha vér is van benne. Sárgaságnál zöldesbarna. Carbol-, naftalin-, kátránymérgezésnél sötétzöld. Ne feledjük azonban, hogy antipyrin, sulfonol, phenacetin, rhebarbara, senna gyógyszerek szedése alkalmával is vörösbarna, illetve arany-sárga színre festődik a vizelet anélkül, hogy ez a szín bármilyen betegség előjele lenne.

Vesegyulladás.

Lappangva jelentkező megbetegedés. Majdnem kivétel nélkül valamilyen, már meglévő betegséghez társul. Innen van az, hogy a kezelőorvos minden gondja rendszerint csak a pl. meglévő gennyes mandulagyulladás, tüdőgyulladás, influenza stb. gyógyítására irányul és az ugyancsak kifejlődő vesebajra csak később terelődik a figyelem. Ez nem hiba, mert az alpbaj kezelése a legfontosabb, a vesebaj csak utólag fejlődik ki.

A veseszövet a rajta keresztülmenő mérgektől (pl. szublimát, arzén), vagy a táplálékból kiválasztott és a veséken át eltávozó mérges anyagcsere-termékektől, vagy pl. az orbáncot, a gennyes mandulagyuladást okozó bacilusoktól a veséken át való kiürülésük alkalmával éppen úgy gyulladásba esik, mint maga a mandula, vagy az orbáncos testrészt. A vesék ilyenkor megduzzadnak, sejtjeik beszűrődnek — beivódnak a lobos izzadmánnyal, belsejükben apró vérzések lépnek fel s éppen úgy véres lesz a vizelet, mint pl. tüdőgyulladásnál a köpet.

Első tünete a vesegyulladásnak a vesetájékon fellépő mély, tompa fájás, amely állandó és mozgásoknál különösen erősen érezhető.

Második jellemző tünet a vizelet színének, szagának megváltozása, a benne megjelenő fehérjének, vörsejteknek, vesecilindereknek a kimutathatósága. De legfőbb tünet a vizelet mennyiségének a megváltozása. A vizelet egyre sűrűbb és kevesebb lesz. Tulajdonképpen minden ezen fordul meg. Akárcsak a szivacs, beivódhatik az egész vese és így a vizelet-átbocsátás igen tökéletlen lesz, vagy egészen is elakadhat Erre az eltávozni nem tudó folyadék testünkben egyre jobban és jobban felhalmozódik. Ezt legelőször a szemhéjak puffadtságán vehetjük észre. Ez a vesegyulladás okozta vizenyő (hydröps), amely egyre tovább terjed; felpuffad az arc, a kezek, legvégül a lábak és a has.

A szívre igen nagy munka hárul a nagymennyiségű folyadék keringésben tartása következtében, illetve annak nyomása miatt. De a legnagyobb baj mégsem ez, hanem a már említett mérges anyagok felhalmozódása. Ezek a

Az emberi természet leghitványabb példányai minden korszakban a demagógok közt találhatók.

MACAULAY.

mérgek lassan megölik a szervezetet, ha a vesék működése meg nem indul. A beteg vizeletének gyakori vizsgálata állandóan tájékoztat bennünket a benne lévő fehérje, a vörsejtek, a vesecilinderek révén a beteg állapotáról. Természetesen életmentően fontos a vizelet mennyiségének a szaporodása, amellyel arányosan csökken a vizenyő és így a testben lévő mérges anyagok mennyisége is.

(Itt emlitem meg, hogy a szívbajoknál is fellépő vizenyő sohasem a szemeken, az arcon kezdődik, hanem a lábakon. Jellemző rá, hogy reggelre szinte eltűnik és estére a napi munka, járás, kelés miatt újra erősen ki-fejlődik).

A heveny vesegyulladás legnagyobb veszedelem az ú. n. heveny húgyvérűség (uraemia). Az eltávozni nem tudó vizelet nagy része a vérben kering. Eljut az agysejtekbe is és ezáltal fokozatosan bekövetkezik az egész lényünket dirigáló központi idegrendszernek, az agyvelőnek a mérgezése. Egyre fokozódó, villámlásszerűen jelentkező fejfájások, fejszagatások, apró hasmenések, szomjúságérzés, látászavarok, igen nagyfokú nyugtalan-ság és öntudatzavar vezetnek be és jelzik a roham közeled-tét. Majd hányinger, hányás, szinte fulladásig menő lég-szomj, erős hasmenések, epilepsiaszerű rángások, a test különböző részein jelentkező heves görcsök, légzési zava-rok lépnek fel. A nagy izgalomra következnek a szinte halálszerű állapot; a beteg időnként összerándul, teste kékeszínűvé lesz, pupillái már alig, vagy egyáltalában nem reagálnak, félpoldali részleges vagy teljes bénulás, majd teljes eszméletlenség következik be. A még meglévő életet már csak a cukorhaj tárgyalásánál jól ismert Cheynes—Stokes-féle légzés árulja el, amikor a hosszú kilégzés után szinte megszűnik a beteg lélegzeni. Egy ilyen roham 4—5 percig, vagy még hosszabb ideig is el-tarthat; utána eszméletlenszerű, hosszú álom követke-zik. Az ébredés után is hosszú ideig zavart marad a beteg öntudata, míg újabb roham nem következik. Lehet olyan súlyos is az állapot, hogy 24 óra alatt 15—20 roham is jelentkezik, amíg a beteg a cukorhajnál is ismert ú. n. „Koma”-ban pusztul el.

Szerencsére az ilyen heveny uraemiás rohammal járó vesegyulladás ritkán fordul elő, mert a gyors orvosi beavatkozás még idejében segítségére siet a veséknek és így megakadályozza a mérgeknek ilyen nagymérvű fel-halmozódását. Ilyenkor a heveny veseloból chronikus vesegyulladás lesz, amely megint a kezelés elhanyagolása, illetve az egyén szervezete szerint hosszabb-rövidebb ideig tarthat. Chronikus vesegyulladásnál is a test lassú és állandó mérgezéseknek van kitéve, mert a már emlí-tett mérgező anyagoknak idejében és teljes egészükben való kiürítése nem tökéletes azért, mert maga az elosztó, a szűrő: a vese még nem teljesen egészséges. A lényeg tehát ugyanaz, mint az előbb leírt heveny veseloboknál, azzal a különbséggel, hogy a tünetek is sokkal kisebb mértékűek. Tehát a rendsnél kevesebb a vizelet mennyi-sége, amelyben állandóan hol több, hol kevesebb fehérje és vörsejt mutatható ki, sőt időnként megjelennek benne vesecilinderek is. (A vesecilinder úgy keletkezik, hogy a hengeralakú apró vesecatornák nyálkahártyája a gyulla-dás következtében teljes egészében leválik és a vizelettel kiürül. Olyanforma körülmény ez, mint mikor valami forró anyagtól a szájunk nyálkahártyája elég és az el-égett rész vékony hártya formájában leválik). Az ál-landó kiscsökű mérgezés állandó fejfájásokat okoz. Külö-nösen figyelniük kell ezekre a fejfájásokra azoknál, akik különben sohasem szenvedtek fejfájásokban. Jellemző a chronikus vesebajra a rossz arcszín, a szemhéjak, az

arc, a kezek párnás puffedsége, amely éjjel-nappal min-dig jelen van, aztán szívűjji nyomások, gyorsan jelent-kező kimerülés, gyors elfáradás, látási, hallási zavarok. De különösen jellemző a vérnyomás emelkedése, ami min-dig gyanus lehet régen fennálló vesebajra.

Az idült vesegyulladásnak egyik súlyos tünete a gyorsan kifejlődő általános érlemzesesedés. Cikkeim folyamán már többször hallottuk, hogy ha érlemzesesedés nem volna, akkor tulajdonképpen igen sokáig élhetnének az emberek.

Általában öt főbaj okoz érlemzesesedést: vérhaj, al-kohol, dohány, cukorhaj és chronikus vesebaj. Innen magyarázható a régen fennálló vesebajnál a szívnyo-más, agynyomás, a vérnyomás emelkedése, stb.

Az előzőleg ismertetett húgyvérűség (uraemia) — chro-nikus vesebajnál is felléphet. A teljesen kiürülni nem tudó mérgek lassan-lassan itt is felhalmozódhatnak. A szervezet néha 1—2 éven át sikerrel küzdökik a folytonos mérgezés ellen, de végre is a már jelzett — ha nem is olyan súlyos — tünetek közt megjelenik az első uraemiás roham. Szerencsére az ijesztő kép figyelmezteti a beteget a rendszeres orvosi kezelés szükséges voltára.

Mi okozza a vesegyulladást?

Fertözö betegségek. Rendesen a különböző fertözö betegségekhez társul a baj, amikor a fertözö betegséget okozó bacillusok a vesét is megtámadják. Leggyakoribb, egyúttal a legsúlyosabb vesebajok a vörheny kiállása után 4—5 hét múlva szoktak fellépni. Az ilyen vesegyulladásokat gyakran uraemiás rohamok kísérik, utánuk pedig évekig gyötöri a beteget a chronikus vesebaj.

Hasonlóan súlyos vesegyulladással járhat a difterias megbetegedés, a gennyes mandulagyulladás, a vérmérge-zés és az orbánc. Tífusz, kolera, tüdőgyulladás és szamárköhögés alkalmával szintén elég gyakori a vesegyulladás.

A *tuberculosis* gyakran terjed rá a vesékre. Rendki-vül nehezen gyógyítható a betegség, ha mindkét vesére áttérjed. A tbc aránylag kevésbé súlyos, de annál bizto-sabban pusztító következményekkel jár. A vizelet mennyi-sége alig kevesbedik, de tele van fehérjével. Mivel pedig a vizelet mennyisége alig változik, a szív- és az agytü-nek, a vérnyomás-emelkedés, az uraemiás roham a legrit-kább esetben lép fel, mégis egyre súlyosabbá válik a beteg helyzete. Csak egy segítség van: a tuberkulotikus vese kioperálása, ha a másik vese ép. Ha nem ép, akkor sor-sára kell bízni a beteget.

A szinte minden évben ismétlődő influenzajárványokat is gyakran kísérik, szerencsére könnyebb lefolyású vese-lobok.

Végül meg kell emlékezni a rendesen mandulagyulla-dás után keletkező sok ízületi gyulladásról, amely beteg-ség sokszor majdnem az összes ízületekben végigvándorol, nagy fájdalmakkal és magas lázakkal jár és következménye szervi szívbaj és vesegyulladás lehet.

Mérgezések. Különbözö vegyi anyagok is gyakran okoznak vesebajt. Ezek a vegyi anyagok részint véletlenül, részint önszándékból, sokszor pedig bűnös szándékból ke-rülnek az emberi testbe. Mivel az alább felsorolt mér-ges vegyi anyagokra az emberi testnek nincs szüksége, azokat, mint felesleges és mérges anyagokat a veséknek kell kiüríteniök. A vesék szinte rohamosan hozzá is fog-nak ehhez az életmentö feladatukhoz, megsűrik, átsűrik magukon ezeket az anyagokat, önfeláldozó munkájuknak azonban öök maguk áldozatul esnek és akaratlanul is okozói lesznek az élet elvesztésének.

A vegyi mérgek minőségük szerint heveny, avagy chronikus vesegyulladás — avagy mindkettőt — válthatnak ki a már leírt összes tünetek fellépése mellett. Gyilkos veseméreg a szublimát, a foszfor, a higany és a karbolsav, amelyeket legtöbbször öngyilkossági szándékból vesznek be. Rendesen mások életének elpusztítása, tehát gyilkosság céljából szokták beadni a színtelen, szagtalan és ízetlen arzént. Hónapokig tartó apró adagokban szedi be a gyanutlan áldozat az ételében a mérget, amely súlyos bélhurut, vagy még súlyosabb vesegyulladás alakjában öli meg áldozatát.

Ma már szerencsére ritka, de régebben főleg eldugott falvakban igen gyakori vesemérgezéses halált szoktak előidézni kőrishogár-kivonattal. A reggeli harmat alkalomával a fáról lerázott kőrishogarakat összegyűjtve alkoholba, pálinkába teszik. 48 óra múlva leöntik a pálinkát az állatokról. Az alkohol magába szívta (kivonta) a kőrishogár mérges, erősen maró, csipő nedveit. Ezt a kőrishogárpálinkát itatják meg a jvasasszonyok, mint bájitalt. Mint különleges „gyógyszer” szerepelt a kőrishogárpálinka a férfierő emelésére, illetve visszaszerzésére is. Ez a rendkívül mérges, maró anyag félórán belül már megjelenik a vesékben, a hólyagban stb. és mindent agyonmar, legjobban persze a veséket s így halálos, avagy egész életre szóló kínos vesegyulladásnak lesz az okozója.

Akaratlanul, véletlenségből okoznak néha vesegyuladást egyes vegyi anyagok, így az ólom, a higany az ezzel foglalkozó gyári munkásoknál; hasonlóan a kátrány, terpentín, benzín, karbolsav, sósav és egyéb savak, lúgok. Gyakori és erős alkoholélvezet is okozhat chronikus veselobot.

A terhességi veselob.

Gyakran halljuk, hogy valakinél vesebaj miatt meg kellett szakítani a terhességet. Az abortusokat igazoló orvosi bizonyítványokban a következő három betegség szokott szerepelni: szívbjaj, vesebaj, tüdőbaj. A valóság az, hogy már meglévő, tehát a terhesség elején is fennállott vesebaj miatt nem mindig kell a terhességet megszakítani. Emellett a magzat megfelelő szakorvosi ellenőrzés mellett sokszor nagyon szépen és veszély nélkül kihordható.

Égészen más a terhességi veselob, amely azonban a terhesség első felében soha sincsen jelen, hanem mindig csak annak a második felében lép fel. Fellépésének okát csak sejtjük, de biztonsággal nem tudjuk, mi okozza. Ez is a már leírt uraemiás rohamokhoz hasonló rohamokat idézhet elő, amit a szülészetben rángógörccs (eklampszia) néven ismerünk. Elég nagy veszedelme ez a szülő asszonyoknak. A terhes nőnek naponta többször is állandó szakorvosi ellenőrzés alatt kell állania. Az ellenőrzés főleg a vizelet folytonos vegyi ellenőrzéséből (ammoniak-mennyiség) áll. Az orvosoknak állandóan gondolniuk kell a terhesség megszakítására, mert végső esetben csak ez mentheti meg az asszony életét. Ahogy a terhességet megszakították, vagy könnyebb esetben, ahogy a szülés megtörtént, rohamosan és nyom nélkül elmúlik a rángógörccs és a vesék is egy-kettőre teljesen egészségesek lesznek.

Itt kell megemlítenem, hogy a vesebaj veszedelmes lehet a szemekre is, mert annak legfontosabb részén, az érhártyán olyan súlyos gyulladásokat idézhet elő, amely mindkét oldali teljes vakúságra vezet. A baj az érhártya legfőbb ereinek a thrombózisával, emboliájával kezdődik, majd érhártya-leválás, üvegtesti vérzés, vagy heves fájdalommal járó zöld hályog lép fel. Mindezeket a veszedelme-

ket már jóval előbb a kezdődő stádiumban fel lehet ismerni a szemfenéki tükrözéssel. A terhességi vesénél ennek a szemvizsgálatnak nagy jelentősége van. Ezért, ha a vizeletvizsgálat szerint terhességi vesével van dolgunk, okvetlenül szemtükrözést is kell végeznünk. Ha ez a tükrözés a fentemlített érhártya-gyulladás kezdeti tüneteit mutatja, okvetlenül meg kell szakítani a terhességet, mielőtt még a rángógörccs kifejlődhetnék.

Zsugorvесе.

A vese megkisebbedik, zsugorodik vagy rögtön a már leírt hevenygyulladás lezajlása után, vagy — ami gyakoribb — a chronikus vérbajból évek sora után fejlődik ki. Gyakori a vesezsugorodás chronikus ólommérgezés, érlemezés, alkoholizmus következtében is. Néha csak hosszú évek után jelentkezik. Gyakori migrénszerű fejfájások, orrvérzések, szívtáji nyomások, szívdobogások, látási zavarok, féloldali, avagy részleges bénulások a kísérő tünetek. Legsúlyosabb tünet itt is az egyébként ritkán jelentkező húgyvérűség. A zsugorvesés vizelet halványsárga színű, fajsúlya igen alacsony, 1020 helyett 1010—1005-re is leszállhat. Igen jellemző a napi sok vizelet, ami a napi 1½ liter helyett 3—4 liter is lehet. A vizenyőpuffadás legtöbbször hiányzik; vagy ha van, azt rendszeren a rossz szív működés okozza, tehát elsősorban a lábakon jelentkezik. A vörös vérsajt, a fehérje rendszeren hiányzik zsugorvesénél a vizeletből. Mivel a megnagyobbodott szívtünetek dominálnak, a zsugorvесе felismerése — mint kórkozat — nem nagyon egyszerű. Rendszeren szívbjajjal szokták összetéveszteni.

Vándorvесе.

A vesék erős rostos kötőszöveti tokban vannak elhelyezve. Ezen a tokon kívül hatalmas zsírréteg veszi őket körül; ez a vesekörüli zsírpárna ütéstől, zúzdásoktól, rázódásoktól stb. védelmezi a veséket. A rostos vesetokból rostos kötegek járnak át a zsírpárnát és tovább folytatódnak a gerincoszlop, a hátsó hasfalak és a nagy erek felé. Ezek a kötegek a veséknek a tulajdonképpeni függesztői, fixálói. Ha ezek a függesztőkötegek bármilyen okból meglazulnak, a vese kiléphet rendes helyéből, a vesefészekből és „elvándorolhat” pl. fölfelé az ephólyag mellé, avagy lefelé csúszhatik.

A vándorvесе tünetei néha hiányoznak, máskor meg éppen nagyon kifejezettek. A betegek a veséjük tájékán gyakran fellépő húzásról, nyomásról, teltségérzetről, puffadtságról panaszkodnak. Előfordul azonban, hogy a vándorvесе látszólag minden ok nélkül is hirtelen, villámszerűen heveny, kólikaszerű fájdalmakat okoz a hasüregben, amely fájdalmakhoz csuklás, hányás, rázóhideg is társulhat.

Valóságos roham ez, amelyet valószínűleg vesevándorlás közben a húgyvezeték megtörése, vagy a szomszéd szervekre gyakorolt vöngálás, megcsavarás, nyomás idézhet elő. A roham időtartama különböző, de eltarthat akár egy napig is.

A jobboldali vese gyengébben van megerősítve a helyén, ezért leggyakoribb a jobboldali vándorvесе. A vándorvесе kifejlődését előidézhetik a túlfeszített és gyakori hasprés működések, sok ugrálás, lovaglás, rázkódtatások (motorbicikli), vesetájt ért ütések. Asszonyoknál gyakoribb a vándorvесе, mint férfiaknál, aminek három fő oka lehet: gyakori szülés, a fűző használata és a mesterséges, hirtelen lesóványodás.

A mesterséges és hirtelen nagyobb mérvű lesóványo-

dás okozza sok esetben a gyomorsüllyedést is. Mind a gyomorsüllyedés, mind a vándorvese orvosi kezelésénél nagy szerep van a szakszerűen alkalmazott haskötőnek.

Vesekövek.

Az epekövekhez hasonlóan rendkívül súlyos görcsös rohamokat idézhetnek elő a vesekövek, amelyek orvosi segítség hiányában rendkívül nagyra fokozhatják a beteg kínjait.

Hogyan keletkeznek a vesekövek?

A vizelet napi mennyisége — mint hallottuk — másfél liter. Ebben a másfél liter folyadékban kb. 60 gr szilárd, kristályos alkatrész van, ami a vizelet 4%-ának felel meg. Ezek a szilárd alkatrészek a vizelet normális alkatrészei, amelyek minden vizeletben jelen vannak. Ilyenek: a húgyanyag, a húgysavas, oxálsavas, zsírsavas, tejsavas, foszforsavas sókból álló anyagok stb. Mindezek a szilárd alkatrészek a savanyú vizeletben — mint a cukor a vízben — fel vannak oldva, ezért nem is látjuk őket. Ha azonban a vizelet vegyhatása valamilyen okból megváltozik, akkor a fenti anyagok — egyik-másika — részben vagy egészben kicsapódik és most már kristályokban szabadszettel is láthatóvá lesz. Pl. a foszforsavas sók akkor csapódnak ki könnyen, ha a vizelet lúgos vegyhatásúvá lesz (magas láznál, hólyaghurutnál (ammóniákos vizelet) stb.)

A kicsapódó kristályos savak annyira felhalmozódhatnak, hogy valóságos homokszerű tömeget alkotnak. Innen van a vesehomok, a hólyaghomok elnevezés. A homokszemcsék összeállásából lesz a húgydara (vesedara, hólyagdara). A vesedararészek összeállása, illetve a daraszemre húgysavas stb. sók felrakódása eredményezi a köveket, amelyek borsó-, mogyorónagyságúak, sőt ennél sokkal nagyobbak is lehetnek.

Vesekövek a 30—40 életévek közti, hólyagkövek inkább 40 éven felüli egyéneknek fordulnak elő. Férfiaknál sokkal gyakoribbak a kövek, mint a nőknél. Akárcsak a köszvény, egyes családoknál a kövek is gyakran ismétlődnek, mint régi, családi betegségek.

A vesekövek hosszú éveken, néha az egész életen át rejtve maradhatnak. A beteg néha nem is tud róluk. Ha azonban kimozdulnak a helyükből, bajokat idézhetnek elő. Az epekőkólikát mindenki ismeri. Éppen ilyen a vesekőkólika is. A rohamot mindig a kő kimozdulása és valahol való beszorulása idézi elő. Egy roham órákig, sőt egy egész napig is eltarthat. A roham lezajlása után nagymennyiségű véres vizelet ürül, benne sok húgydarával. Néha maga a rohamot előidéző kő is eltávozik a vizelettel.

A vesekőroham legjellemzőbb tünete a rendkívül nagy fájdalommal járó kisugárzások, amelyek körülbelül azt is elárulják, hogy hol van a beszorult kő. A beteg oldalon a kisugárzás leterjed a húgycsőre, a herékre, nőknél a nagy ajkakra és a comb belső oldalára, sőt néha a lábikrákra is, miközben hányás, hányinger, rázóhideg, kökemény hasfal, bélpuffadás lépnek fel. Könnyen össze lehet tévesztetni a vesekőrohamot a vakbélrohammal, azonban a vakbélroham fájdalmai soha sem sugároznak ki a húgycsőbe, herékbe, a nagyajkakba, a combokra, hanem mélyre a hasba és fel az epehólyag, de főleg a gyomor felé. Ez elég támpont az összetévesztés elkerülésére.

Addig is, amíg orvos jön, vesekőkólikánál a fájdalom helyekre, de főleg a vesetájra forró borogatásokat kell rakni, amire azonnal szünni kezd a kínzó fájdalom. (Vakbélrohamnál éppen ellenkezőleg: jeges borogatást kell rakni a fájó területre, a vakbél tájra).

Dr. Kemény Gyula.

Karácsonyra

*Uram Isten, szánd meg
A magyart, a kérőt,
Adj neki egy karácsonyfát
Az egekig érőt.*

*Rakd meg a gallyait
Mindenféle jóval,
Kaláccsal, szőlővel
Aranys dióval.*

*Minden ágabogát
Tetejével rakd meg,
A kolbászt, a sonkát
S jóbort se tagadd meg
Aggass pár millió
Öltönyt a gallyára,
Nagy-nagy égi raktár
Lábbelit alája.*

*Aggass rá valamit
Kicsinek és nagyoknak,
Subát a szegénynek,
Szívet a gazdagnak.*

*Tedd rá Magyarország
Régi szép határát,
Legyen rajt Adria
És végig a Kárpát.*

*Gyűjtsd alá a magyar
Kicsinyét és nagyját,
S magyarok Istene:*

Rázd meg azt a nagy fát.

Vitéz Ambró András tiszthelyettes.

Tavalyi karácsony.

Írta: MOLNÁR SÁNDOR törzsőrmester

(Tab).

Karácsonyest. Hó borítja a kis falut, mintha angyalok borították volna be fehér lepellel, hogy egyetlen sötét folt se legyen a karácsony tisztá ünnepén. Az ablakokon csodálatos jégvirágok. A tél hivalkodik, hogy a sok rossz mellett szépet is tud teremteni.

Az ablakok világosak. A tűzhelyeken pattog a tűz, minden házból ének, nevetés, az öröm hangja hallatszik. A gyermekek nagy izgalommal várják a pillanatot, amikor megnyílik a másik szoba ajtaja, ahol a kis Jézus már elhelyezte részükre a sok szép ajándékot. Öröm ragyog a szülők arcán is.

A csendőrlaktanyában is karácsony van.

A nagy asztal egyik végén fehér terítő. Rajta karácsonyfa, alatta ajándékok. Rangsorban, mert hát laktanyában vagyunk.

A legelső ajándék a Rajnai törzsőrmesteré. Ő maga lepte meg magát meleg kötött mellénnyel és érmelegítővel, neki már nincsenek hozzátartozói. Megszállt területről jött, de ottmaradt örökre a felesége és a kislánya. Se rokonai, senkije, de mégis, vannak hozzátartozói: mi, bajtársak. Csendben, talán könnyes szemmel is néztük, mint bontogatja messzenéző tekintettel a magaadta ajándékcsomagot. Genfi urak, ha belenéznétek a Rajnai törzsőrmester lelkébe, talán még bennetek is megmozdulna valami, ami hasonlít a lelkiismerethez...

A második ajándékot az érdekelt a menyasszonyától kapta. Doboz, senki sem tudta, mi rejlik benne. De hiszen így szép.

Békási őrmester ajándéka következett, melyet a többiek előtt ismeretlen valakitől kapott, akinek a nevét ugyanolyan titok fedte, mint a doboz tartalmát.

Végül Kiss csendőr csomagja következett, amit hazulról kapott. A mult héten disznóvágás volt otthon és hát a jó öreg Kiss néni még emlékezett rá, hogy az Imre nem is olyan régen igencsak szerette a friss hurkát, kolbászt, meg a hájas pogácsát. Nem is nyugodott az édesanya, míg egy jókora csomagot postára nem adott, mert hát a karácsony is közeledett, azután ki tudja, hogy arrafelé tudnak-e ilyesmit csinálni az emberek? Már hogyan is tudnának!

Volt aztán még egy ajándék, a Mari nénié. De az övé nem volt benne a sorban, mert igaz ugyan, hogy a főzőnő is az őrshöz tartozik, de hát mégsem katona. Mi más is lehetett az Ő ajándéka, mint egy jó meleg ruhára való. Megérdemelte.

Az asztalnál csak ketten ültek, mert. Rajnai törzs-őrmester és Békási őrmester még nem jött haza szolgálatból, pedig már koradélután be kellett volna vonulniuk. Bizonyára nyomoznak.

Már a vacsorához terítettek, mikor végre megjött a járőr. Leszereltek, átöltöztek és a többiekkel együtt vacsorához ültek. Előjöttek a jobbnál-jobb csendőrtrefák, adomák, ezekben Békási őrmester vezérekedett. Aztán a régi karácsonyokról sem feledkeztünk meg. Mindenki tudott egy-egy vidám esetet.

A hangulat szépen, karácsonyiasan nekimelegedett, amikor az ablak alatt csengettyű szólalt meg, majd kopogás és gyermekhang: „Szabad-e Betlehemet játszani?” Perse, hogy szabad.

Nyílt az ajtó és színespapírból készült Betlehemet hozva, belépett egy tízévesnek látszó kisfiú, kinek az arcáról nemcsak a tél hidege, de az éhség is lerítt. Ruhája rongyos, cipője lyukas. Ruhája felett valószínűleg az apja inge, fején magas papírsüveg. Aztán énekelni kezdett cérnavékony, idétlen hangon, mely a hidegtől remegett. Majd öreg pásztornak öltözve még két kisebb gyermek jött be s mikor a játékukat befejezték, csendesen megállottak az ajtó mellett s várták a megérdemelt néhány fillérkét.

— Nem fáztok, kisfiaim? — kérdezte Rajnai törzs-őrmester.

— Dehogyan nem! — felelte a gyerekek közül a legbátrabbik, aki egyúttal a legkisebb is volt köztük. Lehetett úgy hét éves. Igazának bizonyítására megvacsogtatta a fogait és egyik lábáról a másikra állva topogott, miközben lyukas cipőjéből hólé folydogált. Lábujjai kiállottak a rongyos cipőből és kék szilvához voltak hasonlatosak.

A négy csendőr összenézett az asztalnál s mintha összebészéltek volna, olyan egyszerre nyult mindegyik a zsebéhez és pénzt nyomott Rajnai törzs-őrmester markába, aki a magáét is hozzátéve megszámlálta a pénzt, majd a nagyobbik fiúnak adva a húsz pengőt, azt mondotta a gyerekeknek, most már menjenek haza. De előbb még a Mari nénihez kerültek, hogy bőséges vacsorát kapjanak.

Mikor a gyerekek elmentek, a jókedv, a hangulat csak nem akart visszatérni. Mindenki a faluvégi viskóban járt az esze, ahol Tóth Péter napszámos lakott, fél év óta tudóbajos feleségével és hét apró gyermekével, akik közül a legnagyobbik sem volt még tizenkét éves. Közül kerültek ki az iménti betlehemesek is. Nyáron csak megkereste a mindennapit a család részére, de a télen még napszám sem akadt.

Ültek szótlanul, csendesen egy darabig. Aztán Békási őrmester és Kiss csendőr összenéztek, felkeltek az

asztaltól, kimentek. Senki sem kérdezte, hova mennek, mit csinálnak, de amikor jó félóra mulva, hidegtől kipirosodott arccal visszatértek, — mintha varázslat tette volna, — mindegyikünknek visszatért a jókedve.

Majd felkelt egyikünk az asztaltól, elővette a hegedűjét és egy karácsonyi énekbe kezdett bele, amit a többiek is veleénekeltek. A csendőrlaktanyában is felcsendült „Krisztus Jézus született, örvendeztetek...”

Örült is mindenki. Szeretet melengette a szíveket, az a szeretet, mely nem tud örülni, ha mások szenvednek. De hát minek is örült a négy csendőr? Annak talán, hogy ajándékot kaptak? Hogyne, ennek is. De van ennél nagyobb öröm is. Az szerzte nekik a legnagyobb örömet, hogy az őrs kamrája két kenyérrel, padlása egy sonkával, fűskamrája csomó fával, Kiss csendőr pedig a hazulról kapott disznótoros csomaggal szegényebb lett.

Aztán eljött az éjféli. A kis falu templomában megkondultak a harangok, ájtatosságra hívták a híveket.

A négy csendőr felvette a köpenyét, kardját, elindultak a templomba. Ott álltak az oltár mellett s együtt énekeltek a néppel a karácsonyi énekeket.

Ugyanekkor a faluvégi kis házikóban, ahonnan a betegség és szegénység nem engedte el az embereket Isten házába s ahol kora este még éheztek és reszkettek a hidegtől, a tűzhelyen ropogott a tűz és kilenc ember mondott el egy Miatyánkot azokért, akik egy morzsát nekik is juttattak az élet kenyéréből és melegéből. Életem legszebb karácsonya volt.

Karácsonyi álom.

Írta: NYÁRY LÁSZLÓ.

Nem is tucom, hányadik éve zajlott már akkor a háború. Nekem úgy tetszett, hogy végtelen idők óta tart és talán sohasem lesz vége.

A Kerenszky-forradalom után az oroszok visszavonulóban voltak és karácsony előtt a Zbrucis folyóig szorítottuk őket vissza. Husyatinnál aztán már meg kellett állnunk, de nem az oroszok miatt. Egy nálunknál is hatalmasabb erőnek kellett engedelmessé válnunk. A hófúvásnak.

Havazott, de minden európai képzeletet felülmúlóan, egyfolytában, napokig.

Először csak ritkás fehér pillék ereszkedtek alá a magasból. Mielőtt leszálltak volna a földre, a szél szárnyain ringatták magukat, hullámosan, szeszélyesen. Játékosan kapdostak utánuk a huszárok s aki megfogott egy-egy kristálypillét, úgy falta fel a tenyeréből, mintha égi manna lett volna.

Először örültünk a hónap, hiszen a rettenetes hideg enyhülését jelentette. És már-már restelkedtünk: bennjártunk Oroszországban, tél és sehol egy szemernyi hó.

Most aztán örülhetünk. Délre már bokáig ért, de még mindig örömmel tapostuk.

Estére valami kihalt telepen húzódtunk meg, úgy vártuk meg a reggelt.

Reggel már kötésig ért a hó. Parancs jött: előre! Elindultunk. A hósvatag fehér lapján egy karcolásnyi nyom sem látszott. Lépteink nyomán jobbra, balra milliárdnyi apró bombaként robbantak fel a csikorgóra fagyott hókristályok. Már nem az ellenséggel, hanem a hóval kellett harcolnunk. A kristályszemeket szúrósan az arcunkba vágta a szél. Az emberek olyanok voltak, mint a cukrozott eszkimók. A hó már embermagasságra nőtt. Lehetetlenség volt a tájékozódás.

Estefelé a távolból pislogó fény csillant fel.

Házak, falu, város! Mindenki fellélegzett. A végsőkig

elcsigázott emberekbe új reményt öntött a parányi fény.

Igy értünk be Husyatinba karácsony előestéjén.

A város nem volt üres. Öreg városi előljárók jöttek fogadásunkra, akik a győztes hadsereg parancsnokától kíméletet kértek. Azután elhelyezkedtünk.

Parancs érkezett, hogy az éjjel szigorú készültségben kell maradnunk.

Éjfélt tizenkét órakor elindultam ellenőrző körutamba Vas Károly haápróddal.

Nem akartam karácsonyestére gondolni, de talán éppen azért nem tudtam a gondolattól szabadulni. Eszembe jutott a régi karácsonyesték sok-sok szépsége, a gyermekörömk feledhetetlen, boldog emléke.

A napos tizedes sarkantyúpengése riasztott föl álmodozásomból. Az istállóban minden rendben volt.

Egy közeli emeletes iskolaépületben volt a legénység elszállásolva. Beléptem a rozoga ajtón, csikorgása belesírt az éjszaka csendjébe. A hosszú kapualj végében állt a napos asztala, pislogott is rajta valami mécesféle, de a káplár nem jelentkezett. Fejét az asztalra hajtva, aludt.

Hangulatom egyszerre elszállt belőlem. Már csak katoná voltam.

Szigorú készültségben az ellenséggel szemben: a napos káplár alszik! Ha most riadót fújnának, a hetedik század emberei egytől-egyig lemaradnának.

Nyúltam feléje, hogy felrázom, mikor észrevettem egy megkezdett tábori levelezőlapot az asztalon, rajta néhány sor, a káplár kezében ceruza. Valami belső kényszer hatása alatt pillanatra mozdulatlanul megálltam s igyekeztem a szöveget kibetűzni a gyér világítás mellett.

Szólt a levél a következőképpen: „Kelt levelem Oroszországban. Kívánom, hogy kedves szüleimet jó egészségbe találja. Mára karácsony este van, otthon most biztosan jó mákoscsíkot esznek, mi meg itt éhesek vagyunk...”

Néztem a káplárt. Vedlett, viharvert sapkája a tarkójára csúszott, fejét az asztallapra nyomta s úgy aludt, mint a gyerek. Falumbeli volt, Kisbaki Gyurka. Álmában most biztosan otthon jár, együtt ünnepli kis családjával a karácsonyestét. Nála a karácsony fogalma mákoscsíkban csúcsosodik...

Már-már elérzékenyültem, de aztán...

Háború van! Felráztam az asztalról.

Lassan emelte fel a fejét, rámnézett és boldog mosoly játszott az arcán. Félig aludt még, szájában a mézes mákoscsík ízével...

Mindez talán csak egy másodpercig tartott. A következő pillanatban már rádöbrent a mulasztásra. Felpattant, jelentkezett.

Kisbaki Gyurkát a legderekabb legénynek ismerték otthon, aki egyszer egy vándorcirkusz birkozóját is odavágta. Most hol elsápadt, hol paprikavörösre gyúlt a nagydarab ember. Rámnézett két értelmes szemével, amelyből bizalom és félelem sugárzott.

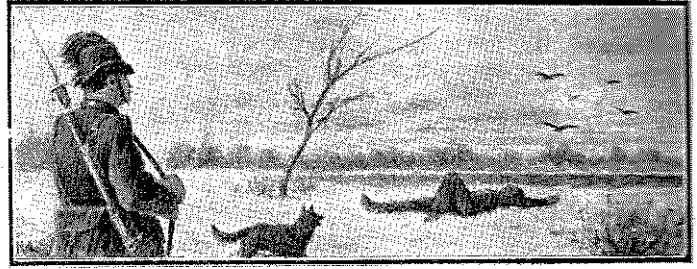
Álltam vele szemközt talán egy percig, majd hozzáléptem szigorú tekintettel. És ekkor rajtam is előmlött a karácsonyest melege. Lelkem mélyéből megsajnálta ezt a nagyszerű katonát, aki a tűzben nem ismert félelmet s a kötelességben nem ismert megalkuvást. Csak most, karácsonyestén... mákoscsíkra vágyott...

Lehet, hogy rosszul tettem: kivettem a tárcámból egy szivart és nekiadtam.

— Gyujts rá, hogy el ne aludj...

Az ajtóból visszanéztem. Ott állt, nézte, forgatta a szivart. Azt hihette, még mindig álmodik.

A templomban felbúgott az orgona, miközben messze ágyúk cörögtek. Ilyen volt odakint a karácsonyest.

TANUL JÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Beküldte: ORBÁN LAJOS tiszthelyettes

(Baksa).

1927 szeptember 11-én 10 órakor egy járkelő Beremend község határában, a vasútvonal mentén elhúzódo gyalogúton rongyokba kötözött, újszülött gyermekhullát talált. Az illető a beremendi örsön fél 12 órakor jelentette az esetet, ahonnan a nyomozás megejtésére Orbán Lajos tiszthelyettes és Lukács József csendőr azonnal szolgálatba indult.

A helyszínen a járőr megállapította, hogy a hulla a vasúti sinektől 2 méter távolságra, a gyalogút mellett, a vasúti töltés úgynevezett kubikgödrének partján feküdt. A kubikgödör vízzel és sűrű náddal volt tele. A hulla használt szőnyegdarabba volt göngyölve és női ruhaövvvel volt átkötve. A szőnyeg vérrel volt átitatva, helyenként a vér még nem volt teljesen alvadt, amiből arra lehetett következtetni, hogy a hulla néhány órával a felfedezés előtt került oda. Abból a tényből, hogy a hulla a gyalogút mellett — nyílt helyen — feküdt, Orbán tiszthelyettes arra következtetett, hogy azt a vonatból dobhatták ki. A gyalogúton járó tettes a hullát valószínűleg a sűrű nádasba rejtette volna.

Mivel a helyszín Rácboly és Beremend községek között feküdt, a járőr először a rácbolyi, majd a beremendi vasútállomáson puhatolt a fel- vagy leszálló női utasok után. Rácbolyon a vasúti személyzet nem tudott semmi használható támpontot nyújtani. Ugyanígy állt a helyzet Beremenden is. Megnehezítette a nyomozást az a körülmény, hogy aznap Pécssett vármegyei leventeversey volt, melyre mind Beremendről, mind a szomszédos Kásádról csoportostól utaztak asszonyok, leányok.

Beremenden már csak a vasúti raktárnok kikérdenése volt hátra, melytől a járőr nem várt sokat, mert a raktárnoknak az utasokkal nem igen van dolga. A raktárnok azonban váratlanul mégis olyan adatot szolgáltatott, mely kiindulópontot adott a járőr kezébe. Elmondotta, hogy mintegy fél órával a vonat befutása után az egyik III. osztályú kocsiból egy nő szállt le, ki nagyobb bőröndöt cipelt. Vagy a bőröndöt sűrűn letette és pihent.

A járőr azután puhatolt, hogy a községben lakó nők közül ki van, vagy volt a közelmúltban teherben. Ez nem vezetett eredményre, mert ezek a nők vagy még mindig teherben voltak, vagy pedig megvolt a gyermekük. Ebből a tényből a járőr arra következtetett, hogy a tettes olyan nő lehet, aki nem tartózkodik állandóan a községben és csak a szülés idejére jött a községbe. Ebben az esetben valószínűnek tartotta, hogy a tettes azonos lesz azzal az idegen nővel, akit a vasúti raktárnok az állomáson megfigyelt. Megindult a nyomozás most már olyan

irányban, hogy a községben kikhez érkezett női látogató. Így jutott el a járőr Veres Nándor* beremendi lakoshoz, akinek leánya 11-én reggel érkezett haza Budapestről, ahol nevelőnő volt. Azt is megtudta a járőr, hogy a leány megérkezése óta tüdőcsúcsburultal betegen fekszik szülei lakásán. A járőr felkereste és érdeklődött betegsége iránt, majd minden átmenet nélkül felszólította, hogy a magával hozott ruháit mutassa meg. A leány sírvafakadt és minden további kérdés bevárása nélkül beismerte, hogy Budapesten hónapokkal ezelőtt teherbe esett és szülei házához akart hazautazni, hogy magzatától ott megszabaduljon. Budapestről történt elutazása előtt egy fakanállal felszúrt a méhébe, minek következtében Ráciboly és Beremend állomások között a vonaton leánygyermeket szült, melyet szőnyegdarabba csomagolva és ruhája övével átkötve kidobott a vasuti kocsi ablakán. A testet a kubikgödörbe akarta hajítani, de nem volt elég ereje hozzá.

A leányt a pécsi kir. törvényszék kéthavi fogházra ítélte.

*

A helyszíni szemle megtartása és a hulla fekvéséből levont helyes következtetés szolgáltatott alapot arra a feltevésre (a hullát vonatból dobhatták ki), melyből a nyomozás helyes irányban indult meg. A következő fontos támpontot a vasúti raktárnok, tehát olyan tanu szolgáltatta, akiről az állomás személyzete közül legkevésbé lehetett feltételezni, hogy valami használható adat birtokában van. Ez arra int, hogy az adatgyűjtést minél szélesebb körben kell lefolytatni, mert sohasem tudhatjuk, hogy kitől vagy honnan juthatunk fontos adatok birtokába.

II.

Beküldte: ELEKES JÁNOS törzsőrmester (Gelse, Zala megye).

A gelsei őrsről 1929 március 11-én Elekes János törzsőrmester és Papp István őrmester az 1. számú őrs-járat leporfázására indult. 21 óra tájban a járőr Nagybakonak községbe érve, az ottani cigánytelepet ellenőrizte. Két cigányt és egy cigányasszonyt nem talált otthon. Hozzátartozóik azt mondták, hogy a távollevő cigányok Kiskomáromba mentek vásárba. A járőr gyanúsna találta az esetet, mert tudta, hogy Kiskomáromban akkor vásár nem volt. Valószínűnek tartotta, hogy a cigányok valahova lopni mentek és azért — ismerve a cigányok által használni szokott mellékutakat — a járőr a községtől egy kilométernyi távolságra fekvő erdőszélen lesállításba helyezkedett. A számítás bevált. Egy óra tájban a cigányok szekéren tényleg megérkeztek. Igazoltatásuk alkalmával azt mondták, hogy Inkéről jönnek vásárból. Mint szokásos büntetéseket, a járőr megmotozta őket. Midőn a kocsi átkutatására került a sor, a cigányasszony jajveszékelné kezdett, hogy a kocsihoz ne nyúljon a járőr, mert ő halálosan beteg. A járőr ennek dacára leemelte a cigányasszonyt a kocsiról, mire alóla, a kocsi derekából 6 sonka, 2 hurka és 25 szál kolbász került elő. A cigányok nagyon csodálkoztak és azt hangoztatták, hogy a húsnevről eddig semmit sem tudtak, azt valaki bizonyára bosszúból helyezte a kocsiába.

A járőr a cigányokat Nagybakonak községbe kísérte, ahol másnap reggel arról értesült, hogy Nagykanizsán ismeretlen tettesek egy helyre betörtek és onnan nagyobb mennyiségű húsnevről loptak el. Mivel nagyon valószínűnek látszott, hogy a cigányoknál talált húsnevről ebből a betörésből származik, a járőr a cigányokat a húsnevről együtt Nagykanizsára kísérte, ahol a nyomozást az ottani

rendőrség közbejöttével folytatta. A sértett a bűnjeleket sajátjának ismerte fel, mire a cigányok a lopás elkövetését beismerték. A nagykanizsai rendőrség a cigányokkal tovább folytatta a nyomozást, melynek során további három, eddig kiderítetlen betöréses lopást sikerült rájuk deríteni.

A cigányokat a nagykanizsai kir. törvényszék különböző tartamu szabadságvesztésbüntetésre ítélte.

III.

Beküldte: BÉRCZES SÁNDOR törzsőrmester (Kiskúnhalas).

A kiskúnhalasi őrs egyik járőre, melynek tagjai Bérczes Sándor törzsőrmester és Szabados Sándor csendőr voltak, 1933 február 26-án nyomozó szolgálat közben az őrs állomáshelyétől 9 kilométer távolságra fekvő terep-tárgynál nagypihenőt tartott. Az utóbbi időben elharpódzott tyúklopásokra való tekintettel a járőr 3 órakor a pihenőt megszakítva Kiskúnhalas felé indult, hogy alkalmas helyen lest tartson. A város alá érve, melynek egy része az örskörlethez tartozik, a járőr a Csalogány-utca sarkán foglalt lesállást. A havas téli éjszakában sem kellett sokáig várni. A város felől egy ember közeledett, aki libákat hajtott, egy libát pedig a hóna alatt vitt. A járőr az ismeretlent igazoltatta. Az illető elmondta, hogy baromfiszedéssel foglalkozik, a libákat Kiskúnhalason vette a Napkelet-utcában és eladás végett Balázs János baromfikereskedőhöz hajtja. Személyazonosságát okmányokkal nem tudta igazolni. Előadta, hogy Timár Istvánnak hívják és Pusztamérgesen lakik. A járőr kérdésére olyan kiskúnhalasi egyént, aki őt személyesen ismerné, nem tudott megnevezni. Kiskúnhalason Napkelet-utca nincsen. (Ezt a járőr tudta.) Az idegen tehát hazudott s így a szénája valószínűleg nincsen rendben.

A libák a rövid beszélgetés alatt is azonnal leültek, ami arra mutatott, hogy nagyobb utat tettek meg. A járőr az ismeretlent, libáival együtt Balázs baromfikereskedőhöz kísérte, ahol bizalmi egyének is kerültek, akiknek a jelenlétében gyanúsítottként kikérdezte. Az ismeretlen látva, hogy nem szabadul a csendőröktől, beismerte, hogy a libákat Pusztamérgesről lopta és Kiskúnhalason egy baromfikereskedőnél akarta őket értékesíteni, de az nem vette meg a libákat. A kikérdezett baromfikereskedő ezt megerősítette azzal, hogy nála a gyanúsított másodmagával járt.

Midőn a pusztamérgesi járőr megérkezett, kiderült, hogy Timár a pusztamérgesi őrszlaktanya közvetlen szomszédja, ellene észrevétel még sohasem merült fel. A további nyomozás során megkerültek a társai is, valamennyien olyan emberek voltak, akiről senki nem tételezte volna fel, hogy tolvajok. Pusztamérgesen további két lopást, a szegedi határban pedig többrendbeli betöréses lopást sikerült rájuk deríteni.

*

A nyomozó és megelőző szolgálat szervesen egymásba kapcsolódnak. Ezeknél az eseteknél is a megelőző szolgálat körébe vágó ténykedés eredményezte több kiderítetlen lopás tettesének kiderítését és kézrekerítését. A helyesen és lelkiismeretesen kezelt megelőző szolgálat nem csupán a bűncselekmények elkövetésének megakadályozását célozza, hanem hathatósan hozzájárulhat a már elkövetett bűncselekmények felderítéséhez is. Elkövetett bűncselekmények elrejtőzött, menekülő vagy bűnjeleket szállító, értékesítő tettesei gyakran fennakadhatnak a helyesen teljesített megelőző szolgálat hálójában.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

IV.

**Beküldte: BIRÓ ISTVÁN tiszthelyettes
(Somlósziölös).**

1933 január 21—22-re virradó éjjelen Cserei János noszlopi lakos zsupfedelű lakóháza tetejét ismeretlen tettes kibontotta és a padlásról 35 pengő értékű sertéshúst ellopott.

A helyszíni szemle alkalmával a ház zsupfetején kelyuk volt látható. A zsupfete, a tető szélével kb. egy méter magasságban kisebb terjedelemben, majd ettől a nyílástól felfelé 2 méter távolságban nagyobb terjedelemben volt kibontva. A fal tövében levő hóréteg összeveresztve volt taposva, a padlást a sértett kitakarította, így a tettesnek semmi nyomát sem lehetett találni. A húsneműek egy részét a tettes felakasztásokra szolgáló zsinórokkal és faszegekkel együtt lopta el, részben pedig leakasztotta őket a zsinórokról. A telekre való behatolás a nyitott kapura való tekintettel, nem ütközött nehézségbe. A tettes személyére nézve, azonkívül, hogy az valószínűleg tudta, hogy a sértett a padláson húst tart, adatot nem sikerült kapni. A gyanú a sértett közelében lakó Molnár Mihály, büntetett előéletű egyénre irányult, de bizonyítékot nem sikerült ellene szerezni. Bíró tiszthelyettes ezzel az egyénnel szemben kiépítette a bizalmi hálózatot és bevonult.

1933 február 8-án az egyik bizalmi egyén jelentette, hogy Molnár Mihály iskolába járó testvérei az iskolában sertéshúst ettek, holott nem öltek hizót. Az újból bevezetett nyomozás során a járőr Molnár Mihály lakásán a kamrában álló ládák alatt 3 db. rövid kenderkóc zsineggel ellátott olyan fadarabkát talált, melyeket a füstölt húsneműek felakasztására szoktak használni. Cserei ezeket határozottan sajátjának ismerte fel, az akasztókat sajátkezűleg készítette.

Molnár Mihály először tagadott, majd beismerte, hogy a kérdéses éjszaka 24 órakor felkelt, sértett szomszédjának kerítésére állva felmászott a sértett lakóháza tetejére, a tetőt kézzel kibontotta, bemászott a padlásra, ahonnan emlékezete szerint sonkát és néhány húsdarabot a felakasztásra szolgáló faszegek kihúzása után magához vett és ellopott. A cselekmény elkövetését a helyszínen bemutatta. A bemászás helyéül a helyszíni szemle alkalmával megállapított felső, nagyobb nyílást jelölte meg. Tagadta, hogy társa lett volna, a másik nyílásról nem tudott és azt is tagadta, hogy a többi húsneműt ő lopta volna el. Bár ilyenképpen az ügy nem volt teljesen tisztázva, az őrs Molnár Mihályt feljelentette, akit a veszprémi kir. törvényszék hathavi fogházra el is ítélte.

1933 december 31-én Bíró tiszthelyettes a noszlopi főjegyzőtől arról értesült, hogy a Cserei János-féle betöréses lopást nem Molnár Mihály, hanem Tökés István követte el. A főjegyző ezt Tökés István mostohaleányától hallotta, akit bántott a lelkiismerete, mert evett a lopott húsból és tudta, hogy a lopásért ártatlan embert ítéltek el. Az azonnal bevezetett nyomozás során Tökés István némi kertelés után a lopás elkövetését beismerte és annak végrehajtását a helyszínen be is mutatta. A behatolás helyéül a helyszíni szemle alkalmával megállapított alsó, kisebb nyílást jelölte meg, melyen nem bűjt be, hanem csupán benyúlt a padlásra és úgy emelte ki onnan a húsneműt. A két tettes által beismert húsmennyiség azonos volt a kérdéses éjjel eltűnt mennyiséggel. Kiderült ezek szerint, hogy Molnár Mihály korántsem ártatlanul kapta büntetését.

A két tolvaj ugyanis a különös véletlen foiytán egy helyen, egy éjszaka, egymásról mit sem tudva, egymástól teljesen függetlenül dolgozott.

Ennél az esetnél nem a lefolytatott nyomozás nyújt különösebb tanulságot. Hanem maga a bűncselekmény, mely a bűnygytörténeti ritkaságok közé sorolható és azt bizonyítja, hogy a véletlen néha a legfantasztikusabb helyzeteket teremtheti. A nyomozásra vonatkozólag csupán annyit lehet megjegyezni, hogy a két eltérő méretű nyílásnak, továbbá annak a körülménynek, hogy a húsneműek egy részét a tettes leakasztotta, míg a másik részét az akasztóberendezéssel együtt lopta el, a helyszínelőket gondolkodóba kellett volna ejteni.

V—VI.

**Beküldte: HUBAY ANDRÁS törzsőrmester
(Rum).**

Sorkikisfalud községben 1932 május 19-én 8—9 óra között özv. Piros Sámuelné éléskamrájába, míg ő a mezőn távol volt, ismeretlen tettes behatolt és onnan különböző élelmiszereket lopott el. A sértett az esetről még ugyanazon nap feljelentést tett a rumi őrs Hubay András törzsőrmester és-Rákóczi János csendőrből állott járőrének, kik azonnal a házhoz siettek és helyszíni szemlét tartottak.

A sértett éléskamrájának az ablaka, amely az udvarra nyílik, öt deszkaléccel volt beszegezve. A lécek közül kettő le volt feszítve és az ablaktól 2 méter távolságra az udvaron hevert. Az éléskamrában közvetlenül az ablak alatt fekete, csontból készült kabátgombot talált a járőr, mely a háziak előtt ismeretlen volt s így legnagyobb valószínűség szerint a tettestől származhatott. Máshelyen behatolás nyomai nem voltak láthatók, így a tettes a kamraablakon keresztül hatolt be és ott is távozott.

A járőr az ablakot lemérte. Az ablak olyan kicsiny volt, hogy azon csak sovány, nyulánk gyermek mászhatott be.

A zsírosbödönből a tettes kézzel szedte ki a zsírt. A zsír hűen megőrizte a tettes jobbkeze ujjainak nyomát, amely szintén gyermekkézre mutatott.

A sértettől a járőr tudomást szerzett arról, hogy a községi előjáróság a lopás alapos gyanúja miatt négy házalt cigányt tart őrizetben, akik aznap a községben házaltak és annak során sértett házánál is megfordultak.

A járőr a cigányokat szemügyre vette. Valamennyien erős természetűek voltak. Gyermek nem volt közöttük. A lopás elkövetését tagadták. Megmotozásuk eredménytelen volt és mivel okmányaik is rendben voltak, a járőr szabadonbocsátotta őket.

Hubay törzsőrmester a helyszíni adatokból gyermek tettességére következtetett, ezért ilyen irányban vezette be a nyomozást. A szóhajóhető helybeli gyermekek alibit igazoltak, ezért a járőr olyan idegen csavargó vagy kéregető gyermekek után puhatolt, akik a községben aznap megfordultak, vagy a multban meg szoktak fordulni. Így jutott tudomására, hogy a községben kb. 14 nappal azelőtt egy 10—13 éves, ismeretlen nevű sorokujfalusi gyermek járt, aki házról-házra járva kéregetett.

Sorokujfaluban a járőr megtudta, hogy négy hasonlókorú gyermek szokott kéregetés céljából a szomszédos községekben csavarogni. Ezeket a gyermekeket Hubay törzsőrmester alibijük megvizsgálása végett szüleikkel együtt a község házára hivatta. A gyermekek és szüleik tagadták, hogy aznap lakásukról távol lettek volna.

Erre Hubay törzsőrmester váratlanul felmutatta a helyszínen talált gombot, közben élesen figyelve a gyer-

mekeket. Az egyik gyermek a gomb láttára elpirult és kezével ijedten letakarta kabátján azt a helyet, ahonnan egy gomb hiányzott. Ezzel az ösztönös mozdulattal elárulta magát. A helyszínen talált gomb azonosnak mutatkozott a gyermek kabátján levő gombokkal, mire a kis bűnös a lopás elkövetését beismerte és az is kiderült, hogy kéregetés közben már máskor is lopott.

Az özv. Pirosné sérelmére elkövetett lopásból származó élelmiszereket a gyermek atyja önként átadta a járőrnek. Előadása szerint abban a hiedelemben volt, hogy a gyermek azokhoz kéregetés útján jutott.

*

Bár tapasztalati tény, hogy a kóborló cigányok ritkán mulasztják el a bűnözésre kínálkozó alkalmat, azért ezt mégsem lehet úgy általánosítani, hogy minden bűncselekményt a cigányokra kenjünk, ha azok történetesen a kérdéses időben valahol a környéken megfordultak. Ez a nyomozásnak igen kényelmes módja ugyan, de nem mindig vezet az igazsághoz. Ha valahol bűncselekményt követtek el és a közelben cigányok jártak, azok tettessége egyelőre csak valószínű feltevésként mérlegelhető, amely mellett a nyomozást más irányban is folytatni kell.

A leírt eset tanulságot nyújt ezenkívül arra, miként lehet a helyszíni adatokból a tettes testalkatára következtetéseket vonni, továbbá arra is rámutat, hogy lélektani eszközök helyes alkalmazása mellett a tagadó tettes néha akaratlanul saját maga ellen szolgáltatathat áruló adatokat.

—:o:—

Sárvár községben 1928 február 5-én az elemi iskola igazgatója a sárvári őrs helyiügyeleti szolgálatban álló járőrénél feljelentést tett, hogy előző nap 18—19 óra között a zártlan iskolateremben álló asztalfiókjában elhelyezett iratok és könyvek kigyulladtak. Tűzet fogott az asztal és az olajozott padló is. Az asztalfiókból egy doboz, 13 P tartalommal eltűnt. Az asztal fiókjából már január 5-én is eltűnt 2 pengő. Az igazgató annak a gyanújának adott kifejezést, hogy a lopásokat azok a lakatos- és kőműves-tanoncok követhették el, akik néhány hónappal ezelőtt az épület tatarozásán dolgoztak. Az iratok és könyvek felgyújtását az igazgató bosszú művének tartotta.

A járőr, amelynek tagjai Hubay András és Böröndi Gyula őrmesterek voltak, a helyszínen a következő állapottal találta: az iskolaterembe az utca felőli zártlan ajtón lehetett bejutni, a tettes látszat szerint szintén ezen az úton hatolt be. A kérdéses asztal fiókja félig ki volt nyitva, a fiókban levő 2 darab könyv félig, jegyzetek és fogalmazványpapírok teljesen elégték. A fiók, az asztal lapja és a padlózat 4 méter körzetben az asztal körül szintén megégett. A könyvszekrény mellett a padlón 2 darab elhasznált és 1 darab pirosfejű gyufa hevert. Az iskolateremből zárt folyosó vezet a hátsó udvarba. A folyosó végén rendes ajtózárral és a padlótól 155 cm magasságban külön tolózárral ellátott ajtó nyílik az udvarra. Ez az ajtó, az iskolaszolgálat állítása szerint a napi tanítás végeztétől kezdve állandóan zárva van, a lopás felfedezésekor ellenben nyitva állt. Az ajtó előtt a folyosón a járőr 6 darab egymásra rakott téglát talált. A téglák rendes körülmények között a folyosóról nyíló illemhely mellett állanak. A téglákat a hátsó ajtón távozó tettesnek kellett a feltalálási helyre cipelnie.

A januárban eltűnt 2 pengő és a most eltűnt 13 pengő gyűjtés eredménye volt, melyet a tanítónő a szegényalap javára az iskolásgyermekek körében indított. A tanítónő

határozottan állította, hogy az asztalfiókot állandóan zárva tartotta. Az asztalfiók zárja sértetlen volt.

A helyszíni adatokból a járőr az elkövetett bűncselekményt a következőképpen rekonstruálta: a tettes a nyílt utcaajtón keresztül hatolt be a tanterembe. A helyi viszonyokkal ismerős lehetett, tudta, hogy a fiókban pénz tartanak. A fiók zárját lopott vagy utánzott kulccsal nyitotta ki. A kinyitáskor és a fiók kifosztásánál pirosfejű gyufával világított. Egyik szál gyufa a körmére éghetett, ezt beleejtette a fiókba, ebből keletkezett a tűz. A lopás elkövetése után a tettes a folyosóról az udvarra vezető ajtón keresztül távozott. A felső tolózarat alacsony testalkata miatt nem érte el, ezért az illemhely mellől téglákat cipelt az ajtóhoz és azokra állt fel.

Az alapos helyszíni tájékozottság és az alacsony termet egybevetéséből a járőr iskolásgyermek tettességét tettelezte fel, mely feltevését az igazgatóval és tanítónővel is közölte, akik azonban ezt elnéző mosollyal fogadták és továbbra is kitarítottak a kézművestanoncokra irányuló gyanújuk mellett.

Hubay őrmester kérdést intézett a tanítónőhöz, hogy egyéb, iskolákban szokásos lopások (mint írószer stb. lopás) nem fordultak-e elő a multban, melyeknek a tettesei ismeretesek? A tanítónő elmondta, hogy 6 hónappal ezelőtt egy tintairón tűnt el, melyet későbbi megállapítás szerint Dán Márton 4-ik osztálybeli tanuló lopott el, ki egyébként az osztály legjobb tanulója. Dán szülei elhaltak, férjénél levő nővére gondozásában áll.

Hubay őrmester az igazgatóval behívatta a gyermeket az irodába és egyszerűen azt kérdezte tőle, hogy mit tett a január hóban ellopott két pengővel. A jelenlevő igazgató és tanítónő csodálkozására a gyermek nem is próbálkozott a tagadással, hanem beismerte, hogy a két pengőt ő lopta el és a pénzt cukorkára költötte. Az asztal fiókját kulccsal nyitotta ki, melyet annakidején az iskola folyosóján talált. A tanítónő most már emlékezett, hogy az asztalfiók kulcsát annakidején tényleg elvesztette és helyette újat csináltatott.

A második lopásról azonban a kisfiú tudni sem akart. Azt állította, hogy a kérdéses időben otthon, nővére lakásán az ágyban feküdt. A járőr a kis gyanúsított alibijének ellenőrzése céljából megjelent a nővér lakásán. A nővér elmondta, hogy a fiú a kérdéses napon 17—18 óra között négy szál gyufát kért tőle azzal, hogy a templomba megy elhalt szülei emlékére gyertyát gyújtani. 19 óra tájban visszatért és lefeküdt. A gyermeknek pirosfejű gyufát adott.

Midőn a járőr ezen megállapításokat a kisfiú elé tárta, az felhagyott a tagadással és a lopás elkövetését a járőr rekonstruálása szerint beismerte és a 13 pengőt, melyet az udvarban egy farakás alá rejtett, önként előadta.

Az őrs a fiataikorúak bíróságához feljelentést tett.

*

Ez az eset a helyszíni adatokból levont helyes következtetésekre szolgálhat mintául és egyben gyarapítja a gyermekbűnözésre vonatkozó tapasztalatokat. Arra is jellemző példa, hogy a sértettek, nem tudván elbírálni az adatok jelentőségét, sok, a nyomozás szempontjából fontos adatról megfeledeznek és azt határozott kérdés nélkül nem hozzák a nyomozó csendőr tudomására. Ilyen volt ennél az esetenél a kulcs elvesztése. Tanulság ebből az, hogy a szakértelemmel rendelkező csendőrnek a sértettből vagy a tanúból tervszerűen feltett kérdésekkel mindent ki kell szednie, amit azok tudhatnak és nem szabad beérnie azzal, amit a maguk jószántából mondanak.

RUDOLF ERVIN százados.

A csendőr tiszt-képző tanfolyamra vezényelt *Rudolf Ervin* 2. honvéd gyalogezredbeli százados folyó hó 5-én, 33 éves korában Cegléden tragikus körülmények között elhunyt. A Ludovika Akadémia elvégzése után 1921-ben avatták hadnaggyá, 1924 szeptember 1-én főhadnaggyá, 1933 augusztus 1-én pedig századossá lépett elő. E rendfokozatában a 2. h. gy. e. géppuskás századparancsnoka volt. A folyó év október 1-ével csendőrségi próbaszolgálatba lépett s elméleti kiképzése végett a csendőr tiszt tanfolyamra vezényelt. December 7-én temették el Cegléden nagy részvétellel. A gyászkiírást a ceglédi huszárezred, a sorfalat és koporsóvivőket a ceglédi szárny adta. A temetésen megjelent a Cegléden állomásozó tisztikar teljes számban, a 2. honvéd gyalogezred küldöttségét vezényelt. A csendőrséget a temetésen a tiszt tanfolyam részéről *Dr. Kricsfalussy-Hrabár Endre* őrnagy, a tanfolyam tanára és *Alföldi Antal* százados, *Torbágyi József* főhadnagy, a tanfolyam hallgatói, a ceglédi szárny részéről *Liscsinszky Béla* százados, szárnyparancsnok, a szolnoki osztályparancsnokság részéről pedig *Sáray Vidor* százados képviselte. *Rudolf Ervin* százados csak rövid ideje volt ugyan tagja testületünknek, de e rövid idő alatt is a csendőrség iránt érzett nagy vonzalmáról tett tanúságot, a tanfolyamon pedig nagy szorgalmat tanúsított. Elöljáróinak, bajtársainak és volt honvédségbeli alárendeltjeinek igaz részvéte kísérte utolsó útjára. Özvegyén kívül kiterjedt rokonsága gyászolja. Nyugodjék békében.

Kormányzó Úr Ö Főméltósága névnapját országsszerte bensőséges ünnepségekkel ülték meg. *Miklós* napján délelőtt a honvédség és csendőrség tisztikara és legénysége vallásfelekezetek szerint ünnepi istentiszteleten vett részt. A budapesti csendőrtiszt társalgóban és az altisztai étkezdében díszebéd volt. Este az Operaház és a Nemzeti Színház díszelőadást tartott.

Díszeretek. A m. kir. belügyminiszter dícsérő okirattal látta el a budapesti I. kerület állományából: *vitéz Torzsay Lénárd* alezredest, őrsparancsnokképző iskolaparancsnoki minőségben kifejtett igen tevékeny és eredményes működéséért; *Prettenhoffer András* szdst, oktatótiszt minőségben teljesített igen értékes és hasznos szolgálataiért; *Takács Szilveszter* thttst, 20 évet meghaladó szolgálati ideje alatt mindenkor, de különösen az utóbbi 7 éven át őrsparancsnoki minőségben teljesített igen értékes és hasznos szolgálataiért; *Moró Pál* thttst, 29 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, különösen őrsparancsnoki minőségben kifejtett igen értékes és hasznos szolgálataiért; *Barabás János* thttst, mert hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt általában, de különösen mint őrsparancsnok, úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint alárendeltjeinek nevelése, oktatása és vezetése terén szaktudással és igen jó eredménnyel működik; *Gemesi József* alhdgyot, hosszú csendőrségi szolgálata alatt mindenkor, különösen pedig az utóbbi 7 év alatt, mint a salgótarjáni gyalogtanalosztály szolgálatvezetője, alárendeltjeinek oktatása és nevelése terén fáradhatatlan buzgalommal és ki-

váló eredménnyel működik; *Galamb József* alhdgyot, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt mindenkor, különösen pedig szakaszparancsnoki minőségben teljesített igen értékes és hasznos szolgálataiért, valamint példás magaviseletéért; a székesfehérvári II. kerület állományából: *Lukács János* I. thttst, hosszú csendőrségi szolgálati ideje alatt mindenkor, különösen azonban őrsparancsnoki minőségben teljesített igen értékes és hasznos szolgálataiért, valamint példás magaviseletéért; a pécsi IV. kerület állományából: *Hardényi Gyula* g. thttst, hosszú csendőrségi szolgálata alatt a csendőrségi szolgálat minden ágazatában, majd a törzsgazdasági hivatalban segéd munkási minőségben kiváló pontossággal és igen nagy körültekintéssel teljesített igen értékes és hasznos szolgálataiért, valamint példás magaviseletéért. — A m. kir. csendőrség felügyelője dícsérő okirattal látta el a szombathelyi III. kerület állományából: *vitéz Torzsay (Schick) Lénárd* alezredest, őrsparancsnokképző iskolaparancsnoki minőségben kifejtett igen tevékeny és eredményes működéséért; *vitéz Aghy Zoltán* szdst, mert mint a gödöllői csendőrkülönítményre beosztott tiszt különleges szolgálatát igen lelkiismeretesen, nagy odaadással és buzgósággal teljesítette és alárendeltjeit ezen felelősségteljes szolgálat ellátásában igen jól befolyásolta. A pécsi IV. kerület parancsnoka dícsérő okirattal látta el: *Solti György* alhdgyot, mert mint szakaszparancsnok, 1933. augusztus 1-én virradóra elkövetett szándékos emberölés, továbbá ugyanazon évben október 23–26-ig terjedő időben sorozatosan elkövetett egy rablás, egy betöréses lopás és három lopás tetteseit, 9 napon át igen nagy buzgalommal, szakértelemmel, fáradságot nem ismerő szorgalommal folytatott nyomozás során kiderítette, a bűnleket biztosította és a tetteseket az igazságszolgáltatás kezére juttatta; *Tolnai Dávid* thttst, mert 1933. augusztus 1-én virradóra elkövetett szándékos emberölés, továbbá ugyanazon évben október 23–26-ig terjedő időben sorozatosan elkövetett egy rablás, egy betöréses lopás és három lopás tettesének kiderítésénél és a bűnleket biztosításánál a nyomozást vezető szakaszparancsnokát 9 napon át folytatott nyomozás során teljes odaadással, fáradságot nem ismerő buzgalommal határozottan támogatta. — A miskolci VII. kerület parancsnoka nyilvánosan megdícsérte: *Urfi Pál* törmt, mert fáradszó és felelősségteljes különleges szolgálatát fáradságot nem ismerő buzgalommal és odaadással, lelkiismeretességgel és fegyelmezettséggel teljesítette.

Tájékoztató a csendőrségi nyugellátásokról. Lapunk folyó évi 20. számában hírt adtunk arról, hogy a jövő évi csendőrségi zsebkönyvben közöljük a katonai nyugdíjtörvényt s azokat a tudnivalókat, amelyek a polgári nyugdíjtörvényből való kikapcsolódásunkból következnek. Mint most értesülünk, ezen is túlnem részletességgel, szolgálati évek szerint összeállított, táblázatokkal ellátott és egyéb, az egyesek személyes iránti tájékozódását keresgélés és számítás nélkül biztosan megadó segédlet kiadását engedélyezte a belügyminiszter úr a 165.930/VIII. c. 1934 sz. rendeletével *Kádár Gyula* g. őrnagy, *vitéz Bedy Vilmos* és *dr. Király József* g. százados uraknak. Ez a segédlet a hátrahagyottak ellátását is részletesen fogja tárgyalni. Megállapíthatja ebből a segédletből mindenki, hogy nyugállományba helyezése esetén mennyi nyugdíjat fog kapni, aki pedig már nyugállományban van, ellenőrizheti, hogy nyugdíjösszegének a kiszámításánál nem történt-e tévedés. Ezt az érdekelt a táblázatból összecszerüen látja s a lakáspénz- és egyéb kimutatások is összecszerü tájékozódást biztosítanak. Közölni fogja továbbá a segédlet a gazdasági hivatalokat is érdeklő összes eljárási módokat és tudnivalókat, többek között: a beszámítható szolgálati idő kérdését, a nyugdíjösszeg kiszámítását, kérvénymintákat, azok mellékleteit, az ellátásokat terhelő adókat, az ellátásokból eszközölhető levonásokat, a panaszjogot, külföldi tartózkodást, vasúti kedvezményt, gyógykezelést és sok más tudnivalót. A segédlet előrelátható megjelenési idejét és árát közölni fogjuk.

„A világháború“. Írták: *Aggházy Kamill* ny. ezredes és *Stepán Valér* százados. Igen nagy érdeklődést keltett az 1934-es könyvpiacra. Több ezer példány fogyott el belőle, úgy hogy a kiadónak módjában van a 320 oldalas és 54 képpel ellátott díszes kiállítású könyvet, erős kartonba kötve, egészen szokatlanul olcsó árban, 2 pengő 90 fillérért a m. kir. csendőrség tagjainak postán bérmentve megküldeni. Akik a könyvet megrendelni óhajtják, nevük és állomáshelyük pontos feltüntetése mellett küldjék be fenti összeget a következő címre: *Lantos* könyvkereskedés, Budapest, IV., Múzeum-körút 3.

Mikulás a szombathelyi olvasó- és önképzőkörben. A szombathelyi csendőrtiszti olvasó- és önképzőkör 1934 december 5-én 18 órai kezdettel Mikulás-ünnepséget rendezett, a következő műsorral: 1. *Gróf Andrassy Tivadarné* „Krasznahorka” című dalát elénekelte a csendőrtiszti énekkar, vezényelt: *Jurányi János* karnagy. 2. Bevezetőt mondott: *Bacsonyi Jenő* tőrszörmester. 3. Kiosztották az ajándékesomagokat. Mikulás: *Orbán József* tőrszörmester, Krampusz: *Pongó Sándor* tőrszörmester. 4. A mikulásesomagokat megköszönte: *Kuntár Irénke*. 5. *Kárpáti* három népdala: a) Haragszik a pusztabíró, b) Házunk előtt, c) Piros alma. Énekelte a csendőrtiszti énekkar; vezényelt: *Jurányi János* karnagy. Az ünnepélyen megjelentek a helyben állomásozó csendőr tisztikar tagjai közül többen, továbbá a tényleges és nyugállományú csendőrtisztek családtagjaikkal. A csendőr Mikulás a 14 éven aluli gyermekek között 80 darab ajándékesomagot osztott szét.

Sajtóhibaigazítás. A december 1-i számunk 713. oldalán, a tárca, balhasáb alulról számított negyedik sora eredetileg a következőképpen hangzott: „másszürke esődör porzott a kunyhó ajtaja elé.” A kefelevonaton a szerkesztő a „porzott” szót „robogott”-ra változtatta. A nyomda ennek folytán újrászedte az egész sort s ekkor a „esődör” helyett „csendőr” került a szedésbe. A szerkesztőség a kefelevonaton végzett korektúra keresztülvitelét az általános nyomdatechnikai gyakorlatnak megfelelően már nem látja, ez teljes mértékben a nyomda felelősségével történik, tehát a fentemlített rendkívül durva és kellemetlen sajtóhiba is teljes mértékben a nyomdát terheli, amivel kapcsolatban a kellő intézkedéseket megtettük. Ez a kirívó eset alkalmas annak az örökös küzdelemnek a megvilágítására, amit a szerkesztőség a nyomdával szemben a sajtóhibák ellen folytat. Nyomdatermék ugyan sajtóhiba nélkül alig képzelhető el, a fentihez hasonló hibák azonban messze túlmennek a szokásos határon. Évek során át ez volt számunkra az egyetlen feladat, amellyel különböző, rajtunk kívül álló és hatáskörünket meghaladó okok miatt nem tudunk megbirkózni. Legalább azzal az elégtétellel tartozunk önmagunknak, hogy egyszer már olvasóinkat is tájékoztassuk erről s egyben annak a reményünknek is kifejezést adjunk, hogy végre olyan nyomdai megoldást fogunk a közeljövőben találni, amely az efféle lehetetlen sajtóhibákat egyszersmindenkorra ki fogja küszöbölni.

Dr. vitéz Gereöffy Géza százados, mint a „*Vas Gereben irodalmi kör*” tiszteletbeli tagja 1934. november 22-én a kör műsoros kultúr-vándorgyűlésén Dombóváron előkelő és nagyszámú közönség előtt több költeményét adta elő. „*Dombóvár és vidéke*” ezt írja többek között: „*Dr. vitéz Gereöffy Géza* csendőrszázados a dombóvári csendőrszárnynak is hosszabb időn át volt parancsnoka, nemesveretű, modern ízű, fényes gondolatokkal telített verseiből szavalt. Jó szavalókészséggel, átérzéssel reprodukált verseit megilletődéssel hallgatta és nagy tapsviharral köszönte meg a közönség, elsősorban az emberi, mégis művészi világnézetű katona-költő lelkének kisugározatását.” A „*Tolnamegyei Hírlap*” ezt írja: „*Dr. vitéz Gereöffy Géza*, a modern és mégis magyaros líra egyik

legizmosabb képviselője, mélyen átérzve, színes verseskört-jének legszebb virágait (Én szívem, Nagy egyedül, Én, Péterke, Várom az Istent, Drága tölgyek) mutatta be, zajos elismerő tapsviharral közepette.” A szép sikerhez mi is gratulálunk.

A játékkaszinók szélhámosai címmel érdekes könyvet írt lapunk régi munkatársa, *dr. Schreiber Dániel* rendőrkapitány, aki közel egy évtizede tanulmányozza és a gyakorlatban is kezeli ezt a világháború után elszaporodott bűnözőtípust. A kiváló szerzőnek bőséges alkalma nyílt a budapesti főkapitányság bűnügyi osztályán arra, hogy a szélhámosoknak erről a különlegesen érdekes és agyafurt teréről eredeti anyagot gyűjtsön s amellettt végigtanulmányozta Európa minden nagyobb játékkaszinóját is. A 200 oldalas, száznál több fényképpel, táblázattal és rajzzal gazdagított könyv feltárja a játékszenvedély okait, a játékkaszinók keletkezését, a szerencsejáték sajátosságait, az idevágó törvényes rendelkezéseket s mindazokat a fogásokat, amelyekkel a játékszenvedély üzerei dolgoznak. Ismerteti a játékszabályokat s aztán leleplezi a különféle úgynevezett trükköket, végül összefoglalja a szélhámosok elleni védekezés módját és eszközeit. A játékkaszinók ugyan inkább a városi élet velejárói, de nem árt, ha a csendőr is tájékozott ezen a téren. A kártyacsalások alapelemei nagyjából azonosak, hamiskártyás pedig akármelyik útszéli csárdában is található. A bűnözésnek olyan területe ez, amelyet még fel kell derítenünk, hogy aztán a vásárokon elkel hízók és csikók ára ne a hamiskártyások zsebébe, hanem a gazdasági élet egészséges vérkeringésébe jusson et. Örömmel fogadjuk tehát *dr. Schreiber Dániel* rendőrkapitány nemzetközi viszonylatban is úttörő, kiváló munkáját elismerve és hangsúlyozva, hogy az a leghivatottabb szakember tollából került a könyvpiacra. A szépen kiállított és borított könyvet olvasóink figyelmébe ajánljuk. Bolti ára 6 P, csendőröknek és rendőröknek 4 P. A megrendeléseket a szerzőhöz kell beküldeni (Budapest, rendőrfőkapitányság).

TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK CSILLÁROK

Részletre is legolcsóbban. Csereakció.

Reich Miklós cégnél

Budapest, VI., Vilmos császár-út 45. szám. Nagymező-utca sarok.
Kérje a legújabb árjegyzéket!

BŰTOR

tartós, modern kivitelben, kényelmes részletfizetésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BŰTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

Fióküzlet: VII., Péterfy Sándor-u. 40. Hernád-u. sarok.

MAGYARORSZÁG KATOLIKUS KÉZBEN LÉVŐ EGYETLEN POSZTÓGYÁRÁTÓL
KÉRJE AZONNAL SZÖVETMINTÁINKAT ÉS ARÁINKAT. BUDAPEST, XI. LENKE-ÚT 117.
SZÖVETLERAKAT ÉS MÉRTÉKSZABÓSÁG: IV., PROHÁSZKA OTTOKÁR-U. 8.
AZ EGYETEMI TEMPLOMMAL SZEMBEN.

Stoffa Pál ny. őrnagy: Szabadságért a világ körül. Ez a könyv „Round the World to Freedom” címmel eredetileg az angol könyvpiacra jelent meg s az angol irodalmi kritika nagyon kedvezően fogadta. Stoffa őrnagy magyar ember, a világháború elején orosz fogságba esett, Szibériába került. Innen megszökött Kínába, tovább Japánba s onnan emberfeletti küzdelmek során Amerikába vitte a sorsa. Mikor Európába igyekezett, az angolok elfogták s a háború befejezését angol internáltságban várta meg. Az angol Scotland Yard minden igyekezete megtört azon az ügyességen, anivel személyazonosságát rejtteni tudta. Vakmerő kalandok sorozata, egy világorkánba sodródott magyar ember tengernyi szívós küzdelme, minden helyzeten uralkodó leleményessége bontakozik ki ebből a könyvből, amelyet a honvédelmi miniszter úr a honvédség figyelmébe ajánlott s amelyre mi is felhívjuk olvasóink figyelmét. A könyv a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda kiadásában jelenik meg, ára 3 pengő 50 fillér.

Csendőrségi közlöny 23. szám. Személyes ügyek. Legfelsőbb elhatározások. A Kormányzó Úr Ó Főméltósága a m. kir. miniszterelnöknek a m. kir. kormány nevében tett előterjesztésére legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy magyar állampolgárok a nekik szabályszerűen adományozott osztrák háborús emlékérmét elfogadhassák és viselhessék, a magyar királyi honvédség tagjai egyenruhán is. — A Kormányzó Úr Ó Főméltósága legfelsőbb elhatározásával megengedni méltóztatott, hogy nemes Schiwny à Saint Anlaire Rikárd-Kálmán m. kir. csendőrőrnagy, valamint Judit-Ilona-Mária nevű kis-korú gyermeke családnevüket, magyar nemességüknek érintetlenül hagyása mellett, „Szentoléry” névre változtassák. — **Miniszteri rendeletek.** Állandó nyugállományba helyezettek: Malomsóky László V. kerületi szds, Horváth András I. IV. és Ágotai Péter VII. kerületbeli alhdgy, Csordás Dezső III., Tóth István II., III., Kemény József I., Zelei Mihály IV. és Kálmán Imre I. III. kerületbeli thts. — Várakozási illetményekkel szabadságoltattak: Mészáros Kálmán VII., Perjési János VII. és Madarász Boldizsár II. kerületbeli thts. — **Névváltozások:** Ferencz József őrm. családi nevét „Ferenc”-re, Leskó Lajos thts „Lenkefi”-re, Vanesik Pál eső „Várhelyi”-re, K. Hriczu József prbeső. „Hernádi”-ra, Bauernhuber József prbeső. „Bánki”-ra, Binszki Benjamin prbeső. „Bujdosó”-ra, Koleszár István prbeső. „Kőhídi”-re, Riha József prbeső. „Regécsi”-re, Benik János prbeső. „Bérczesi”-re, Filip Lajos prbeső. „Fegyveres”-re, Guttin Pál prbeső. „Gyimesi”-re és Szopkó Mihály őrm. „Zétényi”-re változtatta át. — **Szabályrendeletek.** Osztrák háborús emlékérem megszerzése a hivatásos állományú és hivatásos állományból származó (nyugállományú és szolgálaton kívüli viszonybeli) tisztek, tisztjelöltek (hason-állásuak), valamint a tényleges viszonybeli és nyugállományú legénység részére. — Gépjárművel üzött személy- és áru fuvarozás fokozottabb ellenőrzése. — Dráva és Mura folyóknak országhatárt képező szakaszán az éjjeli halászat eltiltása.

SZEMÉLYI HIREK.

Elöléptek. A szombathelyi III. kerület állományában törzsermesterré: Fonyadt János, Mikos Imre, Bence György, Villányi Lőrinc, Heronyányi Pál, Szili Ferenc, Rákos János, Máté János, Imrei József, Lantos Kálmán, Szamosi József, Papp Jenő, Méhes József, Illés Sándor, Tóth Lajos III., Nagy Károly III., Sóstai István, Balogh Antal I., Salamon János I., Dános Ferenc, Kenesey Ferenc, Magasházi Pál, Bartos Sándor, Kiss Ernő, Németh István II., Kertész Vilmos, Venyike Sándor, Horváth Lajos III., Markos István,

Csap Mihály, Viasz István, Tölgyes István, Nagy József III., Várnagy Vendel, Szabados György, Mohai Antal, Ilácszázi Ferenc, Hevesi Imre és Tartóci János őrm.-ek. — Őrmenterré: Oszkó István, Pusztai Béla, Varga József I., Molnár István II., Tamás Lajos és Horváth Gyula III. cső.-k.

Házasságot kötöttek. A székesfehérvári II. kerület állományában: Csik György thts Kovács Margittal Székesfehérváron és Major Gábor thts Telekes Rozáliával Nagyszakácsin. — A szombathelyi III. kerület állományában: Kajtár Sándor tórm. Sámson Terézszel Szombathelyt.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kézírásos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat első oldalára piros trónnal: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézirattal nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteltéj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádiumnyomda igazgatóságától (Budapest, VI., Rózsa-utca 111.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben, magánlevelet akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbellyeget mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldőik kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jelégül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy ötjegyű számot választani. Annak, aki jelégét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye

Kellemes karácsonyt akar?

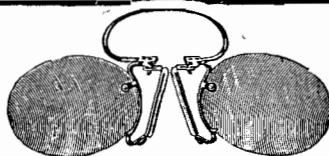
Vásároljon ahol sokszáz más bajtársa a

TRIBON-nál Budapest,
VIII., Üllői-út 14.

Calderoni és Társa

látszerészek Budapest,

V., Vörösmarty-tér 1. (Haas-palota) Tel.: 811-48.

Színházi látcsövek, szemüvegek és orrcsíptetők Zeiss punktal és Ultrasin üvegekkel.

Fényképezési cikkek nagy választékban

alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlekszikon“-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugdíjállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugdíjállományú leányegységei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félévre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.512. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni. Szerkesztőségi órák naponta 8-14 óráig. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Böszörményi-út 21. szám.”

—:0:—

Százados, Veszprém. Indokolás nélkül a honvédelmi minisztérium illetékes osztálya nem közöl tiszti címeket. Kérjük az értesítést, milyen célra kellenek a címek.

77.707. Az előző üzenet önnek is szól.

1888. A vasúti arképes igazolványok meghosszabbítására vonatkozó rendeletet a kereskedelemügyi miniszter úr már kiadta. Szükségtelen az aggodalmaskodás, idejében meglesz. Az új címet előjegyeztük.

Vitány. Az őrsparancsnok magánlakásába egy határőr törzsrőmester — ha az őrsparancsnok fogadja — bemehet anélkül, hogy valahol előbb jelentkezne. Nem szabad túlozni és a magánéletet szükségtelenül bilincsbeverni.

Branyiszko. Azért parancsnoki gomb, hogy csak kinevezett parancsnokok viselhessék.

J. F. törm. Öcsény. Mintha csak az 1928. évi 14. számunk 78. lekszikonkérdését írta volna ki, annyira vág a kettő. A választ az említett helyen szintén megtalálja.

26.266. Ha az apa magyar állampolgár — az optálásból ítélve pedig ez nem vitás —, akkor a gyermek is az, mert az optálás idejében még nem volt nagykorú. Mindegy, hol született.

S. J. Nagyon gyenge, kezdetleges rajz, nem közölhető.

L. I. thts. Tiszakeszi. A zsebkönyvrendelést már leadtuk a nyomdába, tartalékpéldányt pedig keveset csináltatunk rendkívüli igénylések céljaira, nem küldhetünk. Bélyeget nem találtunk.

1907. A napipostát rendszerint a napos hozza el, de más is elhozhatja, ha parancsot kap rá. Nem okvetlenül szükséges

tehát, hogy a postát hozó csendőr a napos szolgálati jelvényt viselje, ha nem ő a napos,

88.888. Az osztrák háborús emlékérmét a legidősebb fiú jogán nem igényelheti.

Ősz II. Kérhet még szabadságot, de azt most is hangsúlyozni kell, hogy a szabadság senkit sem „illet” meg. Ha szolgálat engedi, megkapja, ellenkező esetben nem. Ami pedig az ügynevezett évenként „megillető” szabadságot illeti, különösen a mai viszonyok között, ez inkább csak elvi felső határ. Szinte azt mondhatnók, hogy aki azt a bizonyos megillető szabadságot teljes egészében kiveszi — ha ugyan van ilyen ügyes és szerencsés csendőr —, annak az önzetlensége és bajtársiassága körül valami hiba van. Mert a többiek még a felét sem „vehetik ki”, tehát helyette is dolgoznak.

Minden magyar kezébe!

GÖMBÖS GYULA

élete és politikája

ÍRTA: RÉVAY JÓZSEF

Gömbös Gyula élete szorosan összeforrott az új Magyarország töredelmes történetével. A háború és a forradalom után ifjú erőben feltámadó fiatal magyarság apoteózisa ez a nagyszabású mű, amelynek hősi háttéréből éles vonásokkal domborodik ki Gömbös Gyula férfias alakja, a politikus, a katona, az ember, — vitéz nagybányai Horthy Miklós és gróf Bethlen István mellett a magyar erő, a magyar kitartás, a magyar reményesség megtestesítője. Későbbi boldogabb nemzedékek szívdobogva fogják olvasni ebből a forrásmunkából a mai történelmi kor vergődő magyarságának hősies és önfeláldozó küzdelmeit.

Ezt a könyvet minden hűséges és igaz magyaroknak el kell olvasnia.

Propagandakiadás egészvaszonkötésben 5.50

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA.

GMB Magyar gyártmányú
ADRIA
BALATON **PENGÉT HASZNÁLJUNK**
KAPHATÓ MINDENÜTT!

„Ha egyszer vásárol, állandó vevőnk marad.”
MINTA DIVATHÁZ RT.
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 18. SZÁM.
Selyem-, gyapjú- és mosószövetek. Női kabátok, ruhák és fehérművek. Férfi ruhák, felöltők és fehérművek. Kötött mellények, harisnyák és zoknik. Férfi és női cipők. Vásznak, szőnyegek, paplanok, függönyök. Mérték-szabóság.
A m. kir. csendőrség táljal részére 6 havi folyószámla-hitel, áremelés és kezelési költség nélkül.

Férfi, női és gyermek
a legmegbízhatóbb minőségben. **CIPŐK**
Am. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek
MÉLTÁNYOS ANGYAL KÁLMÁN Budapest, VIII., József-körút 19. ÁRBAN
A csendőrség kedvelt bevásárlási helye.

Szebb jövő. Az 1900. évi XXV. t.-c. 1. §-a szerint iparos, kereskedő vagy ezeknek megbízottjai az iparos vagy kereskedő lakóhelyén kívül megrendelések gyűjtése végett csak oly iparosokat vagy kereskedőket kereshet fel, akik üzletköriükben az illető áru eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak. Aki ezt a rendelkezést megszegi, a 4. §. értelmében kihágást követ el, az iparhatóságok által elzárással büntetendő. A törvény 3. §-ában foglalt felhatalmazás értelmében a m. kir. kereskedelemügyi miniszter 1901. évi 27.483. sz. rendeletében a törvény alól kivételt engedélyezett többek közt a nagyobb gazdasági gépekre (cséplő-, vető-, aratógépekre, mozdonyokra, lokomobilokra, továbbá gőzekékre és malomberendezésekre) vonatkozólag. E kivétel értelmében azonban ilyen gépek megrendelésének gyűjtése a kisbirtokosoknál is csak azzal a feltétellel szabad, ha a megrendelést a községi előjáróság a megrendelési vagy szerződési okiraton hitelesíti. Minthogy az atyja által kötött gépvételi ügylet a feltételek megtartása nélkül jött létre, az idézett törvény 4. §-ának 2. bekezdése értelmében a megrendelés reá nézve érvénytelen. Minthogy azonban atyja a jogügylet érvényességét hosszú időn át nemcsak hogy nem támadta meg, hanem annak érvényességét elismerve, a megrendelésgyűjtővel szemben fennálló adósságát konvertálta és a jogviszonyt vele megszüntette, mégsem oly egyszerű a dolog. Perrel kellene megtámadnia atyjának a gép eladóját, ügyvédet kellene fogadnia s nagyszögű perköltség kockázatát kellene vállalnia. Az ilyen lépést tehát nagyon meg kell fontolni, s olyan jogi szakértő tanácsát kell igénybe venni, aki az ügy részleteit is apróra ismeri. A fennforgó körülmények között különben csak arról lehet jogi szempontból szó — a mi nézetünk szerint —, hogy atyja a vele szemben hatálytalan szerződéskötésből eredő kárát az eladóval szemben érvényesítse. Hogyan értelmezi azonban a bíróság ezt a kárt s mint veti össze az eladó érdekeivel, a méltányosság elveit figyelembe veszi-e vele szemben, ezek azok a kérdések, amelyek ezt a pert olyanná tené, hogy eredményét előre senki sem mondhatja meg.

Bercsényi. Abban igaza van, hogy a szobaparancsnok jelentkezése tekintetében a Szolg. Szab. I. rész csak azt írja elő, hogy „ebben a minőségében” jelentkezik, az tehát sehol sincsen előírva, hogy a szobában levő ágyak számát és az ott elhelyezett emberek létszámát is jelentenie kell. Mi ezt a mult számunk „Rákóczi” jeligéjű üzenetébe csak a régi szokás alapján vettük fel. Miután azonban ennek, mint szabályellenesnek a mellőzésére rendelkezés is van, nagyon természetes, hogy ahhoz kell alkalmazkodni, vagyis az ágyak és a csendőrök számát nem kell jelenteni. A többi jelentkezési szöveg, amit a hívatkozott üzenetünkben közöltünk, jó.

Lemák László ny. tiszthelyettes, Debrecen. Özvegyi nyugdíjat csak azok a nyugállományban nősültek biztosítanak a feleségüknek, akik a katonai nyugdíjtörvénynek a csendőrségre történt kiterjesztése óta mentek nyugállományba és engedéllyel nősültek meg. Levelet nem frunk, a 20 filléres bélyeggel lapunk javára bevételeztük.

K. I. törm., Dombegyház. 1. Olvassa el lapunk 1931. évi 3. számában „Anonymus” jeligére küldött üzenetünket. 2. Olvassa el a folyó évi 4. számunkban közölt „Várom 18” jeligés üzenetünket.

Kéziratok.

B. M. thts., Székesfehérvár. Kivonatossan közölni fogjuk.
B. J. II. Kivonatossan sorrakerül.
Rózsa. Igaza van, de ilyen nyersen nem szabad kitálatni.

Különleges fizetési kedvezmény

a m. kir. csendőrség tagjai részére.

Egyes bútorok és teljes berendezések. Szőnyegterítés. Ebédlő- és tuószőnyegek, szelzonok, paplanok stb. Ágy-nemű és fehérnemű vásznak. Ruhaszövetek. Csillárok.

Egyszerre szerzi be és Ön tesz ajánlatot, hogy kíván fizetni.
Központi Lakásberendező-nél
 Budapest, VI., Liszt Ferenc-lőr 5. Telefon: 271-77.

Vidékre megbízottat küldünk hívásra

Mi már régebben csak a sorát várjuk, hogy írhattunk a kérdésről, egy-két megfigyelését esetleg felhasználjuk.

Kapuvár 18.778. Csak annyi történt, hogy eltévedtek, aztán a mohás fa segített. Ez még akkor sem megirivaló esemény, ha karácsonyeste volt.

Durazzo. Kivonatossan mindkettő jön.

Magyarok Istene. Igaz, úgy legyen, de amit írt az nem vers.

K. G. thts., Budapest. A mai számunk „Levélszekrény” rovatában máris közlünk egy nagyon szép példát, az minden felhívásnál és cikknél szebben beszél. A másik cikkben túlsokat kíván az örsöktől. Minden eshetőséget azok sem láthatnak előre, különösen ami a felhozott példát illeti. Általános jellegű fejtegetéseit azonban kiegészítve közölni fogjuk.

Naplóm a világháborúból.

— Harcok a gyönyörű Erdélyért. —

írta: **KÓRIK GÁBOR**

tiszalóki földműves, volt népfelkelő

őrmester.

(24)

Kilenc óra tájban éppen valami krumplival körített tyúkpeccenyével bajlódtam, nem annyira a gyomrom, mint inkább a szemem kívánta már. És ekkor nem valami távolról, ágyúdörgést hallunk. A lövedék siralmas süvítéssel repült el a ház felett, ahol mi lakmározunk. Első pillanatban azt hittük, hogy a mieink löttek, ugyan hol is kétek olyan sokáig? De, bizony, amikor pár pillanat múlva megismétlődik gyors egymásután vagy tízszer, felismertük. Nem mi lövünk, az ellenség ló! Nem lógott el, sőt támadni akar. Megunta a várást, hát támad ő! Ej, hát hol is késnek a mi ágyúink?!... A mi tüzérégünk, persze, ekkor még messze, hátul volt. Az összeviszatört hidakon nem tudtak átvergődni, amíg valahogy valamilyen átjárást nem csináltak az elpusztult hidak mellé. Egy, valahol Palánkánál elhelyezett igen messzehordó ágyúnk küldözgette csak a lövedékeit.

Szétrobbant a lakodalmazó társaság, ki-ki a helyére sietett. A hadnagy úr egyelőre beparancsolta a két szakaszt a hozzánk közeli vasúti „vízateresztő” alá, s mivel a töltés jó magas volt, olyan tágas ez az alatta kiépült bolthajtás, hogy a két szakasz elfért benne. Az ellenséges tüzérég egy félóraig valóságos pergőtűzet zúdított a falura. Csupa gránátot lőtt, de egyik sem volt gyújtógránát, a legtöbbje a vasúti töltés oldalába fúródott. Szerencsések voltunk a jó erős cementboltozattal, amely egy pár tizenötös gránátot is bizto-

Katonai kitüntetések
 Rendjelek (miniatúr)
 Katonai szalagok
 Füzömmánc egyesületi jelvények
 Mindennemű érme

Morzsányi Józsefnél

Budapest. IV., Eskü-út 5. sz. Telefon: 822-17

TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

Téli szövet- és selymujdonságok és az összes egyéb ruházati cikkek nagy választékban. — Olesó árak — Megbízható minőség — Pontos kiszolgálás — Legkedvezőbb fizetési feltételek

san kibírt volna. Amde egy lövedék sem ért hozzánk, közelben hullottak ugyan, nekünk azonban nem árhattak. Mintha csak biztos páholyban ültünk volna, jól láttuk, amikor valamelyik ház a gránáttól találya úgy szétszóródott, mintha csak forgószél szórta volna széjjel. Amikor elcsendesült az ellenség ágyútüze, két szakaszunk azonnal rajvonalba fejlődött, az előttünk fekvő rajvonálnak jobbról-balról való meghosszabbítására. Hátulról még most sem jött senki, bármilyen nehezen is vártuk őket.

E félszázadból és egy szakasz „begyalogositott” huszár-ból álló vonalunk csak a legnagyobb óvatossággal tudott előbbre jutni. Leginkább hasoncsúszva haladtunk csak. A templom előtt a terep már olyan magasra emelkedett, hogy itt a vasúti töltés is megszűnt, s mintegy száz méter hosszant töltés nélkül haladt tovább. Ezt a százméternyi területet mindenáron meg kellett mászni, s pedig úgy földhözlapultan, mint a tepsiben a palacsinta. Az ellenség észrevett bennünket s ágyúit rövidre irányozván, spranellzáport zúdított ránk. A templom rézveretes tetején úgy csattogott az érceső, mint nyáron rekkenő hőség után a jégeső a cseréptetőkön... Egy pár sebesültünk is volt már. A huszárok parancsnoka a templomban volt s meglehetősen kellemetlen helyzetben voltunk. A templomhoz legközelebb a Kisfaludy hadnagy úr szakasza esett, s én e szakasz jobbszárnyán voltam, elég közel a templomhoz. Előttünk egy félméterrel magasabb keskeny árokpartnak fele mereszkedett, s ezen ugrással kellett keresztüljutni. Egyenkénti előreugrás volt ez, tehát én is megpróbálom. Alig ugrottam fel, egy golyó keresztülfúrja a jobb alsó lábszáramat. Nagy fájdalmat nem éreztem, sőt alig is éreztem fájdalmat, mindössze a láb-száron éreztem valami melegséget. Talán mégis elsápadtam,

mert anélkül, hogy szóltam volna is valakinek, észrevették rajtam a változást. Vincze Menyhért szanitéc éppen melletttem feküdt, s így szólt:

— Örmester úr, megsebesült?

— Azt hiszem, igen! — És óvatosan visszakusztam az árok tulsó oldalára. Fájdalmat még most sem éreztem, csak zsihbadozott az egész jobb lábam. Még tíz lépésnyire vissza kellett kúsznom. Vincze Menyhért is jött velem. Bakkancsomból vér szivárgott ki. Pár lépésnyi csúszás még hátra felé, — s fedezve vagyunk a vasúti töltés által. Felálltam. Rá tudtam állani a lábamra, s így már biztos is voltam, hogy csontot nem ért a golyó. Térdhajlás alatt öt vagy hat centiméternyire ment át a golyó, közel a csonthoz. Vincze Menyhértnak a karjához támaszkodva értem el a közeli vízáteresztőt. A rajvonalba fejlődött huszárok lovai is itt voltak egy trombitással és Naumann kapitány úrral. Széplaki is itt volt, a konyhára előkerített, megkopasztott kacsát tyúk „minémúségeket” őrizve. Kihasították a nadrágot. Csinos kis lyuk volt a lábamon kétfelől, lassan folyt belőle a vér. A kapitány úr és Széplaki gyorsan bekötötték. Fájdalmat még most sem éreztem, csak igen melegem volt és a szemem káprázott. Nem volt tanácsos kibújni a vasúti vízáteresztő alól. Az ellenség ugyancsak mekidurálta magát, s egy-egy pár tucat lövedéket megeresztett. Észre lehetett venni, hogy nem annyira a falut, mint a vasutat és két oldalát lövi. A huszárolok a szűk fedezékben mozdulatlanul meghúzódtak, az okos jószágok szinte átértékék a fontosságát, hogy jó most mentül csendesebben viselkedni...

Én meg elkezdtem gondolkozni a sors felől. Meg vagyok sebesülve, talán nem súlyosan? Innen mindenesetre el kell mennem, pedig szeretve-tisztelt századparancsnokomat az utolsó percben nem is láthattam s így el sem köszönhettem tőle. Lehet ugyan, hogy nem visznek a mögöttes ország-részbe, s felgyógyulásom után vissza kell jönnöm, de meg lesz az a károm, hogy visszajövetelemkor majd más századot kapok, újat, ismeretlent. És a visszajövetelem esetén is el kell lennem majd jó századom és szeretett, derék parancsnokom nélkül. Mi lesz ezután a két kulacsommal? Biztosan kiszárad mind a kettő, s nem fognak olyan kedvesen kotyogni, ha csak vizet nem töltök beléjük, — pedig most is tele vannak, jóféle piros borocskával. Alighanem utoljára mostanában.

Amidőn ezekről nagybúsan elgondolkoztam az agasui vasút hidja alatt, Naumann kapitány úr mellett ülve a földön, a kapitány úr lovát alig győztem megakadályozni abbéli törekvésében, hogy leharapja a spakám rózsáját.

Bosnyák Mártonnal hátramegyünk a segélyhelyre.

Bosnyák Márton szakaszküldönc, mint egy gránát csapódott be jó kis fedezékünkbe. Percekig nem jutott szóhoz,

HAJHULLÁS

és korpaképződését „CAPILL” hajápoló megszünteti Biztos eredménnyel!

Kis üveg 1:50, nagy 3:50 pengő. Vezérképv.: Teréz-körút 40-42

GROSZ LAJOS egyenruha felszerelési vállalkozó
Székesfehérvár, Kossuth-utca 15. Tel.: 5-93
A m. kir. csendőrség szerződéses szállítója.
Postaküldemények. Olcsó árak. Részletfizetés.

Cipők Elsőrangú, méltányos árak! Mérték után is!
Lantos István cipész
Budapest, VII., Dob-utca 60. (20 lépésre az Erzsébet-krt)
Nem gyári, kizárólag kézimunka. Dús választék rakliron.

Legolcsóbban vásárolhat a csendőr

ágynemű és fehérnemű anyagokat, kész fehérneműt és minden egyéb ruházati cikket, kaki- és civilruházóveteket a legkedvezőbb fizetési feltételek mellett

MÜLLER I. csendőrségi ruházati üzletében

Budapest, VII., Dohány-utca 67. szám.
(Szövetség-utca és Hársfa-utca között)

Nagybecsű rendeléseiket kéri BARTA JÓZSEF, a Müller-cég beltagja

Hegedű, Harmónium, Tárogató, Szakszofo, Grammofon, Rádió
és az összes hangszerek legjobb, csakis itt a magyar gyárban kaphatók
Csendőröknek részletre is!
MOGYORÓSSY HANGSZERGYÁRA
Budapest. VIII., Rákóczi-út 71. Árjegyzék ingyenes!

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE
SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-161
EBÉDLŐSZÖNYGEK P 21-161
Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futószőnyegek, fehérneműváznak, ruhászövedek. **Lakberendező Vállalat**
Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

Karácsonyi bevásárlása

előtt feltétlenül kérjen árajánlatot, mintákat a REFORMTÓL. Az ország egyik legnagyobb áruháza olcsóságát, megbízhatóságát több száz csendőr vevőnk igazolja.

Csendőrök részére különösen kedvező fizetési feltételek.

Kérje képes árjegyzékünket!

Reform Ruházati Rt.

Budapest, I., Vilmos császár-út 5. szám

az izgalmas fáradságtól, talán nem is kell mondani, hogy mi fárasztotta ki annyira a fiút. Odakint acéleső potyogott, tehát lassan járnai veszedelmes volt. Bosnyák Márton a Széll hadnagy úr írásos jelentését hozta le az „állásokból”, s azt a parancsot kapta, hogy vigye a jelentést a hátul ötkilométernyire levő zászlóaljparancsnoksághoz. E jelentésben a századunk jelenlegi helyzete volt leírva, — nem írta bele, de bizonyosan utána gondolta azt is a hadnagy úr, hát hogy hol az ördögbe is van az a mi tüzérsegünk? Tíz perc pihenő után Bosnyák Márton elindult a jelentéssel, s Naumann kapitány úr engem is útnak indított a küldőnccel. Lelkünkre kötötte, hogy amennyire lehet, siessünk; mert az ellenség nemsokára ismét ágyúzni kezdi a falut.

Elköszöntem a híd alatt lévőktől, úgy a kapitány úrtól, mint a lovaktól, Széplaki sültjeitől, a boros hordóktól, s Széll hadnagy úrnak alázatos és tiszteletteljes üdvözlőmetem hagyván, elindultam Bosnyák Mártonnal. Sebesen nem haladhatunk, mert most már a lábam meglehetősen fáj és a küldőnccnek is nagy oka volt, hogy ne siessen. Amint a falunak eme részére értünk, hát mit láttunk?!... Tele a falu honvédekkel. Mosolyog mindnyája. Egy sem búsul. Kik ezek? Mi dolguk van itt? Kérdésemre megfelelt egy barnabajúszű szakaszvezető, hogy „ők a szabadkai negyedik honvédszázad vezérei és hogy ebből a jó fajtaból éppen három század van itt széjjelszórta a faluban.” Szabadkáról „legyalogositva”, tehát ló nélkül, bakamódon felszerelve jöttek el. És éppen most felvonulnak a mi vonalunk megerősítésére, csak éppen elébb útközben a pincéket vizsgálják meg, nehogy a netalántán talán ittfelejtett borok megpenészedjenek.

— Igyék az őrmester úr is! — és már nyomta is a kezembe a kulacsot, bár egy csepp szükségem sem volt rá, azért elfogadtam. Ki tudja, hogy mikor ihatok ismét... Egyben azt kívántam a szakaszvezetőtől, hogy majd holnapután is kínálja meg, akkor talán majd többet iszok!

Nemsokára mögöttünk maradt a falu. Kiértünk az ellenség lőtávólából. Szerencsénk volt, mert az ellenség ismét tüzet zúdított a falura. A bácskai betyárok, nem tudom felhagytak-e a rekvirálással, annyi bizonyos, hogy a munkájukat kicsit megzavarta az ellenség.

Elértük az útunknak azt a pontját, hol a Totrasu völgye legjobban összeszorul. No, de hálistennek, megérkezett a tüzérsegünk is. Éppen most állítják fel az ágyúkat az úmenti, alacsonyabb hegygerinc mögött. Huszonkét ágyú volt itt együtt. Hat tizenöt centis, a többi tíz centis ágyú volt. Messzehordó ágyú volt mind! Na, gondoltam magamban, lesz most már mindjárt az ellenségnek is hadd-el-hadd! S több új, általunk eddig még nem látott zászlóalj is felvonultak, szinte megkönnyebültem, mert ezzel könnyítve láttam az én jól előretolt századom helyzetét is. Közeledtünk a faluhoz, a vasúton lépkedve összetalálkoztunk Baróthy százados úrral

— Na, mi baj?

— Meglöttek, százados úr!

— Maga az a buszárőrmester?!

— Én vagyok, százados úr!

— Na, siessen az orvos úrhoz! Ott van a szélső háznál! Isten segítse! És a kezét nyújtotta.

Ez volt a búcsúm a zászlóaljparancsnokomtól.

Búcsú a harctértől és az olvasótól.

Ami ezután történt, az már csak az én gondombajom volt, nem is untatom vele a Csendőrségi Lapok olvasóit, hiszen eddig sem magamról akartam írni. Hátrakerültem a

segélyhelyre s onnan kórházba. Fel is gyógyultam szerencsésen, de a román harctérre már nem kerültem vissza, mert akkorra már nem is volt román harctér. Román se volt seholl. Kivertük őket nemesak Erdélyből, de még a saját országukból is. Ott szorongtak valahol Romániának abban a kis sarkában, amit meghagytunk nekik.

Már amikor elkezdtem az írásomat, megmondottam, hogy nem lesznek nagy dolgok, amikről írni fogok. Nem is voltak azok. Akik ennél veszedelmesebb harctereken, az olasz, orosz, vagy éppen a francia harctéren jártak, sokkal több szenvedésről, nagyobb hőstettekről tudnak beszámolni. De azt nyugodtan állíthatom, hogy egyik harctér sem volt annyira magyar, nekünk annyira fájó, mint az erdélyi, mert itt Magyarországnak ezer esztendővel megszentelt földje forgott kék-kán s a testvéreinket védelmeztük olyan ellenség ellen, akivel mindenünkünk külön-külön is le akart számolni.

A kommunizmus bukása után nagy trombitaszóval vonultak be Tiszalókra. Mosolyogva néztem őket, milyen nagy legények lettek. Hej, gondoltam, lenne csak itt a hadnagy úr, meg az én régi századom azzal a szerencsétlen két géppuskával, tudom egy se tenné be a lábát a falunkba. S ha meglett volna a többi század is, nem sok, csak hogy minden húsz románra egy magyar jutott volna, ma nem tartanának Isteniszteleteket a Budapestre való „győzelmes” bevonulásuk emlékére.

Erdély gyönyörű földje újra elvesztett egy időre. Azért mondom, hogy újra, mert már sokszor elveszett. De mindig visszaszereztük. Nincs magyar a földön, aki egy pillanatra is kételkednék benne, hogy most is vissza fogjuk szerezni. S a sokat szenvedett, szegény, meggyötört, kicsi székely falucskáknak, ha néha talán erőt venne rajtuk a lemondás, a kétségbeesés, ha arra gondolnának, hogy ez most már mindig úgy lesz, hogy a román uralkodjék felettük, mi valamenynyien, öreg és fiatal magyar katonák átkiáltjuk nekik a háttáron a biztató, szent fogadalmat:

Nem! Nem! Soha!

(Vége.)

Ki tud megfelelni ?

(Pályázat.)

1. Kovács Ferencnek, mint felperesnek, polgári pere folyik a törvényszék előtt. Kovács együtt ül egy este a kocsmában Barna Gáborral, Szakács Jánossal és Széles Istvánnal és borozgatás közben reábirja őket, hogy az ügyében hamisan tanuskodjanak s ezért nekik fejenként 50—50 pengőt ígér. Nevezettek ezt közös megbeszélés és elhatározás után meg is teszik. A 150 pengőt közösen átveszik, azon megosztzkodnak s Kovács a pert megnyeri. Hány előfordult esetet kell a tevékenységi kimutatásba bevezetni, egyet-e, vagy hármat és miért?

2. Béres Imrénét a község utcáján hirtelen zápor éri. Nem akarja, hogy új ruhája és új kalapja tönkremenjen, azért beszalad a legközelebbi udvarba és ott a ház fedett folyosójára áll, amíg a zápor eláll. A ház azonban egyik haragosáé, özv. Fekete Béláné-é, aki ingerült hangon felszólítja Béresné, hogy azonnal távozzék, mert nem tűri, hogy átlépje a háza küszöbét. Béresné azonban a záporra való hivatkozással a távozást megtagadja és csak az eső elállta után, kb. fél óra múlva távozik. Bűncselekményt követett-e el Béresné s ha igen, mit?

TRIBON RUHÁZATI RT. BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14.

Az összes előírt és extra egyenruhaszövetek, kész férfi, női és gyermek téli kabátok.

20 **Modern BÚTOR** -házak
KOMBINÁLT SZOBÁK, HÁLÓK, EBÉDLŐK
HAVI RÉSZLETRE IS
VII. DOHÁNY-UTCA 46 ÉS VIII. BAROSS-UTCA 42.

Magyar csendőr a magyar gyártmányú
SCHMOLL-PASTA-T
használia!

3. Benedek Márton elviszi egy 30—40 pengő értékű zsebórát az óráshoz kijavítás végett. Az órás ígéri, hogy szombatra elkészíti. Közben azonban Benedek megbánja, hogy az óráját odaadta, mert egy ismerőse azt mondta neki, hogy az illető órás minden órát szándékosan elront, hogy ismételt javítani vigyék hozzá. Benedek szombaton el is megy az órájáért, de az még nincsen készen. Restelli egyenesen visszakéri, azért egy óvatlan pillanatban, amikor az órás félrefordul, leemeli óráját a szegről, ahová fel volt akasztva és eltávozik. A következő héten az utcán találkozik az órással s az közli vele, hogy javításba adott órája ismeretlen módon elveszett az üzletéből, de azért — anélkül, hogy Benedek kérte volna — önként felajánlott 25 pengő kártérítést. Az összeget Benedek elfogadja. Van-e büntetendő cselekmény s ha igen, mi?

Megfejtést csak a csendőrség legénységi egyéneitől fogadunk el. Határidő: 1935. január 15. A legjobban megindokolt megfejtést dr. Élthes Gyula „Kihágások és felsőbírósi határozatok” című nagy, kétkötetes munkájával jutalmazzuk. Az eredményt az 1935 február 1-i számunkban fogjuk közölni.

Ki mit tenne?

(Megoldás.)

A folyó évi 21. számunkban közölt pályázatunk megoldását az alábbiakban adjuk:

Az őrsparancsnoknak általánosságban arra az állápontra kell helyezkednie, hogy ilyen meghívások előtt, amelyet Bárány Bálint közölt vele, ügyesen kitér. Egyenesen és mereven nem szabad visszautasítani, mert ezzel megsértené nemcsak magát a meghívót, hanem a község polgárait is, akik a rendezendő ünnepségen megjelenni szándékoznak. A meghívók jószándékát nem lehet kétségbevonni s az is kétségtelen, hogy egy ilyen összejövétel, mint a csendőrség és a polgárság jóviszonyának külső kifejezése

az örsöt népszerűsítene s esetleg szolgálati haszonnal is járhatna, mégis jó azt, ha csak lehet, elkerülni. Először azért, mert a csendőrségnek ilyen formában való ünneplése soha sem volt szokásban, másodsor pedig, mert a testü-

letet mindig kötelező szerénységgel nem lehet összeegyeztetni, hogy egy őrs magát azért, mert a kötelességét megtette, nyilvánosan ünnepeltesse.

De ezeken a szempontokon kívül is tudjuk, az ilyen nagyszabású közös vacsorák rendszerint zajos mulatozással szoktak végződni, ettől pedig a csendőrnek nemcsak azért kell magát távltartania, mert sokba kerül, hanem azért is, mert az egyre fokozódó boros hangulatban könnyen adódhatnak kellemetlenségek, szóváltások, sőt súlyosabb természetű öszszeszóalkozások is, amelyek aztán éppen ellenkező eredménnyel járhatnak, mint amit a vacsorával elérni szándékoztak.

A feltűnő mulatozást az emberek akkor sem szokták jó néven venni, amikor mindenkinek jól megy dolga, a mai nyomorúságos viszonyok közepette pedig, amikor annyi a nélkülöző, egyenesen ízléstelenség bárkinek is azzal kérkednie, hogy neki még nagy vacsorákra, mulatozásokra is telik. Bizonyos, hogy bőven akadnának, akik akármilyen szerény, de arányainál fogva faluhelyen mégis közfigyelmet keltő vacsora láttára megjegyznék, hogy: „Lám, a csendőröknek ilyesmire is telik, nekünk meg betevő falatunk sincsen.” Ezért nemcsak az egész őrsnek, de az őrs minden tagjának külön-külön is kerülnie kell minden, a mai időkhöz nem illő nyilvános mulatozást és költségeset, nehogy azzal keserű — és nem jogtalan — bírálatnak tegye ki magát.

Leghelyesebben teszi tehát az őrsparancsnok, ha udvariasan megköszöni a meghívást, de megjegyzi, hogy azért, amit az őrs tett, nem jár ünneplés, hiszen csak a kötelességét teljesítette. Ha a meghívó továbbra is ragaszkodik a meghíváshoz, akkor az őrsparancsnok őszintén megmondja neki, hogy egy ilyen vacsorát az őrs előljárói nem néznének jó szemmel s abból neki esetleg kellemetlenségei is származhatnak, amit a meghívók bizonyára nem akarnak. Nincs ember, aki az ilyen érvelés előtt meg ne hajolna, sőt valószínű, hogy sokan még jobban megdicsérik ezért az örsöt, mintha a meghívást elfogadja.

Sokszor előfordult már, hogy községek a csendőrség teljesítményeit elismerték és ezért köszönetet mondtak. A községi jegyző rendszerint úgy csinálja, hogy erre a községi képviselőtestület ülésén indítványt tesz és a képviselőtestület határozatát tartalmazó jegyzőkönyv kivonatát az osztályparancsnokságnak megküldi. Ez mindenesetre jobb, szebb, zajtalanabb megoldás, mint a nyilvános eszem-izsom, az előljáró parancsnokságok is tudomást szereznek róla, s az írásbeli jegyzőkönyv az őrsparancsnoknak és az őrs minden tagjának kedves emléke marad. Egyszóval, ha a község vezető emberei mindenképpen úgy találják, hogy az őrsrel szemben érzett hálájukat és köszönetüket kifejezésre kell juttatniuk, annak van olyan módja, amely ellen senki sem emelhet kifogást.

Nem szabad végül megfeledeknünk arról sem, hogy minden társadalmi szereplés egyre fokozódó, sokasodó kötelezettséggel jár. Tömeges személyes ismerkedés tömeges barátot, egyre ismétlődő meghívást, viszonzást stb. jelent s ha a csendőr egyszer belemerül a lakossággal való túlzott barátkozásba, abból többé nem tud megszabadulni, legfeljebb úgy, hogy egyszerre megszakítja az ismeretségeit s ezzel aztán persze megsért mindenkit, akivel addig ismeretségben állott. A csendőrnek elsősorban a bajtársai legyenek a barátai is, de ha már valaki polgári ismerősöket is szerez magának,

HEGEDŰT, violát, csellót, iskolát, zenekart, koncert céljára és alkatrészeit mielőtt beszeresné, kérjen díjtalan árjegyzéket. Kedvező fizetési feltételek. Javítás, csere, vétel, becsülés. TÓTH hegedűkészítőmester, József főh. udv. és a m. kir. Zeneművészeti Főiskola szállítója. 1922. budapesti, 1931. római hegedűversenyen az általam készített hegedű az összes versenyző régi olasz, német, francia, magyar hegedűket legyőzte. Rómában ketten lettünk elsők. Szolid árak. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 8. Hegedűt hegedűkészítő mestertől vásároljunk. 34 éves cég.

A csendőr vásároljon

45 év óta fennálló, szakképzett egyenruhaszabóság és sapkaműhely.

MÁRTER

egyenruházati intézetében,
Budapest, VIII., Baross-tér 9. T.: 321-78

Mindennemű egyenruházati és felszerelési
cikkek legolcsóbb beszerzési forrása.

azokat egyenkint válogassa meg és ügyeljen arra, hogy ne legyen több ismerőse, mint ahánnyal az érintkezést kellő szabadidejének feláldozása nélkül is fenn tudja tartani. A túlsok barátot nem győzi az ember sem pénzzel, sem idővel, már pedig a vacsora eredménye minden bizonnyal egy sereg új barát volna.

Mindez, amit elmondottunk, általánosságban vonatkozik a meghívásokra. Az az eset azonban, amelyet a pályázatunkban említettünk, más megfontolást is igényel az őrsparancsnok részéről.

Bárany Bálint a meghívás alkalmával azt is közölte, hogy a gazdakör tagjait, valamint a község intelligenciáját a vacsorára már meg is hívta s legutoljára hagyta az ünnepeket csendőrsőt. Mindenesetre jobban tette volna, ha előzően bizalmasan puhatolózott volna az őrsparancsnoknál, hogy az őrs a meghívást elfogadhatja-e s a hivatalos meghívást akkorra hagyta volna, amikor a vacsora sikere előre biztosítva van. Akkor az őrsparancsnoknál módjában lett volna öt idejében megkérni, hogy tervét a már ismert indokok folytán ejtse el. Így azonban kényes helyzetben van az őrsparancsnok, mert a visszautasítást a már meghívott vendégek egyenként is sértőnek vehetik s az intelligenciát sem szabad kitenni a meghívás visszavonásának. Ezért az őrsparancsnok úgy határoz, hogy ezen a vacsorán az őrs kivételesen meg fog jelenni, természetesen azzal a feltétellel, hogy mindenki fizeti a maga számláját. A csendőroket külön figyelmezteti, hogy a szeszes ital élvezetében tanúsítsanak mértékletességet, beszédet az őrsparancsnokoknál senkinek sem szabad tartania, amikor pedig az őrsparancsnok eltávozik, az őrs tagjainak is vele kell távoznok, visszamaradnia senkinek sem szabad. Meghatározza az öltözködést is: díszöltözet ki-tüntetésekkal, fehér kesztyű, társasági sapka és a próba-csendőrok (csendőrok) kivételével gyalogtiszti kard. A kiszolgáló személyzet részére adandó borraivaló összegében együttesen megállapodnak.

Bárany Bálintnak a következőket válaszolja: „Kedves Bárany úr, a magam és az egész őrs nevében nagyon szépen köszönöm a szíves meghívást, amivel valamennyiünket megtisztelt. Megvallom, arra szerettem volna megkérni, vegye úgy, mintha azt elfogadtuk volna, de engedje meg, hogy köszönettel lemondjunk a megjelenésről, mert amit tettünk, csak a kötelességünk volt, semmivel sem több. Hogy minket ebben a megtiszteltetésben szándékoztak részesíteni, az egy-magában is bőséges jutalom számunkra. Őszintén meg kell mondanom, hogy ha előzetesen megkérdezett volna, azt feleltem volna, hogy mi, csendőrok nem szeretjük a nyilvános ünnepeket s az előjáróink sem vennék azt tőlünk jó néven. Így azonban, hogy Bárany úr olyan kedves volt, hogy a vacsorát már elő is készítette, mindenkit meghívott s csak éppen a mi meghívásunkat hagyta hátra, nem akarom a meghívottakkal szemben kellemetlen helyzetbe hozni, azért a meghívást köszönettel elfogadjuk. Ha valami közbe nem jön, valamennyien ott leszünk s ugy-e természetes, hogy ott mindenki maga fogja rendezni a számláját. Mégegyszer köszönöm mindnyájunk nevében a meg nem érdemelt kedves-séget és megtiszteltetést.”

Pályázatunkra összesen 51 pályamunka érkezett. Feltételeink értelmében csak azokat a pályázatokat vehettük figye-

lembe, amelyek nemcsak azt mondják meg, hogy a felme-rült esetben mit csinál az őrsparancsnok, hanem elhatározás-át meg is indokolják.

A pályázók háromnegyed része azon a véleményen van, hogy az őrsparancsnoknak nem szabad a meghívást elfogad-nia. Azzal érvelnek, hogy a vacsora elfogadása az ingyen ellátás fogalma alá esnék, aminek elfogadását a Szut. 72. pontja szigorúan tiltja. Nem valószínű, hogy a vacsora ren-dezői a csendőrok részvételét úgy tervezték volna, hogy he-lyettük a vacsora költségeit is viselik. Ez sehol sincsen szo-kásban: nyilvános helyen rendezett közös ebédek, vacsorák költségeit mindenki maga szokta viselni, természetesen az esetleges ünnepek is. Tapintatlanság számba menne, ha akár a meghívó, akár pedig mások a csendőrok vacsorakölt-ségét is vállalni akarnák: ez nemcsak a Szut. idézett rend-elkezésébe, de az általános társadalmi szokásokba is ütköznék. Ingyen étkezést csak magánháznál szokás elfogadni, de a kiszolgáló személyzetnek ott is borraivalót kell adni.

A pályázóknak kb. egynegyedrésze, akiknek az a véle-ménye, hogy az őrsparancsnok a meghívást elfogadja, azzal érvel, hogy mind a meghívónak, mind pedig a résztvenni szándékozónak személye teljesen aggálytalan s az őrspa-rancsnok megsértené őket, ha a meghívást visszautasítaná. Ez a felfogás, mint fentebb kifejtettük, ebben a kivételes esetben helyes is, de általánosságban mégis csak arra kell törekedni, hogy az ilyesmi elől ügyesen kitérjünk.

A figyelembe vett pályázatok beküldői betűrendben a következők, (zárójelben azt tüntetjük fel, hogy a pályázó a meghívást elfogadhatónak vagy visszautasítandónak tartja-e) *Almás István* cső. Gelse (igen), *Antal Imre* őrm. Nagytétény (nem), *Baján Kálmán* cső. Somlószöllös (igen), *Baráth Károly* prb. cső. Ják (nem), *Bardócz Árpád* cső. Kiskunhalas (nem), *Bérczes János* törm. Szajol (nem), *Csaba (Czank) József* prb. cső. Tarján (nem), *Csontos Lajos* cső. Lakihegy (nem), *Dömötör Lajos* cső. Gelse (igen), *Fenyvesi (Frank) Károly* őrm. Székesfehérvár (nem), *Füleki József* alhdgy. Toponár (nem), *Halmos (Hanis) Ferenc* cső. Tarján (nem), *Jánossy Gyula* őrm. Vép (igen), *Kelemen Antal* thts. Békés (igen), *Kelemen Lajos* cső. Hollóháza (igen), *Kertész Mi-hály* törm. Zselickisfalud (nem), *Kövári György* törm. Tó-város (nem), *Lantos Kálmán* őrm. Vép (nem), *Losonczy Kálmán* őrm. Vál (igen), *Módos Gergely v. törm.* Hegyeshalom (nem), *Mozsár József* őrm. Sajószentpéter (nem), *Németh Pál* thts. Pápa (nem), *Oláh Orbán* cső. Tura (nem), *Pallai Károly* törm. Gönc (nem), *Cs. Papp István* cső. Gara (nem), *Simon Márton* őrm. Némethlad (nem), *Szabó Béla* prb. cső. Miskolc (nem), *Szabó Dénes* cső. Perkáta (nem), *V. Szabó Károly* cső. Solt (igen), *Szigeti Antal* őrm. Vajszló (nem), *Üreges János* cső. Tiszkeszi (igen), *Zubor János* thts. Mezőtúr (nem).

Jutalomtárgyunkat — szép asztali órát — a fenti pá-lyázók között kisorsoltuk. A sorsolásban az itt névszerint fel-sorolt valamennyi pályázó részt vett, tekintet nélkül arra, hogy az elfogadás mellett vagy ellen nyilatkozott-e. A sors *Kelemen Antal* tiszthelyettes, békési őrsparancsnoknak ked-vezett, ő nyerte a díjat. Elküldöttük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI.,
Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

FÉNYKÉPEZŐGÉPET KARÁCSONYRA

legolcsóbban vásárolhat WANAU S-nál

Budapest, IV.,
Sütő-utca 2. szám

Kedvező fizetési feltételek!

Garantáltan vízmentes saját készítményű

tiszti cugoscipő, lovaglőcsizma,
szolgálati cipő zárnyelvével,
olcsó árban, elsőrangú minőségben
kapható mérték szerint is.

TURÁN SPORTCIPŐÜZEM

11j. Tornóczky János

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 49. sz. Telefon: 22-3-53

Címre ügyelni! Mindenféle sportcipő készí-tését, javítását vállalom!

BÚTORT

legelőnyösebben a készítőnél.
Részletkedvezmény!

Hádl István műbútorasztalos

Budapest, VIII., Baross-utca 22.

Hoi? Fürth Testvéreknél, Telefon: 373-78.
Budapest, Károly-kr. 1.

Csendőrok és hozzátartozók egyenruházati cikkekből, érmekből, jelvények-ből, csipke-, szalag-, gomb-, paszománycikkekből 10% engedményt kapnak.